

KEPA

Sirpa Tapaninen

**MAAILMA KYLÄSSÄ –KAUPUNKIFESTIVAALIN JA
MAHDOLLISUUKSIEN TORIEN MERKITYS JA FUNKTIO
KEPAN TOIMINNASSA**

Arviointiraportti

KEPA

KEHITYSYHTEISTYÖN PALVELUKESKUS RY
SERVICE CENTRE FOR DEVELOPMENT COOPERATION, Finland

Sirpa Tapaninen
MAAILMA KYLÄSSÄ –KAUPUNKIFESTIVAALIN JA
MAHDOLLISUUKSIEN TORIEN MERKITYS JA FUNKTIO KEPAN
TOIMINNASSA

Raporttisarja, 69

ISBN 951-8925-94-1
ISSN 1236-4797

Helsinki, 2003

Sisällysluettelo

KIITOKSET	5
LISTA ARVIOINNISSA KÄYTETYISTÄ LYHENTEISTÄ	6
TIIVISTELMÄ	7
1. ALUKSI	9
1.1. Johdanto	9
1.2. Maakuntien Mahdollisuuksien Torit	10
1.3. Maailma kylässä –kaupunkifestivaali	10
1.4. Viitteenä Ihminen ja Kehitys –tapahtuma	12
1.5. Välähdys arvioinnissa käytetyistä menetelmistä	12
2. MAAILMA KYLÄSSÄ –TAPAHTUMAN ARVIOINTI	15
2.1. Tapahtuman ohjelma	15
2.1.1. Miten Maailma kylässä –tapahtuman ohjelma on muuttunut vuosien varrella?	15
2.1.2. Toteutuneita ja toteutumattomia ideoita, joita on esitetty vuosien varrella Maailma kylässä –tapahtuman sisällön suhteen	15
2.2. Maailma kylässä –tapahtuma organisatorisesti	16
2.2.1. Kepan eri tiimien ja yksiköiden integroiminen festivaalin suunnitteluun ja valmisteluun	16
2.2.2. Tuotanto	18
2.2.3. Sponsorointi	19
2.3. Miten Maailma kylässä saavuttaa kohdeyleisönsä?	19
2.3.1. Teema Maailma kylässä -festivaalilla	19
2.3.2. "Velka on abstraktion huippu!"	20
2.3.3. Mitkä tekijät auttavat viestin perille menossa?	21
2.3.4. Miten tapahtuma näkyy tiedotusvälineissä?	22
2.3.5. Mikä on Maailma kylässä -tapahtuman kohdeyleisö?	23
2.3.6. "Hei kato, toi neekeri puhuu kännykkään!"	24
2.4. Maailma kylässä -tapahtuman merkitykset ja funktiot eri sidosryhmille	24
2.5. Rönttäkeli vahvistaa suomalaista kansalaisyhteiskuntaa – miten Maailma kylässä?	28
2.6. Tulisiko Maailma kylässä -tapahtumaa järjestää tulevaisuudessa?	29
2.6.1. "Naapuri, joka pitää kanoja parvekkeella, on fakta joka on kohdattava"	29
2.7. Kuinka Maailma kylässä –festivaalia tulisi kehittää?	29
2.7.1. "Helsingin Mahdollisuuksien Tori kaipaisi face-liftiä" - sisällöllisiä kehittämisideoita	29
2.7.2. Organisatorisia kehittämis ehdotuksia	31
2.7.3. Tulisiko Maailma kylässä –tapahtuma järjestää joka vuosi?	31
3. MAAKUNTIEN MAHDOLLISUUKSIEN TORIEN ARVIOINTI	33
3.1. Maakuntien Mahdollisuuksien Torien merkitykset ja funktiot	33
3.2. Miten Maakuntien Mahdollisuuksien Torit saavuttavat kohdeyleisönsä?	34
3.2.1. Kohteena taas: "Suuri yleisö"	34
3.2.2. Miten Maakuntien Mahdollisuuksien Torit näkyvät paikallisissa tiedotusvälineissä?	36
3.3. Kepan tuki tapahtumille	36
3.3.1. "Neuvoja sai kun vain älysi kysyä" - Kokemukset Kepan tuesta	36
3.3.2. "Tänne pokshti Kepasta joitakin vanhoja miehiä" - Kokevatko Maakuntien Toreille osallistuvat järjestöt olevansa osa Kepaa?	38
3.3.3. Jakavatko Maakuntien Torien asianosaiset Kepan poliittisen teeman?	38
3.4. Maakuntien Mahdollisuuksien Torit ja kaupunkien yhteistyö	39
3.5. Vahvistavatko Maakuntien Mahdollisuuksien Torit suomalaista kansalaisyhteiskuntaa?	40

3.6. Tuleeko Maakuntien Mahdollisuuksien Toreja järjestää tulevaisuudessa ja miten niitä tulisi kehittää?	41
4. MAHDOLLISUUKSIEN TORIEN, MAAILMA KYLÄSSÄ –FESTIVAALIN SEKÄ IHMINEN JA KEHITYS –TAPAHTUMAN KESKINÄISET LINKITYKSET	43
4.1. Linkitykset Maailma kylässä -festivaalin ja Ihminen ja Kehitys -tapahtuman välillä	43
4.2. Linkitykset Ihminen ja Kehitys –tapahtuman ja Mahdollisuuksien Torien välillä	43
4.3. Linkitykset Mahdollisuuksien Torien ja Maailma kylässä -festivaalin välillä	44
5. YHTEENVETO	45
5.1. Johtopäätelmiä Maailma kylässä -kaupunkifestivaalista	45
5.2. Johtopäätelmiä Maakuntien Mahdollisuuksien Toreista	47
5.3. Suosituksia	48
5.3.1. Maailma kylässä -festivaali	48
5.3.2. Maakuntien Mahdollisuuksien Torit	49
HAASTATELLUT HENKILÖT	51
LÄHDELUETTELO	53
Liitteet	55
Toimeksianto	55
TEEMAHAASTATTELULOMAKE	59

KIITOKSET

Arvioija haluaa kiittää Kepaa tilaisuudesta iskeä mielensä ja työaikansa näin mielenkiintoiseen ja haastavaan tehtävään. Kiitokset toimeksiantajalle arvioinnin ammattitaitoisesta valmistelusta ja hyvästä toimeksiannosta, jotka aina kohdalle sattuessaan helpottavat uuteen tehtävään pureutumista. Kiitos kampanjakoordinaattorille ja toimeksiantajalle runsaasta avusta arviointiin liittyvien kirjallisten materiaalien etsimisestä ja kopioimisesta. Kiitokset vanhemmilleni, jotka vaihtoivat mökkilomansa lapseni hoitoon muiden tahojen estyessä hoitamasta tuota vauhdikasta, monipuolista ja uuvuttavaa tehtävää.

Hirsilässä 10.9. 2003

Sirpa Tapaninen

LISTA ARVIOINNISSA KÄYTETYISTÄ LYHENTEISTÄ

HMT	Helsingin Mahdollisuuksien Tori
IK	Ihminen ja Kehitys –tapahtuma
Kepa	Kehitysyhteistyön Palvelukeskus
Kulke	Helsingin Kaupungin Kulttuuriasiainkeskus
MK	Maaailma kylässä -tapahtuma
MMT	Maakuntien Mahdollisuuksien Tori
MT	Mahdollisuuksien Tori
UM	Ulkoministeriö

TIIVISTELMÄ

Kepa teetti Maailma kylässä –kaupunkifestivaalista ja Mahdollisuuksien Tori –tapahtumista ulkopuolisen arvioinnin 22.5.-10.9. 2003. Arvioinnin suoritti Alexander-koulutus, konsulttina Sirpa Tapaninen. Arvioinnin ydinkysymys oli, miten arvioitavat tapahtumat ovat vahvistaneet suomalaista kansalaisyhteiskuntaa. Arvioinnin tuli toimeksiannon mukaan suosittaa tältä pohjalta, miten tapahtumat tulisi tulevaisuudessa järjestää taloudellisesti, institutionaalisesti ja poliittisesti.

Arvioinnin perusteella voitiin osoittaa Maakuntien Mahdollisuuksien Torien selvästi vahvistaneen suomalaista (ja globaalia) kansalaisyhteiskuntaa niissä tapauksissa, joissa

- 1) toritapahtumalla on säännöllinen jalansija kaupungissa,
- 2) torin järjestävät ovat suhteellisen kokeneita ja
- 3) torille on saatu hyvä näkyvyys paikallisen yleisön keskuudessa.

Indikaattoreina kansalaisyhteiskunnan vahvistamiselle käytettiin tällöin mm. verkottumista, dialogin lisääntymistä kansalaistoimijoiden ja viranhaltijoiden välillä sekä omarahoitusosuuden keräämistä. Tapahtumia voitiin arvioinnin perusteella pitää kustannustehokkaina ja niissä havaittiin järjestäjien omaksuneen lukuisia uusia käytäntöjä, joita kannattaa levittää laajemmin ympäri maata tapahtumien järjestämisessä.

Arviointi suosittaa Mahdollisuuksien Tori –tapahtumien järjestämistä tulevaisuudessa. Kepan tuki tapahtumille osoittautui arvioinnin perusteella toimivaksi, perusteltavaksi ja relevantiksi. Erityisesti ns. kummikaupunkitoimintaa suositettiin jatkettavan ja vahvistettavan. Lisäksi arviointi suositti torien järjestäjien huomioivan muiden tahojen kuin Kepan mahdollisen tuen tapahtumien järjestämisessä. Tällaisia tahoja ovat muiden muassa omien kaupunkien erilaiset lautakunnat, Opetusministeriö ja Ulkoministeriö.

Maailma kylässä –kaupunkifestivaalin ei voitu osoittaa vahvistaneen suomalaista tai globaalia kansalaisyhteiskuntaa. Tapahtumalla on arvioinnin perusteella potentiaali molempien vahvistamiseen, mutta evidenssin puuttuessa ei voida esittää, että suositusten täytäntöönpanosta seuraisi menestys. Festivaalin kansalaisyhteiskuntaa vahvistava rooli ja potentiaali perustuu ensisijaisesti psykologiseen vaikutukseen, jonka kansanliikkeiden ja järjestöjen yhteinen esittäytyminen ja juhla tuottavat. Arvioinnin perusteella Kepan jäsenjärjestöt pitävät Maailma kylässä –festivaalia tärkeänä ja haluavat Kepan tuottavan tätä palvelua tulevaisuudessakin.

Mikäli Maailma kylässä –festivaalia päätetään järjestää tulevaisuudessa, vaihtoehtoja on arvioinnin mukaan ainakin kaksi riippuen siitä, millaisena tapahtuman pääfunktio nähdään Kepassa ja jäsenjärjestöissä. Mikäli halutaan tapahtuman olevan ensisijaisesti kansanliikkeiden ja järjestöjen yhteinen esittäytyminen ja juhla, sitä kannattaa jatkaa nykyisessä muodossaan kaksipäiväisenä kaupunkifestivaalina. Tällöin poliittisen viestin kampanjoiminen kannattaa tehdä matalalla profiililla ja liikaa työtä kaihtaen. Mikäli tapahtumalla halutaan nähdä laajempi kansansivistysfunktio, sitä kannattaa levittää laajemmalle aikajanelle yhdistäen festivaaliin elementtejä Ulkoministeriön vuosina 1992-2002 järjestämästä Ihminen ja kehitys –tapahtumasta. Tällöin poliittisen viestin valmistelu ja esittäminen yleisölle vaatii enemmän työtä ja sitä tulee tuottaa yhteistyössä niiden Kepan jäsenten kanssa, joilla on jo valmiiksi osaaminen puhua suurelle yleisölle globaaleista poliittisista kysymyksistä.

Arviointi totesi Maailma kylässä –kaupunkifestivaalin olevan Kepassa organisatorisesti epäkestävällä pohjalla. Festivaali haukkaa suuren osan Kepan budjetista, mutta käytännön vastuu sen järjestämisestä keskittyy yhdelle ihmiselle. Vastuullinen tiimi ei kykene tukemaan festivaalin järjestämisestä vastaavaa työntekijää riittävässä määrin tuodakseen festivaalin organisaation kestäväälle pohjalle. Sama koskee tapahtumaa varten nimitettyä työryhmää. Arvioinnin perusteella suositettiin vastuun jakamista tulevaisuudessa laajemmalle Kepan organisaation sisällä.

1. ALUKSI

1.1. Johdanto

Kepa on järjestänyt kahta suur tapahtumaa osana omaa toimintaansa ja tukien ja koordinoiden jäsenjärjestöjensä toimintaa. Mahdollisuuksien Tori -tapahtumia on järjestetty Helsingissä ja muualla Suomessa vuosittain vuodesta 1987 lähtien. Tämä tapahtuma on ensisijaisesti järjestöjen toimintaa, Kepan rooli on viime vuosina ollut tarjota ohjelmaa sekä temaattista yhtenäisyyttä maakuntien tapahtumille.

Maailma kylässä -festivaali on järjestetty joka toinen vuosi vuodesta 1995, Helsingissä. Sitä on kuvattu kaupunkifestivaalina, jolla on välitettävänä monikulttuurisuuden, kehitysyhteistyön, kehitysmalliin ja globalisaatiokriittisyyden viesti. Helsingissä Mahdollisuuksien Tori -tapahtuma on joka toinen vuosi toteutunut Maailma kylässä -festivaalin yhteydessä. Maailma kylässä -festivaalin tuotannon Kepa on tarjouskilpailun perusteella antanut ulkopuoliselle yrittäjälle, joka on budjetin puitteissa tehnyt käytännön toteutuksen.

Maailma kylässä ja Mahdollisuuksien Tori -tapahtumien funktiona on ollut koota jäsenjärjestöjä yhteen esittelemään toimintaansa ja siten tuoda laajan yleisön tietoisuuteen kuvaa kehitysmaista, niiden kulttuureista ja monikulttuurisuudesta sekä käytännön kehitysyhteistyöstä.

Näiden kahden suur tapahtuman järjestäminen vie Kepassa yhä kasvavan osan sekä taloudellisia että henkilöresursseja. Ulkopuolisen rahoituksen saaminen on ollut usein vaikeaa, sponsorit eivät ole toistaiseksi sitoutuneet joka toinen vuosi järjestettävän tapahtuman rahoitukseen pitkäaikaisella sopimuksella.

Ulkoasiainministeriön Kehitysyhteistyöosasto on puolestaan järjestänyt Ihminen ja Kehitys -tapahtumaa vuorovuosina Maailma kylässä -festivaalin kanssa. Kehityskysymysten parissa työskentelevät järjestöt ovat tuoneet omat esittelypisteensä molempiin tapahtumiin. Kepa onkin säännöllisesti järjestänyt järjestöjen Mahdollisuuksien Torin Ihminen ja Kehitys -tapahtuman välittömään läheisyyteen. Kuitenkaan näiden kahden suuren tapahtuman – IK ja MK – keskinäistä synergiaa ei ole tietoisesti hyödynnetty yhteistyön rakentamiseksi järjestäjien välillä.

Kuitenkin vuonna 2002 toteutettu ulkoasiainministeriön Ihminen ja kehitys -sarjaan kuuluva Afrikka 2002 ja järjestöjen esiintyminen siinä ohjelman tuottajina ja oman toimintansa esittelijöinä edellytti Kepan osallistumista. Kepa tuki ministeriötä "vuokraamalla" työntekijän koordinoimaan järjestöjen osallistumisen.

Tämän arvioinnin tavoitteena on hahmottaa, millainen tarve näiden kaltaisilla tapahtumilla on, ja millaisia vaihtoehtoja organisatorisesti, taloudellisesti ja poliittisesti on niitä järjestää. Fokus on siis tulevaisuudessa. Tarkoitus ei ole arvioida, miten tapahtumille menneisyydessä asetetut erilliset tavoitteet on saavutettu, miten tehokkaasti ne on toteutettu tai mikä on ollut tapahtumien vaikuttavuus.

Kepan järjestämät tapahtumat ovat luonteeltaan monifunktionaisia. Ne ovat Kepan näkökulmasta samanaikaisesti ainakin poliittisen viestin välittäjiä, järjestöjä aktivoivia, kehitysyhteistyön ja kehitysmaiden kulttuurien esittelyä sekä osa paikallista kulttuuritapahtumatarjontaa.

Tässä arvioinnissa on tarkoitus selvittää, mikä on ollut ja on Maailma kylässä -festivaalin ja Mahdollisuuksien torien tähänastinen kehityskaari ja funktiot. Maailma kylässä -tapahtuma on myös "kaupunkifestivaali", siksi on syytä arvioida myös sen tarpeellisuus ja omaleimaisuus pääkaupunki- ja lähiseudun tapahtumatarjonnassa. Samoin, kolme mainittua tapahtumaa – Ihminen ja kehitys, Maailma kylässä ja Mahdollisuuksien Torit – ovat siksi lähellä toisiaan, että niiden keskinäiset synergiat on syytä kartoittaa arvioissa.

Koska tämä arviointi on osa Kepan ohjelman kehittämistä, tämän toimeksiannon kanssa samanaikaisesti etenee muitakin vastaavanlaisia, mm yhteyspalvelujen arviointi ja koulutustarpeiden kartoitus sekä muutama etelän toiminnan evaluaatio. Käsillä olevan arvioinnin materiaalina on ollut Kepan keväällä 2003 tilaamia selvityksiä Maailma kylässä –ja Mahdollisuuksien Tori –tapahtumien kävijöiden ja osallistuvien järjestöjen näkemyksistä.

Toimeksiannon mukaan käsillä olevan arvioinnin ydinkysymys oli, "Miten Maailma kylässä kaupunkifestivaali ja Maakuntien Mahdollisuuksien Tori –tapahtumat ovat vahvistaneet suomalaista kansalaisyhteiskuntaa?"

1.2. Maakuntien Mahdollisuuksien Torit

Mahdollisuuksien Tori –tapahtuma sai alkunsa Vaasassa 1980-luvun puolivälissä, jolloin ryhmä aktiivisia kirkon ja kaupungin työntekijöitä järjesti paikallisten kehitysyhteistyöalan kansalaisjärjestöjen yhteisesittäytymisen. Idea levisi vähitellen ympäri maata prosenttiliikkeen myötä. Parhaimmillaan MT–tapahtumia järjestettiin liki 40 paikkakunnalla vuosittain. MT:ien suunnittelusta ja organisoinnista vastasivat paikkakuntien omat kansalaisjärjestöt, ryhmät ja kansanliikkeet. Helsingin Torista on vastannut alusta alkaen Kepa. Vaikka alkuperäinen idea oli näyttää yhteiskunnalle nimenomaan kehitysyhteistyötä tekevän kansalaisyhteiskunnan voima, useimmilla paikkakunnilla suuri osa järjestävistä ja osallistuvista järjestöistä edusti ympäristö-, ihmisoikeus-, kummilapsi- tai muita vastaavia järjestöjä. 90-luvun myötä idea hiipui ja 90-luvun puolivälin jälkeen jäljellä oli vain tiettävästi 6 toria ympäri Suomen. Toreja on voinut olla enemmän, mutta niistä ei pidetty kirjaa missään, joten todellista määrää ei tiedetä. Arvioinnin kannalta oleellista on kuitenkin tietää, että torien määrä laski radikaalisti 90-luvun alkupuoliskolla.

Tässä vaiheessa Kepa ryhtyi järjestelmällisesti tukemaan ja rohkaisemaan maakuntien toimijoita järjestämään yhteisen esittäytymisen, minkä seurauksena torien määrä alkoi kasvaa. Tuki koostuu koulutustilaisuuksista, valtakunnallisesta tiedotuksesta, julisteiden ja kampanjamateriaalin painattamisesta, esiintyjien ja näyttelyiden kierrättämisestä, MT -projektisihteerin palveluista sekä enintään 500 €:n suuruudesta taloudellisesta tuesta (Vuonna 2000 1000 mk ja vuonna 2001 2000 mk). Aluillaan on kokeilu ns kummikaupunkitoiminnasta, jossa kokenut MT–paikkakunta kouluttaa ja tukee uutta paikkakuntaa tapahtuman järjestämisessä. Vuonna 2003 MT toteutui yhteensä 18 paikkakunnalla.

1.3. Maailma kylässä –kaupunkifestivaali

Idea Maailma kylässä –tapahtuman järjestämiseksi syntyi vuoden 1994 loppupuolella, jolloin joukko suomalaisia kansalaistoimijoita sai kansainvälisten esimerkkien pohjalta ajatuksen kansalaisjärjestöjen yhteisestä suuresta kesätapahtumasta. Tarkoituksena oli järjestöjen

toiminnan esittely ja ajankohtaisista asioista keskustelu yhdessä suur tapahtumassa, joka yhdistäisi Mahdollisuuksien Torit, Euroopan Neuvoston rasismin, vierasvihan, antisemitismin ja suvaitsemattomuuden vastaisen nuorisokampanjan, YK:n suvaitsevaisuuden vuoden sekä One World –kampanjan. Rauhanpuolustajien aloitteesta Kepa tarttui syöttiin. Alun perin tarkoitus oli houkutella mukaan helsinkiläistä kansalaistoimintaa, esimerkiksi kaupunginosayhdistyksiä. Maailma kylässä –tapahtuma järjestettiin ensimmäisen kerran 1995 siten, että Mahdollisuuksien Tori muodosti tapahtuman organisatorisen perustan ja EN:n rasismin vastaisen kampanjan teemat olivat tapahtuman sisällöllisenä pohjana. Tapahtumaan osallistui ensimmäisenä vuonna 154 järjestöä tai yhteisöä, joista noin puolet oli aiemmin Mahdollisuuksien Tori –tapahtumiin osallistuneita. Vuoden 1995 jälkeen MK on järjestetty Helsingissä kahden vuoden välein ja sen kansalaisjärjestö-, rock- ja etno-osiot vakiinnutettiin.

Tapahtuma alkoi pian ensimmäisen vuoden jälkeen saada kritiikkiä. Kyseltiin, onko mieltä maksaa kehitysyhteistyövaroista niin valtavia summia festivaaliin, joka ei saa koko Kepan ja jäsenkentän varauksetonta tukea. Kepan työntekijöistä osa koki, että tapahtuma työllistää heitä liikaa, vaikeivat he koe kykenevänsä hyödyntämään sitä työssään niin tehokkaasti kuin pitäisi. Kun tapahtumaa varten palkatun määräaikaisen projektisihteerin työ päättyi, mahdollisen tulevan MK:n suunnittelu jäi jäsenjärjestösihteerin tehtäväksi. Koska sama ihminen ei voinut hoitaa tehtävää aina, kun festivaali järjestettiin, Kepassa koettiin myös, että "aina aloitetaan alusta" ja että festivaalina MK ei oikeastaan kuulu Kepan osaamisalueeseen. Vuoden 2000 muistiossa vuoden 2001 jälkeisen ajan käytännöistä esitettiinkin seuraavia vaihtoehtoja:

- Jokin muu taho, kuten Helsingin Kaupunki/ Juhlaviikot pyörittää helsinkiläistä kaupunkitapahtumaa ja Kepa vastaa vain tapahtuman MT:sta
- Kepa jatkaa MK:n pääjärjestäjänä, mutta tapahtumalla olisi merkittävä sponsori, joka maksaisi osan kuluista
- MK liitetään osaksi jotakin muuta tapahtumaa
- Hajautetaan tapahtumia pidemmälle ajanjaksolle tyyliin Norjan festivaalit tai 3MY:n Kansalaistalkoot
- MK:ta pienennetään merkittävästi palaten vanhaan MT-malliin
- Jaetaan resurssit Helsingin ja muiden MT:ien kesken

MK järjestettiin kuitenkin 2003 entiseen malliin. Kepa kustansi tapahtuman suurimmalta osaltaan valtionavustaan. Tapahtumaa varten ostettiin teknistä apua samalta tuotantoyritykseltä kuin kahtena edellisellä vuonna. Järjestelyjä varten palkattiin tapahtumakoordinaattori ja kaksi harjoittelijaa. Järjestöavustaja auttoi oman toimenkuvansa ohessa hoitaen mm järjestöilmoittautumisten vastaanoton. Kaksi Kepan tiedottajaa nimitettiin MK:n tiedottajiksi.

Ohjelmapoliittisesti Maailma kylässä luokitellaan Kepan ohjelmassa "projektiksi", jolla ei ole vakinaista asemaa samalla tavoin kuin yhteyspalveluilla, koulutuksella ja neuvonnalla. MK:n järjestämisestä on toistaiseksi päätetty joka kerran erikseen Kepan hallituksessa.

Vuoden 2003 tapahtuman tavoitteita oli tarjota suurelle yleisölle mahdollisuus tutustua monikulttuuriseen Suomeen sekä kehitysyhteistyöhön ja globaaleihin asioihin. Syitä festivaalin järjestämiseen ovat Kepan vuoden 2003 kalvosarjan mukaan:

- Se tarjoaa tavallisille ihmisille mahdollisuuden tutustua kehitysyhteistyöhön ja järjestöihin
- Se on Kepan suurin ja suosituin yksittäinen palvelumuoto jäsenjärjestöille: mahdollisuus kampanjoida, rekrytoida uusia jäseniä ja kerätä varoja
- Se on hyvä foorumi Ruoka-aika –kampanjalle saada sanomansa suuren yleisön, järjestöjen, taiteilijoiden, päättäjien ja median tietoon

- Se saa Kepalle runsaasti myönteistä näkyvyyttä mediassa ja paikan päällä
- Se on kehitysmaaliikkeen "me-hengen" nostattaja ja Mahdollisuuksien Torin lippulaiva
- Se edistää suvaitsevaa monikulttuurisuutta

1.4. Viitteenä Ihminen ja Kehitys –tapahtuma

Ihminen ja Kehitys –tapahtuma (IK) on järjestetty joka toinen vuosi vuodesta 1992 alkaen. Ulkoministeriön tiedotus halusi tuoda esiin suurelle yleisölle, että Suomen veromarkoilla tehtävään kehitysyhteistyöhön osallistuu lukuisia partnereita ja UM vain ohjaa tätä yhteistyötä. IK:n tarkoitus oli tuoda julkisuudessa esiin nämä partnerit: hallinto, kansalaisjärjestöt, konsultit, yritykset ja tutkijat. Tarkoitus oli myös vahvistaa ministeriön tiedotusta, koska ministeriön tiedotuksessa yleisön tukea pidetään tärkeänä IK:n kohteena oli alusta alkaen "suuri yleisö" ja tapahtuma on vetänyt tuhansia osallistujia kahden vuoden välein.

IK on koostunut useasta erilaisesta toiminnosta: siellä on ollut messuosasto, jossa partnerit ovat esitelleet toimintojaan, keskusteluja sisältävä seminaari sekä kulttuuriohjelma. Tapahtuma on aina ollut prosessuaalinen: monipäiväiset, erilaisille sidosryhmille suunnatut toiminnot, ovat palvelleet myös kouluja.

IK:n yhteydessä on toteutunut Kepan järjestämä Mahdollisuuksien Tori. Joinakin vuosina tämä on ollut Helsingin ulkopuolella, koska IK:kin on ollut, esimerkiksi Tampereella ja Oulussa.

Ministeriössä suunnitellaan IK:n toteuttamista tulevaisuudessa erilaisessa muodossa kuin ennen. Se tulee kohdistumaan enemmän opettajiin kuin koululaisiin. Museoilta ja yliopistoilta toivotaan ohjelmaa tapahtumaan. Messupainotteisuus vähenee, mutta seminaarit ja keskustelut lisääntyvät. Myös tapahtuman ajankohta muuttunee keväästä syksyksi.

Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Helsingin MT menettää totutun partnerinsa parillisina vuosina. Tämän vuoksi arvioinnin tarkoitus oli selvittää MK:n, MT:ien ja IK:n keskinäisiä linkityksiä.

1.5. Välähdys arvioinnissa käytetyistä menetelmistä

Arviointitutkimus aloitettiin loogisen viitekehyksen mukaisesti kartoittamalla MK- ja MMT-tapahtumien sidosryhmät. Sidosryhmillä tarkoitetaan ihmisryhmiä, joiden työtä tai elämää arvioitava tapahtuma tavalla tai toisella koskettaa ja joilla on intressi tapahtuman suhteen. Asianosaisilla vastaavasti tarkoitetaan yksilöitä, joiden työtä tai elämää arvioitava tapahtuma tavalla tai toisella koskettaa. Sidosryhmiksi hahmottuivat Kepa ja sen kuukausipalkkaiset työntekijät, hallituksen jäsenet, luottamushenkilöt ja vapaaehtoiset. Edelleen Kepan jäsenjärjestöistä ne, jotka osallistuvat MMT:lle ja MK:aan ja ne, jotka eivät käytä näitä palveluja. Yhden sidosryhmän muodostavat ne suomalaiset kansalaisjärjestöt, jotka osallistuvat joko MT:lle tai MK:aan, mutta eivät ole Kepan jäsenjärjestöjä. Oman ryhmänsä muodostivat MMT:n keskeiset asianosaiset – järjestäjät ja toimikunnat. Tiedotusvälineet, kaupungit, erityisesti Helsingin kaupunki, MK:n esiintyjät ja sponsorit sekä Ulkoministeriö.

Toimeksiantajan kanssa käydyn perehdytyskeskustelun jälkeen arvioija tutustui kaikkeen käsiin saamaansa MT:ejä ja MK:aa koskevaan kirjalliseen materiaaliin. Näiden pohjalta tehtiin kuusi Kepan sisäistä avainhenkilöhaastattelua, joissa täsmennettiin toimeksiannon, perehdyttämiskeskustelun ja materiaalin nostamia teemoja mm. seuraavanlaisin kysymyksiin: "Mitä tämä tarkoittaa?"; "Millaista keskustelua tästä on käyty?"; "Millaisin kysymyksiin lähtisit hahmottamaan tätä?" tai "Mitä tähän liittyy?"

Monikulttuurisuus on termi, joka nousi esille heti arvioinnin alussa. Termiä käytettiin paljon niin julkilausumissa kuin puheessakin, mutta sitä ei määritelty. Monikulttuurisuus on moniulotteinen termi. Karina Horstin mukaan arkipuheessa monikulttuurisuus ymmärretään usein joksikin, johon Suomessa ollaan siirtymässä, eri kulttuureista tulleiden ihmisten moninaisuudeksi. Tämän yksinkertaisemman merkityksen rinnalla kulkee syvempi puhe kulttuurien tasa-arvoisuudesta. Näitä merkityksiä on vaikea erottaa toisistaan.

Edelleen Horstin mukaan monikulttuurisuudella voidaan tarkoittaa ajattelutapaa, puhetta tai poliittisia käytäntöjä. Puheen taustalla on useimmiten ideologinen taso: haave tai tavoite eri kulttuurien ristiriidattomasta yhteiselosta moniarvoisessa yhteiskunnassa. Monikulttuurisuus politiikan teesinä taas merkitsee valtion hallinnon puuttumista etnisten ryhmien elämään kulttuuria, kieltä ja tapoja säilyttävästi sekä eri ryhmien välistä suvaitsevaisuutta edistäen. Kansalaisjärjestöjen puheessa monikulttuurisuus on usein vasta-argumentti rasismille. Tässä arvioinnissa monikulttuurisuudella viitataan edellä kuvattuun puheeseen ja ajattelutapaan, rasismin vastaisuuteen. Mikäli viitataan poliittisiin käytäntöihin, siitä mainitaan erikseen.

Arvioija havainnoi arvioinnin kohteena olevia tapahtumia Tampereen ja Kuopion MT:lla sekä MK:ssa vuonna 2003. Näiden lisäksi hän on osallistunut kahden MT:n järjestämiseen Tampereella 90-luvun taitteessa sekä vierailut MK:ssa useana vuonna ja IK:ssa kerran.

Kuten niin usein arviointitutkimuksessa, yksi tämänkin selvityksen menetelmistä oli laadullinen teemahaastattelu. Teemat poimittiin toimeksiannosta, arvioitavana olevien tapahtumien dokumentaatiosta ja avainhenkilöhaastatteluista. Peruspatteristona käytetty teemalomake löytyy raportin liitteistä. Kysymyksissä huomioitiin **se, mitä oltiin jo kysytty**. Erilaiset Kepan toimittamat järjestö- ja yleisökyselyt vuosilta 1997-2003 tekivät varsin selväksi, että jäsenjärjestöt kokevat MK:n tarpeellisenä palveluna. Osin tästä puhuu jo se, että joka toinen vuosi MK festivaaliin osallistuu noin kolmannes jäsenjärjestöistä. Sen sijaan kysyttiin, miksi järjestöt kokevat toimintansa esittelyn MK:n tärkeimmäksi funktioksi, vaikkei suurin osa festivaalivieraista tule poliittisen viestin tai järjestöjen vuoksi vaan ruoan ja musiikin vuoksi. Lisäksi kysyttiin, tekisivätkö järjestöt mieluummin jotakin muuta niillä resursseilla, jotka nyt laitetaan MK:ään. MT -toimijoilta kysyttiin, onko MK poissa heiltä vaatiessaan niin suuret resurssit.

Sama koski sekä MK:n että MMT:n merkityksiä ja funktioita. Kepan selvityksissä ja sisäisissä keskusteluissa oltiin vuosien varrella kartoitettu aika tarkkaan näiden kysymysten sisällöt, jotka tuottivat kysymysten 1 ja 11 indikaattorit. Nämä otettiin arvioinnin lähtökohdaksi ja niitä syvennettiin pyytämällä asianosaisia kommentoimaan kutakin sekä kysymällä esimerkiksi, toimivatko tapahtumat todella näiden vahvistajina/ välittäjinä.

Ja kuten niin usein arviointitutkimuksessa, kaikilta asianosaisilta ei kysytty kaikkia teemalomakkeen sisältämiä kysymyksiä. Kultakin asianosaiselta kysyttiin sen mukaan, mistä heidän tietonsa ja kokemuksensa olivat kohdallisimmat sekä sen mukaan, kuinka paljon aikaa he pystyivät varaamaan haastattelulle. Osa asianosaisista (sidosryhmät huomioiden) säästettiin

raportin kirjoittamisen loppusuoralle, jolloin näitä henkilöitä käytettiin alustavien lopputulosten "testaamiseen". Kulloisellekin haastateltavalle heitettiin teesi, jota häntä pyydettiin kommentoimaan.

Alkuperäisen teemalistan avulla ilmeni nopeasti, että syvempään arviointiin tarvitaan lisäkysymyksiä. Nämä koskivat esimerkiksi kaupunkien virallisten elinten yhteistyötä MT-toimijoiden kanssa. Lista arvioinnin kuluessa käyttöön otetuista lisäkysymyksistä löytyy lihavointina teemalomakkeesta (liitteet).

Arvioinnissa haettiin tietoa usealta www-sivulta, joiden osoitteet löytyvät lähdeluettelosta. Sivut osoittautuivat hyödyllisiksi sekä teknisen että sisällöllisen informaation tuottajina.

Yksi arviointitutkimuksen tehtävistä on saattaa arvioitava kokonaisuus laajempaan kontekstiin kuin itse toiminnan suunnittelu ja toimeenpano yleensä pystyy asettamaan. MT- ja MK-tapahtumia arvioitiin suhteessa paitsi toimeksiannon mukaisesti Kepan ohjelmapolitiikkaan, myös suhteessa Kepan ja jäsenjärjestöjen suhteisiin, keskusteluun suomalaisten kansalaisjärjestöjen tekemästä pohjoinen-etelä -yhteistyöstä ja kehitysyhteistyöstä, kansalaisyhteiskuntaa koskevaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä pohjoisen ja etelän välisiin suhteisiin yli ja ohi kehitysyhteistyön.

2. MAAILMA KYLÄSSÄ –TAPAHTUMAN ARVIOINTI

2.1. Tapahtuman ohjelma

2.1.1. Miten Maailma kylässä –tapahtuman ohjelma on muuttunut vuosien varrella?

Asianosaisten mukaan MK on "paisunut" vuosien varrella. Kepan toiminnot näkyvät siellä koko ajan paremmin ja erityisesti vuoden 2003 tapahtumassa Kepan nimi vilahti keskustelujen mukaan paremmin kuin koskaan. Tätä pidettiin positiivisena kehityksenä. Haastatteluissa ilmeni kuitenkin näkemys, ettei Kepan näkyminen nykyisellään vaadi paljon ponnistelua Kepalta: esittelypöytä, innokkaat ja suostuvaiset vapaaehtoistyöntekijät sekä valmiit julisteet jo olevasta kampanjasta. Sisällöllisesti Kepan funktio ei auennut yleisölle sen paremmin kuin ennenkään. Eräs arvioijan MK-tapahtumassa jututtama festivaalivieras kyseli murteellisella, englannin sekaisella suomenkielellä lievästi huvittuneena "Keppa everywhere, mikä on Keppa?".

Vuonna 2003 MK:ssa oli esiintymässä enemmän maahanmuuttajia kuin ennen. Myös ulkomailta vierailevien kansainvälisten esiintyjien joukko oli tänä vuonna laajempi ja monipuolisempi kuin koskaan. Suurin osa näistä ulkomaisista vieraista oli Kepan jäsenjärjestöjen tuomia.

2.1.2. Toteutuneita ja toteutumattomia ideoita, joita on esitetty vuosien varrella Maailma kylässä –tapahtuman sisällön suhteen

Alkuperäinen idea vuodelta 1994 oli, että MK tapahtuisi myös lähiöissä. Haastatteluissa asianosaiset kyselivät, tulisiko MK:n levitä lähiöihin sen sijaan, että se paisuu keskustan lyhyenä kaksipäiväisenä tapahtumana. Ajatuksena oli, että lähiötoiminnalla saataisiin ehkä mukaan sellaisia ihmisryhmiä, joille kynnys tulla keskustan massatapahtumaan on syytä tai toisesta korkea. Tämä korostaisi asianosaisten mukaan myös tapahtuman helsinkiläisyyttä toisin kuin nykyinen keskustassa tapahtuva pikafestivaali.

Vuonna 2000 Kepan sisällä ehdotettiin, että kustannusten karsimiseksi tapahtuman koosta on mahdollisuus hieman tinkiä esimerkiksi vähentämällä lavojen ja ulkomaisten esiintyjien määrää, lyhentämällä aukioloaikoja tai hyödyntämällä entistä enemmän muiden tahojen ohjelmaa. Esimerkkinä jälkimmäisestä mainittiin vuoden 1999 Nuorisosiainkeskuksen lava ja SLU:n jalkapallokenttä. Liikuntajärjestöjen sitouttamista tiukemmin MK:aan pidettiin haastateltujen keskuudessa kokeilemisen arvoisena ideana, koska ilmeisesti joillakin maahanmuuttajaryhmillä olisi halua osallistua festivaaliin tässä muodossa. Lisäksi urheiluseuroilla on osaamista ja resurssit järjestää isoja tapahtumia.

Jossakin vaiheessa on ollut keskustelua Bonon puhumisesta tapahtumassa ainakin videon välityksellä Jubilee-vuonna. Samoin suunniteltiin ihmisketjuja Britanniassa videolla Suomeen ja päinvastoin.

Monissa haastatteluissa peräänkuulutettiin MK:n prosessuaalisuutta ja levittäytymistä laajemmalle ajanjaksolle kuin vain yhteen viikonloppuun. Ensimmäiseen MK:aan liitettiin elokuvia ja tätä kaivattiin myös myöhemmiltä festivaaleilta. Myös teatterin käyttö sekä MK-lavoilla että yhteistyöprojektina kaupungin kanssa tuntui houkuttelevan sidosryhmiä.

MK:n vieminen maakuntiin on puhuttanut jo usean vuoden ajan. Tätä ei ole kuitenkaan kokeiltu, koska tietyt sidosryhmät ovat jo oppineet pitämään tapahtumaa helsinkiläisenä. Myös tuotannon ajateltiin mahdollisesti olevan ongelma, koska maakunnassa järjestettävän festivaalin ajatellaan vaativan tuottajan olemista maakunnassa vuoden verran MK:n ympärillä. Osa asianosaisista sen sijaan pitää tätä vaihtoehtoa hyvin kannatettavana. Heidän mukaansa sponsorit saataisiin helpommin mukaan maakuntiin, jossa näkyvyys on helpompi saavuttaa. Esitettiin myös näkemyksiä, että maakunnassa kansanliikkeiden festivaalia tarvitaan enemmän kuin Helsingissä, jossa ihmisten perustietoisuuden tason arvellaan jo olevan korkeampi. Arvioinnin perusteella MK sisältää monilta osiltaan niin paljon kehittämisen varaa, ettei kysymys helsinkiläisyydestä tai maakuntiin siirtämisestä ole ensisijainen ajatellessa festivaalin tulevaisuutta.

Vuonna 2003 Kepassa oli ollut puhetta painetuista banderolleista, joissa Ruoka-aikakampanja olisi näkynyt festarin yleisilmeessä koko ajan. Tämä olisi kuitenkin tullut liian kalliiksi. arviointi palaa tähän ideaan tuonnetuina puhuttaessa festivaalin tulevaisuudesta laajemmin.

Bongaa laadukas kehitysyhteistyöhanke –tempaus 2003 oli hyvä ja innovatiivinen idea, koska se tarjosi "tavallisille ihmisille" hyvän syyn tulla kyselemään ja kiertelemään järjestöbasaarissa. Muutoin kynnys varsinkin kyselemiselle on varmasti suuri. Lasten ympäristöetsivät –tempaus oli myös innovatiivinen: lapset etsimässä hyviä uutisia.

Suurin syy esitettyjen ideoiden toteutumattomuuteen on MK:n ad hoc –luonne sekä aikataulut. Joskus Suomessa heiteltiin lentävää lausetta "Suomen tasavallan presidentti on Urho Kekkonen, joka valitaan joka 6. vuosi". Jotakin tällaista tulee mieleen myös MK:n kohdalla. Kun tapahtumasta tehdään joka kerta erillinen päätös eikä yleensä liian aikaisin, asianosaisilla ei ole aikaa keskittyä tapahtuman syvään suunnitteluun. Suurin osa järjestäjien energiasta ja ajasta menee rutiinotoimiin, jotka vaaditaan prosessin käynnistämiseen ja läpi viemiseen.

Yksi syy toteutumattomiin ideoihin on järjestöjen puhti järjestöelämän vuosikierrossa: suunnitteluvaiheessa järjestöt ovat innokkaita ja aktiivisia, mutta kun on toiminnan aika, tulee kiireinen kevät. Tätä pidettäkään hyvin ymmärrettävänä.

Järjestöjen oman ruokamyynnin tukeminen ja kehittäminen on viisasta. Tämän vuoden Kepan toteuttama ruokakoulutus sai paljon kiitosta. MK:n kaltaisen tapahtumaan liittyy luonnollisena osana huoli siitä, että sponsoreina toimivat kaupalliset ruoan myyjät käyttävät ruoka-aineiksi, joiden alkuperä ei ole tiedostettu. Erityisesti tehotuotetun lihan myynti on ristiriitaista.

2.2. Maailma kylässä –tapahtuma organisatorisesti

2.2.1. Kepan eri tiimien ja yksiköiden integroiminen festivaalin suunnitteluun ja valmisteluun

Muodollinen vastuu MK:sta on verkostotiimillä ja tiimityössä festivaali onkin läsnä teemana läpi vuoden siitä saakka kun päätös tapahtuman järjestämisestä tehdään. Jäsenjärjestösihteeri, joka on toiminut MK:n kampanjakoordinaattorina vuosina 2002 ja 2003, on verkostotiimin jäsen. Tiimille kokonaisuudessaan MK ei ole työläs, se tuottaa ylimääräistä ajan satsausta vain festivaalin aikana. Sen sijaan verkostotiimin jäsenenä MK–projektisihteerin on vaikea osallistua täysipainoisesti tiimin muuhun työskentelyyn. Kun kulloisenkin MK-projektisihteerin määräaikainen työ on päättynyt, MK:n mahdollinen tulevaisuus putoaa jäsenjärjestösihteerille. Tällä hetkellä MK on varsin riippuvainen jäsenjärjestösihteeristä jopa siihen mittaankin saakka, että

hänen syystä tai toisesta estyessään hoitamasta MK:ia verkostotiimi ei pystyisi välttämättä paikkaamaan hänen poissaoloaan. Tämä tekee MK:sta nykyisellään haavoittuvaisen ja ei-kestävän.

Verkostotiimi perustettiin vuonna 2002 eikä se ole oikein vielä löytänyt toimenkuvaansa. Lukuun ottamatta vs. jäsenjärjestösihteerii tiimin työntekijät työskentelevät omissa suurissa projekteissaan. He ovat enimmäkseen ylityöllistettyjä, mikä luonnollisesti estää täyden paneutumisen ja tuen antamisen MK:n suunnitteluun ja järjestämiseen.

Monet Kepan työntekijät, jotka eivät suoranaisesti työskentele MK:n kanssa, kokevat MK:n työllistävän valtavasti julkaisu-, vaikuttamis-, hallinto- ja taloustiimiä. Erityisesti vaikuttamistiimille MK on raskas, koska aina festivaalin lähestyessä tiimi joutuu polkaisemaan eloon uuden poliittisen viestin. Tällaisen viestin vispaaminen "tavalliselle kansalaiselle" on työlästä ja vaikeaa. Tämä on luonnollisesti ongelma, joka koskee sekä MK:ia että MMT:eja. On vaikeaa lähteä yksinkertaistaman monimutkaisia poliittisia kytköksiä siten, että tulos soveltuu festivaalille muttei jää liian ontoksi. Tämän tyyppinen tiedotusosaaminen ei ole sitä, mihin Kepa on ensisijaisesti erikoistunut. Joistakin jäsenjärjestöistä tämän tyyppistä tiedotusosaamista löytyy, esimerkkeinä vaikkapa Reilun Kaupan yhdistys, Kirkon Ulkomaanapu ja Suomen Lähetysseura.

Kepan taloustoimistolle MK on aikaa vievä heti tapahtuman aikana ja sen jälkeen. MK:aa seuraa yleensä ylimääräinen palkanlaskenta. Tämän lisäksi monet esiintyjät haluavat palkkionsa heti esityksen jälkeen, mikä toimii huonosti suuren kansalaisjärjestön kaltaisissa toimintaperiaatteissa. Välittömästi tapahtuvaan palkkion maksuun on suostutaan joskus, mistä luonnollisesti koituvat työläät jälkiselvittelyt ja paperityöt. Tämä viestii siitä, että MK ikään kuin kuuluu työtehtäviin, mutta sille ei varata aikaa työsuunnittelussa.

Avainkysymys tiimien, yksiköiden ja yksittäisten työntekijöiden integraatioon lienee kysymys, miten MK:ia voi käyttää välineenä oman työnsä edistämiseen, työn muodostaessa sisällöllisen ja toiminnallisen kokonaisuuden. Elleivät Kepan työntekijät näe MK:n merkitystä työnsä edistämässä, heillä ei ole motivaatiota osallistua sen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Yleinen ilmapiiri kejalaisten keskuudessa oli, että kaikki sinänsä pitävät MK:sta, mutta samanaikaisesti kaikkien tiimien vakiokakkuun kuuluvia töitä on niin paljon, että työajan irrottaminen MK:iin on vaikeaa. Yleisesti kyseltiin, miten tällainen toiminta istuisi tiimiorganisaatioon ja voisiko MK toimia jollakin tavalla tiimeistä irrallaan. Noin kolmannes asianosaisista (mukaan lukien sekä Kepan työntekijät että muut) kyseli, miksi Kepan työntekijät ovat niin virkamiesmäisiä, etteivät voi tehdä työtä muulloin kuin toimistoajalla. Tämä on luonnollisesti kaikkea muuta kuin yksinkertainen kysymys perheellisille.

Yleinen argumentti sen puolesta, että MK tulisi järjestää organisatorisesti jollakin muulla tavalla kuin nyt, on se, että Kepa ei ole kokonaisuudessaan organisaationa erikoistunut festivaalin järjestämiseen vaan sen vankempi osaamisalue on jossakin muualla. Esimerkki tämän argumentin tueksi vaikkapa se, että Kepan työntekijät tekivät ja kiinnittivät festivaaliaamuna opasteita Kaisaniemen kentälle.

Etelän yksiköiden integroiminen MK:n suunnitteluun ja toimeenpanoon ei ole perinteisesti ollut suunnitelmallista ja aivan viime aikoihin saakka monet etelän toimistot ovat suhtautuneet tapahtumaan kysymällä "Mikä MK?". Tämä on ymmärrettävää, onhan koko MK pohjoisessa syntynyt idea, jonka lähtökohtana oli vahvistaa pohjoisen kansalaisyhteiskuntaa. Nykyisessä keskustelussa Kepan pyrkii globaalisuuteen, jossa etelällä olisi enemmän sanottavaa Helsingin

päätöksiin. Tähän liittyvät kysymykset siitä, mitä etelästä halutaan MK:lle ja mitä etelä haluaa MK:lta. Mikäli MK:iin halutaan etelästä esiintyjä, MK:n muodon tulisi muuttua nykyisestä paripäiväisestä festivaalista laajemmalle ajalle levittäytyväksi prosessiksi. Parin päivän vierailulle etelän kehityspoliittisia tai taiteellisia resurssihenkilöitä tuskin kannattaa tilata. Sinänsä lienee selvää, että Kepan etelän kumppaneista löytyy paljonkin kehityspoliittisia teemoja tuottavia tahoja. Samanaikaisesti kentän toimitsijat ovat hyvin resurssoituja toimijoita, joilla on pääsy hyvin monelle sektorille ympäröivissä yhteiskunnissa. Ehkä tätäkin voisi hyödyntää tulevaisuudessa enemmän?

Yksi kysymys etelän toimistojen integraatiossa on ilmeisesti myös ajoitus: kun MK:lla ei ole pysyvää asemaa Kepan toiminnoissa, kulloisenkin festivaalipäätöksen jälkeen seuraa viive, ennen kuin siitä puhutaan Kepa-Helsingin ja Kepa-etelän välillä. Toinen on useissa yhteyksissä esiin noussut tosiasia, että Etelän indikaattorit "kehityspoliittiselle" eroavat joiltakin osin pohjoisen indikaattoreista (kts. esimerkiksi Tapaninen 2000). Globalisoituvassa maailmassa massiivinen MK ei saisi olla irrallinen etelän yhteyksiltä jotka auttavat meitä ymmärtämään, miten muutoin voimme vahvistaa etelän kansalaisyhteiskuntia kuin projektiyhteistyöllä. Tällaista työtä on epäilemättä ainakin poliittisten prosessien tukeminen.

Kokonaisuudessaan Kepan tiimien ja yksiköiden integroiminen MK:n suunnitteluun on parantunut vuosien varrella. Tänä vuonna se onnistui haastattelujen mukaan paremmin kuin koskaan. Erään asianosaisen sanoin: "Koko MK ei ollut yhtä raskas, koska saimme koko järjestön mukaan laajemmin kuin koskaan. Vaikuttamisteemat tulivat tutuiksi myös järjestön sisällä."

2.2.2. Tuotanto

Tuottajakysymykset eivät ole helppoja festivaalissa, joka ei istu helposti oikein mihinkään kategoriaan, vaan jalkautuu sujuvasti niin musiikki-, kulttuuri-, etno- kuin koko perheen festivaaliksi. Tuotantoyhtiön tulisi olla kompetentti järjestöaktivisti, pitkän linjan kansalais-toimija ja suuren tuotantokyvyn omaava ammattilainen, jolla on vankka kokemus suurtahtumien järjestämisestä. Tämän lisäksi tuottajalla tulisi olla erinomaiset kommunikaatiokyvyt, syvä psykologinen ymmärrys ja nöyryys työskennellä sellaisten kansanliiketoimijoiden kanssa, joiden kokemus ei ole yhtä laaja.

Viime vuosina yhteistyö Kepan ja MK:n tuotannossa käytetyn yrityksen välillä ei ole ollut saumatonta. Osin kyse on ilmeisestä avoimen keskusteluyhteyden puuttumisesta puolin ja toisin. Tämän tyyppisiä ongelmia ratkaistaan monissa organisaatioissa työnohjauksella. Jossain määrin yhteistyötä vaikeuttaa myös se, että tuotannon intressit ovat osin kaupalliset ja Kepan puhtaasti sisällölliset. Tässä yhteydessä on kuitenkin huomioitava, etteivät viime vuosina käytetyn tuotantoyhtiön intressit ole puhtaasti kaupallisia: organisaation toimijoilla on pitkä kokemus ja merkittävä kompetenssi kansanliiketahtuman järjestämiseen. Neuvottelut Kepan ja tuotantoyhtiön välillä kulminoituvat liiaksi taloudellisiin ja teknisiin kysymyksiin, mutta festivaalin sisällöllisiä ja laadullisia kysymyksiä ei ilmeisestikään käsitellä avoimesti ja loppuun saakka. Osin kyse on ollut myös tuotanto-organisaation jonkin asteisesta yliolkaisuudesta sopimukseen kirjattuja käytännön järjestelyjä kohtaan: vuonna 2003 Kepan työntekijät tekivät ja kiinnittivät opasteita festivaaliaamuna Kaisaniemen kentällä, vaikka tämä kuului sopimukseen kirjattuna tuotantoyhtiölle.

Arvioinnin perusteella yksi ydinongelma, joka ruokkii muita, on koko se organisatorinen järjestely, jolla MK on tähän saakka toteutettu. Se ei ole tehokkain ja toimivin mahdollinen. Huolimatta siitä, että festivaalia varten on nimetty useampia henkilöitä ja MK-työryhmä, käytännössä festivaalin käytännön vastuu lepää pitkälti yksinomaan tapahtumakoordinaattorin harteilla. Festivaali on liian iso ja monimutkainen kakku tapahtumakoordinaattorin yksin hoidettavaksi, minkä lisäksi järjestely ei ole kestävä. MK:n tuotannossa on paljon kehittämisen varaa.

2.2.3. Sponsorointi

MK ei ole vetänyt sponsoreiden mielenkiintoa siinä määrin kuin joitakin vuosia sitten odotettiin. Osin tämä liittyy tapahtuman ad hoc -luonteeseen: sponsoreiden haalimista helpottaisi, mikäli tapahtuma olisi jatkuva. Toinen tekijä lienee TV-näkyvyyden pienuus: mikäli tapahtumalla olisi laaja TV-näkyvyys, sponsorit kiinnostuisivat siitä helpommin. Kolmas tekijä ei liity Keraan tai MK:iin vaan yleiseen ilmapiiriin sponsorointimaailmassa. Ennen Hiihtoliiton doping-seikkailuja sponsorointikehitys myös muilla kuin kaupallisilla aloilla oli nousujohteista. Sen jälkeen se tyrehtyi.

Haastatteluissa esitettiin, että tulevaisuudessa ruoan myynti annettaisiin vain jäsenjärjestöille, jotta nämä saisivat paremman myynnin ja jotta kaikilla olisi takuu ruoka-aineiden taustasta. Ongelma tässä on ruoan riittävyys ja kyky täyttää Helsingin kaupungin asettamat säädökset ruokamyynnin suhteen. Olisiko sponsoreiden tarve niin suuri, jos tapahtuman koosta tingittäisiin. Pienemmälle tapahtumalle ehkä riittäisi järjestöjen oma ruoan myynti.

Näin epäilemättä on. Ruokakoulutus on otettu vastaan hyvin sekä järjestäjien että osallistujien puolesta. Vuonna 2003 terveystarkastajilta ei tullut huomautuksia yhdestäkään myyjästä, vaikka mukana oli enemmän järjestömyyjiä (vs. kaupallisia, ammattilaisia) kuin koskaan. Mikäli tapahtuma olisi pienempi ja ruoan tarve siten vähäisempi, järjestäjät voisivat tutkailla rauhassa ruoan todellista tarvetta. Tämä antaisi tilaa mennä tarvittaessa suuntaan, jossa yhä suurempi osa ruoan myyjistä olisi jäsenjärjestöjä ja tehotuotetun lihan osuus myydyssä ruoassa varmasti pienempi.

Monet asianosaiset totesivat sponsoreiden kiinnostuvan tapahtumasta enemmän, mikäli siitä tehdään jokavuotinen. Tapahtuman frekvenssillä tuskin on merkitystä tämän suhteen, pikemminkin sillä, onko tapahtumalla jatkuvuutta: sponsorimyyntiä helpottaisi, jos jo myyntivaiheessa voisi sanoa kyseessä olevan jatkuvan tapahtuman. Näin sponsorisopimuksetkin voitaisiin tehdä useaksi vuodeksi kerrallaan. TV:n saaminen paikalle pidemmäksi aikaa toisi valtavasti lisäetuja. Paitsi että teema leviäisi tehokkaammin, monet sponsorit ja artistit vaativat tullakseen TV:n.

2.3. Miten Maailma kylässä saavuttaa kohdeyleisönsä?

2.3.1. Teema Maailma kylässä -festivaalilla

"Maailma kylässä syntyi käsin kudottuna, teemakin tuotiin jälkeen päin", totesi eräs asianosainen. Tämä pätee tietysti moniin Keraan toimintoihin, joita on käynnistetty 80 ja 90-luvuilla, katsokaapa vaikka yhteyspalveluja joiltakin osin (esim. Tapaninen 1999). Arvioijan näkemyksen mukaan tämä on sekä Keraan voima että heikkous. Kepalla on aina ollut kyky

absorboida toimijoiden innovatiivisia ideoita välittömään toimintaan ja suunnata niihin resursseja tyyliin "kokeillaan ja katsotaan". Ilman innovatiivisia kokeita moni hyvä asia olisi jäänyt maailmassa syntymättä. Heikkouden tuottaa tietysti se, että kun skeemaa ei ole erikseen suunniteltu, se leviää helposti käsiin ja saa ei-toivottuja sivufunktioita helpommin kuin hyvin suunniteltu ohjelma. Suunnitelmien ja ennakkoselvitysten puuttuessa arvioija saa haeskella aikansa ymmärtääkseen mitä arvioi. Silti MK –problematiikkaan oli helppo päästä käsiksi.

Katsotaanpa historiaa. Perinteisesti MK:aa on pidetty hyvänä välineenä Kepan poliittiseen vaikuttamistyöhön, minkä vuoksi tapahtumalle on alusta asti annettu poliittinen teema

- 1995: Kaikki erilaisia, kaikki samanarvoisia –kampanjan huipennus
- 1997: Nigeria-kampanja
- 1999: Jubilee 2000
- 2001: 0,7-kampanja ja YK:n vapaaehtoisvuosi
- 2003: Ruoka-aika ja suvaitsevainen monikulttuurisuus

Poliittisen työn välineenä MK on vuosien varrella osoittautunut kankeaksi ja kustannus-
tehottomaksi suhteessa festivaalin vaatimiin taloudellisiin ja työpanoksiin. Muut kuin aatteisiin
vihkiytyneet ihmiset tulevat festivaaleille ensisijaisesti musiikin ja ruoan vuoksi: MK välittyy
yleisölle makuina, tuoksuina ja väreinä. Vuonna 2003 festivaalin suunnittelussa poliittisen
teeman nivominen tapahtumaan oli järjestelmällisempää kuin koskaan ja teemojen tunnetuksi
tekemisessä onnistuttiinkin paremmin kuin aiemmilla festivaaleilla.

2.3.2. "Velka on abstraktion huippu!"

Kaikesta huolimatta sidosryhmät tuntuivat pääosin pitävän teeman läsnäoloa tärkeänä. Se on
asianosaisille se, mikä sitoo festivaalin juurilleen, eli aktiivisiin kansalaistoimijoihin. "Kaikki
erilaisia, kaikki samanarvoisia" vuonna 1995 toimi hyvin. Ilmeisesti monikulttuurisuus ja
suvaitsevaisuus ovat teemoja, jotka soveltuvat tällaiseen tapahtumaan paremmin kuin muut
kokeillut. Tätä tukee myös se huomio, että arvioinnin materiaalit ja haastattelut välittävät kaiken
aikaa voimakasta näkemystä, jossa niin MK kuin MMT nähdään jatkuvasti suvaitsevaisuuden ja
monikulttuurisuuden itsestään selvinä työvälineinä.

Nigeria sopi hyvin suomalaiseen kehitysmaaliikkeeseen, koska niin moni järjestö tekee yhteis-
työtä Afrikan kanssa. Vuonna 1997 poliittisen viestin ajaminen ohjelmaan onnistui asianosaisten
mielestä hyvin, koska Ken Saro Wiwan veli puhui ja nigerialainen bändi soitti tapahtumassa.

Jubilee meni lähes kaikkien mielestä läpi hyvin, koska sitä pidettiin selkeänä. Lisäksi se oli osa
kansainvälistä kampanjaa, joka näkyi kaikkialla. Se sidottiin uuteen vuosituhanteen, mikä toimi
voimakkaana tiedotuksellisena jippona. Jubileen voima oli sen hyvä valmistelu ja näkyminen
tiedotusvälineissä, mutta monikohan festivaalivieraista todella ymmärsi mistä on kysymys? Eikö
velkaongelma ole juuri sellainen poliittinen teema, joka ei sovellu festivaalille? Velkaa pidettiin
yleisesti ottaen vaikeana teemana, eräs asianosainen luonnehti sitä abstraktion huipuksi toisen
huudahtaessa, ettei kehitysyhteistyön laatukeskustelu taatusti mene läpi millään festivaaleilla.

Noin puolet asianosaisista arvioi, että ruoka on herkullinen teema, varsinainen herkkukori.
Ruoka-teema esiintyi Kepan tiedotteissa hyvin: houkuttelevana ja positiivisena. Sisällöllisesti
Ruoka-aika koskettaa muitakin kuin kehitysyhteistyöjärjestöjä, joita tapahtumassa on paljon.

Mutta entä se toinen puoli? Monet asianosaiset kokivat Ruoka-ajan vaikeaksi ja piti sitä vain Kepan pilviä hipovana kaupapoliittisena keskusteluna. He totesivat, ettei tällainen teema voi mennä läpi suurelle yleisölle, koska se ei kosketa jäsenjärjestöjä eikä ole suomalaisen kehitysmalliin työtä. Arvioijan on tätä vaikea ymmärtää: lähiöstä tulleen lapsiperheen vanhemmille on varmasti helpompi tarjoilla herkullisia, jokapäiväistä elämää koskettavia poliittisia tempauksia ruokateemasta kuin vaikkapa velkakysymyksistä tai kehitysyhteistyön laadusta.

Koko maan kattavien haastattelujen (MK+MT) ja keskustelujen perusteella voi yleistää, että suuret järjestöt kokevat teeman jakamisen Kepan kanssa helpommaksi kuin pienet. Luonnollisesti tähän löytyy poikkeuksia.

2.3.3. Mitkä tekijät auttavat viestin perille menossa?

Millaisten palikoiden tulee olla kohdallaan, jotta viesti menisi perille? Tässä luettelo haastatteluissa ilmenneistä näkemyksistä:

- Hyvä viesti näkyy ohjelmassa ja siitä on saatavilla materiaalia.
- Viestin on oltava ajankohtainen ja sen tulee liittyä kohderyhmän elämäntilanteeseen ja olemassa olevaan uutisointiin.
- Simppeli pääviesti, konkreettinen. Jos sitä joutuu selittelemään, epäonnistuu.
- Puhujat heittävät spiikejä asiasta juonnon lomassa, kuten vuonna 2003.
- Globalisaatiokriitikot, kuten Naomi Klein ja Bono, ovat jonkin tason kuuluisuuksia. Tällaisten ihmisten luulisi vetävän yleisöä kuuntelemaan myös poliittista sanomaa

Tiedottajat ja toimittajat muuallakin kuin Kepassa kertovat, ettei maastamme oikein löydy osaamista muokata teemaa sellaiseksi, että se puhuttelisi ns. tavallista ihmistä. Epä-älyllisen poliittisen lauselman muokkaaminen on aikaa vievää ja vaikeaa. Lisäksi voimakas yksinkertaistaminen on ristiriidassa sen tavan kanssa, jolla suomalaisen kehitysmalliin poliittista keskustelua käyvä kärki ja Kepa toimivat.

Arviointi herätti kysymyksen, onko teeman sitten oltava joka vuosi eri ja erilainen? Entä saman teeman käyttö useina perättäisinä kertoina ja idean hiominen oppimisen myötä? Missä määrin on ongelmallista, etteivät jäsenjärjestöt jaa Kepan poliittista teemaa? Erään asianosaisen mukaan MK on kansalaisjärjestöjen ekumeeninen tapahtuma, minkä valossa yksi ainoa poliittinen viesti olisi pikemminkin ongelmallinen.

Ja vielä: älyllisen, länsimaista akateemista diskurssia edustavan poliittisen teeman paikka onkin ehkä jossakin muualla kuin festivaalilla. Mellunmäkeläinen perheenäiti tuskin haluaa syventyä A-nelosiin lauantaina kasvomaalauksen ja Afrikkamuskarin välissä. Sama pätee tietysti myös MT:hin: hän tuskin haluaa myöskään kokouskutsua! Kepalla ja järjestöillä tulisi olla rohkeutta esittää myös yksinkertaistettuja poliittisia viestejä. Festivaalimuotoisia viestejä. On vaikea kuvitella, mikä muu kuin Ruoka-aika tarjoaisi tähän korillisen herkullisia eväitä: nelikymppiselle perheenäidille on tärkeää kuulla, että ostamalla reilun kaupan kahvia, teetä, tai kaakaota hän voi aivan oikeasti vaikuttaa siihen, kuinka moni ihminen maapallolla putoaa köyhyysrajan tuolle puolen. Hän todennäköisesti ilahtuu ja mahdollisesti jopa muuttaa kulutustottumuksiaan tietäessään, että pelkästään reilun kaupan luomubanaaneja ostamalla hän voi estää omien lastensa ikäisten lasten joutumista torjunta-ainesateen alle. Eli tietäessään, ettei muutokseen todellakaan vaadita jotain muuta, joka on täysin hänen aikansa ja jaksamisensa ulottumattomissa.

2.3.4. Miten tapahtuma näkyy tiedotusvälineissä?

Vuonna 1995 Helsingin Sanomat uutisoi MK:n näkyvästi. Tämän jälkeen MK ei ole juuri näkynyt Hesarissa lukuun ottamatta vuotta 2003. Vertailun vuoksi voisi mainita vaikkapa Naisten Kymppin ja Kirkkopäivät, jotka saavat runsaasti palstatilaa. Hesarin kaltaisessa suuressa lehdessä MK:n profiloitumattomuus tuottaa jäsentelyongelmia: Kun kyseessä ei ole selkeästi kaupunkiosaston toimenkuvaan kuuluva kaupunkitapahtuma tai kulttuuriosaston toimenkuvaan kuuluva "pelkkä" kulttuuritapahtuma, lehden sisällä sen uutisointi pulahtaa helposti pois agendalta. Toisin oli tänä vuonna: koordinaatiovirheen vuoksi kaksi osastoa uutisoi tapahtuman, minkä vuoksi se näkyi maamme suurimmassa lehdessä poikkeuksellisen hyvin.

Ongelmallista on, että STT:n tiedotus 28.2. yhdisti ruoka-teeman kulinarismiin. Kaikesta päätellen pienet lehdet kopioivat tämän suoraan, koska kautta valtakunnan paikallislehdissä näkyi sama puffi samalla flopilla. Teknisesti pienet lehdet ja uutismedia eivät kuitenkaan tunnu olevan ongelmallisia, koska niiden saavutettavuus on hyvä STT:n kautta. Työtä teettävät suuret lehdet, kuten Helsingin Sanomat, Aamulehti, Turun Sanomat tai Savon Sanomat, jotka melkeinpä vaativat henkilökohtaisen kontaktin Kepasta (tai MMT:n järjestäjältä) lehteen. Eräs asianosainen puuskahti "Hesarilla on liikaa valtaa, sillä on varaa olla otsikoimatta kymmeniä tuhansia vetävän tapahtuman".

Tiedotuksessa on syytä huomioida, että sanomalehdissä toimittajien työ on pitkälti juttuehdotusten vastaanottamista ja niihin reagoimista. Ellei oikea toimittaja satu olemaan paikalla, kukaan muukaan ei tule reagoineeksi. Lehtien suhteen myös ajoitus on hyvin tärkeä: lehdellä oltava aikaa reagoida tiedotteeseen, mutta jos aika on liian pitkä, saattaa unohtua. Eli hyvin pitkälle tämän tyyppisessä tiedottamisessa on kyse tiedottajien ammattitaidosta. Tämä kysymys saa isomman merkityksen MMT:ien kohdalla: Suurin osa MMT-toimijoista ei ole tiedotuksen ammattilaisia, mistä johtuen MMT:ien näkyvyys tiedotusvälineissä on vielä satunnaisempaa kuin MK:n. Kyse myös pitkälti toimittajan persoonasta ja henkilökohtaisista mielenkiinnon kohteista. Lähes kaikki asianosaiset totesivat yhteen ääneen, että Voima-lehden liite toimi hyvin vuonna 2003. Se sai laajasti näkyvyyttä ja oli sisällöllisesti hyvä.

Yleisesti ottaen suomalaisen lehdistön uutisointi tapahtumasta on erään asianosaisen sanoin "tyypillistä festariuutisointia": kansainväliset tähdet, muusikot ja tanssijat näkyvät. Tapahtuman poliittisesta sanomasta tai esillä olevista järjestöistä kirjoitetaan hyvin vähän. Poikkeus tänä vuonna oli esimerkiksi tsetseenilapsista kertova juttu. Jutun luonne oli sellainen, että se on väistämättä poliittinen, vaikei suoranaisesti se, mitä festivaalin poliittisen viestin on tarkoitus olla. Tällaisia artikkeleita ei tietenkään myöskään kirjoiteta joka vuosi.

Kepan toimittama festarilehti edustaa sen tyyppistä uutisointia, joka tukee MK:aa sen monimuotoisuudessa: tähdet ja asia ovat tasapainossa ja tukevat toisiaan. Varsinkin vuoden 2003 festivaalilehti toimi hyvin, jos kohta oli samanaikaisesti Kepan tiedotukselle työläs. Tiedottamisessa yksi ongelmakohta on se, ettei festivaali- tai musiikkitiedottaminen ole Kepan ensisijaista osaamisaluetta.

Kaiken kaikkiaan medianäkyvyys MK:sta edustaa uutisointia laidasta laitaa. Musiikki- ja muu kulttuuriohjelma ovat MK:ssa niin näkyvällä ja kuuluvalla sijalla, ettei ole ihme jos uutisointikin nappaa tämän. Jos tapahtuman järjestämistä päätetään jatkaa, kulttuurieuutisointi kannattaa varmasti hyödyntää. Musiikkilehdet voivat olla ongelmallisia, ellei tiedä, kehen toimittajaan täytyy olla yhteydessä. 1980-luvulla maailmanmusiikki tunki länsimaiseen rock-kulttuuriin

voimalla. Tuolloin näytti siltä, että se integroituu rockin kanssa pysyvästi muuttaen sen luonnetta ja sisältöä. 1990-luku ja 2000-luvun alku on näyttänyt, että lopulta maailman musiikki jäi rock-musiikin marginaaliin. Tämä voi tuskin olla vaikuttamatta rock-lehtien kiinnostukseen MK:aa kohtaan.

Naistenlehdet julkaisevat suhteellisen runsaasti artikkeleita monikulttuurisuudesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä huolimatta siitä, että kehitysyhteistyö koetaan suuren yleisön parissa yleisesti ottaen kaukaiseksi. Juttujen luonne on usein joko kertomus, tarina "miten jokin vaikuttaa jonkun elämään" tai "Mitä voin tehdä". Ei liene mitään syytä, miksi naistenlehdet eivät kirjoittaisi artikkeleita MK:sta, jos toimittajia lähestyisi henkilökohtaisesti. MK on tapahtumana aikaan sidottu, jolloin kyseeseen tulisi esimerkiksi toimittajajoukon koollekutsuminen vaikkapa hennauksen yhteydessä. Naistenlehtien yksilöllinen myynti olisi aikaa vievää, mutta tukisi parhaimmillaan koko Kepan kampanjointia, ei vain MK-tiedottamista.

Karina Horsti totesi vuonna 2001, että suomalainen media, Kepan omat välineet mukaan lukien, kirjoittaa enemmän vierailevasta "toisesta" (visuaalisesti erilainen kuin itse, eri kuin itse ja siten peili itselle) sivuuttaen paikallisen "toisen" eli maahanmuuttajan. Tällä tavoin tiedotusvälineet ikään kuin säästävät paikallisen toisen, maahanmuuttajan, jonkinlaisella harmaalla alueella, jossa häntä ei tarvitse kommentoida tai huomioida. Tällöin ei tarvitse myöskään ottaa kantaa rasismiin. Tämä on tiedotuksellisesti vaikea asia muuttaa, mutta jotain oleellista on muuttunut Kepan toiminnan ja tiedotuksen osalta: paikallinen toinen esiintyy MK:ssa tuottajana ja juontajana. Kepan omissa tiedotusvälineissä otetaan huomioon, ettei maailma ole vain kylässä vaan se asuu täällä.

Muussa mediassa tämän kaksinaisen toiseuden huomioon ottaminen on vaikeaa. Joitakin MK:sta riippumattomia muutoksia on nähtävissä: Helsingissä ilmestyy tabloid-kokoinen lehti, jota toimittavat maahanmuuttajat. Aamulehdessä on kahden viikon välein ilmestyvä maahanmuuttajien tekemä vakiopalsta.

2.3.5. Mikä on Maailma kylässä -tapahtuman kohdeyleisö?

MK:aa ideoineiden ihmisten alkuperäinen ajatus oli luoda MK:sta osallistuja- ja esiintyjä-pohjaltaan laaja tapahtuma, joka ei koske vain kehitysyhteistyöjärjestöjä. Mukaan haluttiin esimerkiksi ympäristöliike, globalisaatiokriittiset ryhmät, rauhanliike ym., joilla kaikilla olisi omat "kylät" Hyde Parkin malliin. Koska Kepa läksi alun perin mukaan tapahtuman tekijäksi, MK:n juuret ovat tietysti mielessä kehitysyhteistyössä, mutta nykyisin mukana myös lukuisia muita. Tässä mielessä ollaan haluttu ja saavutettu sekä osallistuja- että kohderyhmä joka on taustaltaan suhteellisen laaja.

Näitä alkuaikojen pohdintoja lukuun ottamatta MK:n kohdeyleisöä ei ole koskaan määritelty tarkemmin kuin "suuri" kohdeyleisö. Suuri yleisö MK:iin selvästi tulee, mutta Kepan teettämien selvitysten mukaan suurin osa festivaalivieraista on nuoria tai nuorehkoja ja suhteellisen korkeasti koulutettuja. Näyttävä ohjelma ja ilmaisuus vetävät tapahtumaan nuorten lisäksi myös lapsiperheitä, joita on nykyisin tietoisesti houkutelutkin. Eniten festivaali vetää epäilemättä ihmisiä, joilla jo on, ellei suoranaisia suhteita osallistuviin kansanliikkeisiin, jonkinlainen aktiivinen asenne yhteiskuntaan.

2.3.6. "Hei kato, toi neekeri puhuu kännykkään!"

MK:n arvioinnin myötä niin kirjoitetusta materiaalista kuin keskusteluistakin kohosi yhä enemmän esiin MK:n oletettu funktio suvaitsevaisuuden, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyskasvatuksen välittäjänä. Kuten edellä todettiin, monikulttuurisuus oli ensimmäisen MK:n pääteema. Ilmeisesti monikansallisen esiintyjä- ja kokkijoukon vuoksi MK:sta elää edelleen voimakas kuva suvaitsevaisuuden työkaluna. Ainakin pintapuolisesti katsoen tämä on MK:n toimiva funktio: MK tarjoaa monelle "tavalliselle" kansalaiselle mahdollisuuden ensimmäiseen kosketukseen maahanmuuttajan kanssa. Hyvän uuden näköisen tyyppin tapaaminen tai sen tosiasian tajuaminen, että maahanmuuttajakin osaa käyttää kännykkää, voi johtaa myöhempään maailmankuvan muutokseen. Tiedotuksen ammattilaiset puhuvat ymmärrystason tiedon kehittämistä vastapainona suoran informaation levittämiseksi. Ymmärrystason tieto on hitaasti kypsyvää, laadullista ja vaikeasti arvioitavissa. Tässä kuvaava lainaus arvioinnin muista kuin tiedottajien haastatteluista:

"Miten monien maahanmuuttajaesiintyjien näkeminen samanaikaisesti ja kulttuurien kirjosta kertovaan ohjelmaan osallistuminen nyt vaikuttaa 50 vuoden kuluttua? Kuka voi tietää sen?"

Muutama tasoittava sananen edelliseen: MK ei vedä maahanmuuttajaväestöä tasaisesti, vaan ensisijaisesti sellaisia miehiä, jotka ovat tottuneet julkisuuteen ja isoihin ihmisjoukkoihin. Muiden maahanmuuttajien integroimiseen ja molemminpuoliseen esittäytymiseen MK ei ole välttämättä oikea väline. Tarvitaan muita. Toiseksi, mikäli MK:aa ajatellaan monikulttuurisuus- ja suvaitsevaisuustapahtumana, tuetaan helposti stereotypiaa, jonka mukaan kaikki maahanmuuttajat ovat joko kokkeja, muusikoita tai tanssijoita. Positiivista on, että MK:ssa maahanmuuttajat olivat vuonna 2003 monenlaisissa rooleissa, mutta nämä kokki-tanssija-muusikko –stereotypiat on istuvat syvällä yhteiskunnassamme.

Kolmanneksi, mikäli MK:n tarkoitus on toimia monikulttuurisuuden ja suvaitsevaisuuden välineenä, sen tulisi tavoittaa koululaisia ja mielellään opettajia enemmän kuin nyt. Tällä hetkellä näitä ryhmiä tuskin tavoitetaan. Saksalainen steiner-pedagogi on todennut, että erilaisten makujen maisteleminen elämän varhaisina vuosina muuttuu myöhemmin suvaitsevaisuudeksi. Mene ja tiedä, mutta mikäli tämä pitää paikkansa, MK:ssa ja vahvoissa MMT:issa voi piillä yksi potentiaalinen suvaitsevaisuuskasvatuksen väylä. Koululaisten tavoittamisessa MK:n ajoitus on heikko. Koulut ovat loppumaisillaan, joten luokkaretkeläisiä tapahtuma ei vedä. Viikonloppu-tapahtumana Helsingin seudun koulut myös menettävät mahdollisuuden päivään kohdata "toinen", jollainen MK voisi hyvinkin jossakin muodossa olla.

2.4. Maailma kylässä -tapahtuman merkitykset ja funktiot eri sidosryhmille

Hyvin monet järjestöt pitävät MK:aa tehokkaana poliittisen kampanjan esiintuomisen välineenä. Asianosaisten mielestä vuoden 2003 Ruoka-aika –kampanja oli lisäksi onnistuttu muokkaamaan ei-syölyllistävään muotoon. Arvioinnin haastattelutilanteessa järjestöille kerrottiin selvitysten osoittaneen, ettei poliittinen viesti mene läpi festivaaleilla kustannustehokkaasti. Tieto tuli yllätyksenä suurelle osalle haastatelluista. Monen mielestä festivaali on kuitenkin tästä huolimatta erään asianosaisten sanoin "monikulttuurisen Suomen pilkahdus, jonne poliittinen viesti 'kuuluu'". Ne, jotka jo tiesivät poliittisen viestin menevän läpi tehottomasti, totesivat että on hyvä että edes yritetään: "Hyvä, että tulevat musiikin ja ruoan vuoksi, ehkä jotakin kampanjastakin menee läpi siinä sivussa. Muutoin niitä ei tavoitettaisi lainkaan."

Lienee selvää, että tällaiseen "jos kuitenkin" –tyyppiseen poliittisen sanoman markkinoimiseen nykymuotoinen MK vaikuttaa kovin kustannus-tehottomalta ja tähän ei ole uutta Kepassa. Mikäli poliittinen teema saadaan muokattua festivaalille soveltuvaan muotoon, jotakin siitä varmasti menee läpi. Mutta kysymykset kuuluvat: Miten teema hiotaan festivaalille – siis juhlaan - soveltuvaan muotoon ja miten se hiotaan pienemmin sosiaalisin ja taloudellisin kustannuksin kuin nyt?

Mitä tulee yleiseen Kepan ja sen jäsenjärjestöjen tunnetuksi tekemiseen sekä tiedotukseen kehitysyhteistyöstä ja monikulttuurisuudesta, MK tarjoaa tähän fyysiset puitteet. Pienille järjestöille MK tarjoaa tilaisuuden esittäytymiseen, johon nämä eivät yksin pystyisi. Suurin osa haastatelluista jäsenjärjestöistä kokee MK:n tilaisuutena kohdata sellainen kohdeyleisö, jota ei tapaa muualla. Näiden asianosaisten mukaan on siis perusteltua, että MK:n kohderyhmä on nimenomaan "suuri yleisö". Suhteessa MMT:hin todettiin myös, että pienen järjestön voimavarat riittävät juuri ja juuri MK:aan osallistumiseen, mutta eivät riittäisi MMT:n puuhaamiseen jossakin maakunnassa.

Kepan teettämien kävijäselvitysten mukaan festivaaliyleisöstä löytyy uteliaisuutta järjestöjen esittäytymiseen ja kehitysmaiden kulttuuriin, vaikka paikalle vetääkin ensisijaisesti musiikki ja ruoka. Siltä pieneltä osin, kuin tämä ei koske järjestöjen kavereita ja sukulaisia, tämä on potentiaali, johon kannattaa tarttua mietittäessä, missä muodossa MK:aa järjestetään tulevaisuudessa. Järjestöbasaari ehtymättömine pöytineen on jo vuosia ollut uuvuttava myös monelle asialle vihkiytyneelle. Missä määrin se mahtaa kirvoittaa uteliaisuutta enempään kuin yhtenä sunnuntaina tuli nähtyä? Kaikki konkreettinen ja viihdyttävä yli ja ohi A-nelosten kiinnostanee festivaaliyleisöä enemmän kuin koulumateriaali.

Suuren yleisön myötä MK tuottaa osallistuville järjestöille hyvän myynnin, joka tuottaa kipeästi kaivattua omarahoitusosuutta. Samanaikaisesti MK on järjestöille myös työläs, erityisesti mikäli nämä järjestävät jonkinlaista ohjelmaa tai tempauksia. Pienet järjestöt joutuvat satsaamaan suhteessa enemmän osallistumiseen kuin isot. Isoilla on helposti värvättäviä vapaaehtois-työntekijöitä, joita voi käyttää seisomassa tiskeillä. MK tuntuu työläältä myös osasta isoja järjestöjä, mutta tämä koskee enemmän ennakkovalmisteluja kuin itse festivaalia. Työläydestä huolimatta ehdoton enemmistö haastatelluista näkee MK:n kustannustehokkaana niin myynnin kuin näkyvyyden savuttamisen suhteen eikä festivaalista haluta luopua.

Avainhenkilöhaastattelujen perusteella arvioinnissa selvitettiin, onko MK niin raskas suurten järjestöjen Helsingin keskustoimistoille, että olisi poissa niiden maakuntien toimistoilta. Oletus sisälsi kysymyksen, jäävätkö maakuntien sivukonttorit vaille pääkaupungin informaatiota ja tukea MMT:n valmistelussa Helsingin keskittyessä työlääseen MK:iin. MK koetaan kautta maan leimallisesti helsinkiläiseksi tapahtumaksi. MMT:eja pidetään nimenomaan maakuntien tehtävänä. Tältä osin MK ei siis herättänyt eturistiriitoja.

MK:ssa yleisöllä ja tiedotusvälineillä on mahdollisuus nähdä pienet järjestöt yhdessä hyvämaineisten suurten järjestöjen kanssa. Esimerkkeinä jälkimmäisistä mainittiin mm Suomen Lähetysseura, Martat, UNICEF, isot liitot ym. Asianosaisten mukaan tämä toimii julkisuuskuvan kirkastajana, joka saa yleisön ymmärtämään, ettei MK:ssa esitäytyvä kansalaistoiminta ole "huuhaata". Tähän liittyen moni järjestöedustaja totesi, että itse järjestöjenkin on tärkeä nähdä, kuinka monta heitä loppujen lopuksi on.

Suuri osa asianosaisista totesi ensin MK:n olevan hyvä verkottumisen väline. Arvioijan tivatessa, tuottaako tapahtuma todella pysyvää verkottumista, alkoi pohdinta, joka tuotti muiden muassa seuraavia mietteitä: Verkottuminen on lopulta aika vaikeaa ja siihen tarvitaan syy. Todettiin, että MK on oikeastaan liian massiivinen verkottumiseen. Nykyisellään MK verkottaa kyllä Kepaa ja jäsenjärjestöjä, varsinkin jos sataa: useissa haastatteluissa viitattiin yhteisyyden tunteeseen, joka syntyi siitä kun kepalaiset ja järjestöt lapioivat yhdessä mutaa. Verkottumista järjestöjen kesken tuottaa lähinnä ennakkotyö, kuten Kepan järjestämät suunnittelukokoukset, joihin osallistuu vain pieni osa MK:ssa esittäytyvistä järjestöistä. Itse tapahtuma onkin sitten "vain kivaa", kuten joku naurahti.

MK alkoi monikulttuurisena kaupunkifestivaalina vuonna 1995, jolloin monikulttuurisuus ja rasminvastaisuus olivat Kepan päällimmäisiä iskulauseita. MK näyttää asianosaisten mukaan toimivan monikulttuurisena kaupunkifestivaalina yhä paremmin. Huomionarvoista haastattelu-kierroksella nimittäin oli, että huomattavasti enemmän kuin poliittinen teema tai kampanja, tai kansalaisjärjestöjen esittäytyminen, nimenomaan monikulttuurisuus ja suvaitsevaisuus liitetään mielikuvan tasolla MK:aan. Tämä ilmenee myös Kepan eri vuosina teettämistä selvityksistä. Arvioinnissa asianosaiset toivoivat festivaaliin vetävän maahanmuuttajia paremmin ja kattavammin kuin nyt. Maahanmuuttajia on pian 8% helsinkiläisistä, mutta yleinen näkemys oli ettei heille ei ole kokoavaa tapahtumaa. MK tarjoaa asianosaisten mukaan oivan foorumin puhua monikulttuurisuudesta ja suvaitsevaisuudesta. Se on myös "mahdollisuus perussuomalaisen ja maahanmuuttajien kohdata". Ylipäänsä MK:n kautta ei ole tavoitettu maahanmuuttajia laajasti. Esimerkiksi musliminaisille tämä on mahdollisesti liian suuri ja julkinen foorumi. Miehet näkyvät tapahtumassa kohtuullisesti.

MK:n merkitys nimenomaan helsinkiläisenä kaupunkifestivaalina on ei ole itsestään selvä, koska kesäisessä Suomessa ja erityisesti Helsingissä kyllä riittää tapahtumia. Toki MK:lla on erityisluonteensa, jonka erottaa sen mistä tahansa muusta kaupunkifestivaalista. MK on yleisilmeeltään monikulttuurisempi kuin muut Helsingin kulttuuritapahtumat ja sillä on teema, joka ainakin näkyy yleisilmeessä. Ei ole mitään syytä, miksi vaikkapa Helsinki-päivä ei voisi kehittyä vähitellen varsin monikulttuuriseksi, onhan tilanne jo nyt se, etteivät kaikki halukkaat maahanmuuttajat päässeet esille vuoden 2003 Helsinki-päivänä. MK:n erityislaatu on se poliittinen teema, joka on tärkeä asiaan vihkiytyneille ja oikein käytettynä saattaa lisätä perusyleisön ymmärrystason tietoisuutta.

MK muodostaa foorumin, jonne monet esiintyjät haluavat tulla. Useimmat esiintyjät tulevat hyvin halvalla. Yksi syy tähän on se, että MK:ssa on aina mukana nimekkäitä tähtiä, joiden kanssa monet bändit haluavat esiintyä. Nykyisin on yleistä, että jotkut artistit jopa kyselevät tuntemiltaan järjestäjiltä festivaalin perään. Kaupunkifestivaaliksi MK on viihtyisä: Kaisaniemen veroista paikkaa lienee vaikea löytää Helsingin keskustasta niin helposti bongattavalta paikalta. Viihtyisyys vaikuttaa esiintyjien haluun tulla. Samanaikaisesti täytyy todeta, ettei MK ole viihtyisä verrattuna moniin maalaisfestivaaleihin: kuraiselta kentältä on vaikea löytää mukavaa, puhdasta nurmikontaistaletta jäätelötötkerön nuoleskeluun.

Tuottajan kannalta festivaali on sekä haasteellinen, mielenkiintoinen että raskas. MK ei ole puhtaasti musiikki-, kansalaisjärjestö-, tai muukaan yhden genren tapahtuma. Festivaalin ohjelmisto on moniarvoinen ja yllätyksellinen. Tuottaminen on siis vaikeampaa kuin selkeästi jotain lajityyppiä edustavan festivaalin. Tuottajan kannalta ongelmia tuottavat myös kokemattomat, osallistuvat järjestöt, jotka käyttävät vaikkapa ruoan tuotantoon vanhoja, heterogeenisiä laitteita ja joilla ei ole puhtaasti kaupallisia intressejä.

Vuonna 1995 Helsingin kaupungille esitettiin kutsu ottaa osaa tapahtuman valmisteluihin. Kutsua perusteltiin sillä, että Helsingin kaupunki pyrkii Euroopan kulttuuripääkaupungiksi vuonna 2000 ja tapahtuma tukisi kaupungin pyrkimyksiä. Keskustelutasolla kaupungin virkailijat olivat myönteellisiä tapahtumalle, mutta käytännössä kaupungin panos tapahtuman järjestämisessä tai tukemisessa on aina ollut vaatimaton.

Monimutkaisen lupamenettelyn vuoksi kaupungin rooli MK:ssa on ollut pitkälti rajoittava. Kaupungin eri osastot ovat pyrkineet rajoittamaan tapahtumasta aiheutuvaa meteliä ja puiston käyttöä. Vuonna 2003 kaupungin lupapäätökset tulivat niin myöhään, että järjestäjät joutuivat muuttamaan aikatauluja viime hetkellä. Tästä seuraavaa palautetta voi lukea vaikkapa vuoden 2003 MK yleisökyselystä.

Kaupungin kulttuuritoimen näkemys arvioinnin perusteella on, että MK on kaupungille tärkeä yhteistoimintamuoto, joka materialisoituu lähinnä kulttuurikeskus Caisan kautta. Caisalle MK on tuottanut pysyviä yhteistyötahoja, joita se ei olisi saanut ilman MK:aa. Osa näistä yhteistyötahoista on kansainvälisiä. Festivaalitoimintaa sinänsä kaupunki pitää merkittävänä riippumatta siitä, onko kyseessä MK vai joku muu tapahtuma. Merkittävyys tulee siitä, että festivaalit ovat kulttuurin muuttuva ja elävä muoto vastapainona institutionaaliselle, jota kaupunki väistämättä edustaa. Helsingissä kuitenkin tapahtuu kaikenlaista kesäisin, joten vaikka MK nähdään hyvänä ja tervetulleena tapahtumana, Helsingin tapahtumakesä ei kaupungin tai Caisan näkökulmasta muuttuisi dramaattisesti ilman MK:aa.

Jossakin määrin MK kilpailee Caisalla Helsinki-päivän kanssa, koska nämä kaksi tapahtumaa ovat niin lähekkäin. Caisa on kuitenkin kiinnostunut jatkossakin osallistumaan MK:aan siten, että heillä on oma alue, jossa logistiikka tulee Kecalta, juonnot ja esiintyjät Caisalta. Huomionarvoista on, että vuonna 2003 Helsinki-päivillä ei ollut tilaa kaikille halukkaille maahanmuuttajille, jotka olisivat halunneet osallistua tapahtumaan joko esiintyjinä tai esittelijöinä/ tuotteiden myyjinä. Näin MK tavallaan vastasi maahanmuuttajayhteisön kysyntään, johon Helsinki-päivän resurssit eivät riittäneet. Kaupungin kanssa kannattaakin muutaman vuoden tähtämellä neuvotella nykyistä laajemmasta yhteistyöstä MK:n suhteen.

Ulkoministeriön tiedotusta MK kiinnostaa, koska siellä nähdään MK:n/MT:n linkitykset ja yhteistyön vahvuus UM:n oman Ihminen ja Kehitys –tapahtuman kanssa. Ihminen ja kehitys –tapahtumaa ei järjestetä tulevaisuudessa sisällöllisesti ja ajallisesti samanlaisena kuin ennen, joten Helsingin MT menettää joka toinen vuosi yhteistyökumppaninsa. Ministeriössä MK nähdään arvokkaana tapahtumana, joka mahdollistaa kehitysyhteistyösektorin esittäytymisen ja jonka taloudellisesta yhteistyöstä ollaan valmiit keskustelemaan.

Hyvin monissa haastatteluissa esitettiin huoli siitä, että resurssien lataaminen tällaiseen suureen tapahtumaan syö Kecalta resursseja tukea pieniä jäsenjärjestöjä. Esimerkiksi UM:n tuen rakennetta on muutettu viime vuosina niin, että tuki pienille järjestöille on supistunut. Kepan tehtävä olisi näiden näkemysten mukaan tukea pieniä järjestöjä paitsi lobbaamalla ulkoministeriötä myös auttamalla niitä kehittämään kehitysyhteistyönsä laatua. Mikäli MK:aan sijoitetut resurssit ovat poissa lobbaus- sekä koulutus- ja neuvontatyöltä, tätä sopiikin kysyä. Lienee kärjistettyä ajatella, että MK sinällään olisi poissa lobbaus- ja tukityöstä, onhan MK palvelu, jota Kepa tarjoaa jäsenille. Jäsenet käyttävät tätä palvelua ahkerasti. Kun nettohyötyjät tapahtumasta näyttävät olevan pienet järjestöt, MK:n olemassaolo ei varmaankaan ole syy Kepan lobbaustoiminnan heikkouteen tai tuloksellisuuteen.

2.5. Rönttäkeli vahvistaa suomalaista kansalaisyhteiskuntaa – miten Maailma kylässä?

Kansalaisyhteiskuntaa ei ole määritelty Kepan omissa julkilausumissa. Retki alan kirjallisuuteen tuotti pohjan tutkia tätä arvioinnin ydinkysymystä. Mikäli MK edesauttaa yhteiskuntamallia, jossa

- kansalaiset toteuttavat mahdollisimman pitkälle vietyä kansalaisdemokratiaa ja näkevät, että esimerkiksi aluesuunnittelu ja paikallishallinto kuuluvat heille;
- kansalaistoiminta tuottaa mahdollisuudet voimakkaalle kolmannelle sektorille, joka liittyy suuremmiksi kokonaisuuksiksi verkostoitumalla sen sijaan että rakentaisi hierarkioita;
- kansalaisten vaikuttamiskanavat ovat aitoja kaksisuuntaisia keskusteluyhteyksiä;
- aloitteelliset ja toimintakykyiset kansalaiset jakavat vastuuta ja valtaa globaalisti,

sen voidaan katsoa vahvistavan suomalaista (ja globaalia) kansalaisyhteiskuntaa.

MK:sta esitettiin haastatteluissa ja keskusteluissa mm seuraavanlaisia näkemyksiä:

"Ei MK ole vahvistanut kansalaisyhteiskuntaa. Epäilemättä MK:lle on ollut sosiaalinen tilaus ja paikka, koska kansalaisjärjestöt lähtevät koko ajan mukaan. Mutta jos MK lopetettaisiin, tuskinpa se tuhoa aiheuttaisi."

"Ellei MK:n tiedotus ja järjestöjen esittäytyminen ulotu kouluihin ja ellei MK sisällä keskusteluja tai kursseja, tuskin sillä on mahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseen."

Samanaikaisesti todettiin MK:n tarjoavan pienille järjestöille asioita, jotka vahvistavat niiden toimintaa. Näin ollen voidaan ajatella, että vahvistamalla pieniä järjestöjä MK on omalta pieneltä osaltaan ollut vahvistamassa suomalaista kansalaisyhteiskuntaa. Asianosaiset näkivät MK:n sisältävän lisäksi potentiaalin kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseen vaikkapa keräämällä yleisöksi niitä yksilöitä, jotka eivät vielä ole vielä kiinnostuneita globaaleista kysymyksistä. MK voi vahvistaa arjen valintoja ja ajattelua. MK:n viisautena nähtiin, että se houkuttelee positiivisen kautta. Ja kuten yllä todettiin, sade ja muta epäilemättä verkottavat tahoja keskenään: tästä voisi johtaa hypoteesin, että rönttäkeli vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa!

Arvioinnin perusteella voi todeta, ettei MK:n voi sanoa suuresti vahvistaneen kansalaisyhteiskuntaa sen enempää Suomessa kuin muuallakaan. Verkottumisen välineenä se on tehoton. Massiivisena viikonloppujuhlan lienee vaikea tukea yksittäisten kävijöiden arjen valintoja. Kansalaistoimijoiden ja viranomaisten suhteita MK ei ole lähentänyt – kaupungin lupamenettelyn kanssa kamppailun voi tuskin sanoa ei ole tukeneen dialogia kansalaisten ja viranhaltijoiden kanssa. Moni kaupungin toimisto tuskin edes nauttii monimutkaisista lupamenettelyistä. Herääkin kysymys myös viranhaltijoiden keskinäisen dialogin määrästä ja laadusta.

Pienten jäsenjärjestöjen toimintaa ja omarahoitusosuutta vahvistamalla MK on voinut omalta pieneltä osaltaan vahvistaa sekä suomalaista että globaalia kansalaisvoimaa. Onko? Riippuu pitkälti myös suomalaisten järjestöjen pohjoinen-etelä –yhteistyön laadusta. Maahanmuuttajien yhtäältä ja Kepan toisaalta maailmanlaajuisten kontaktien kautta MK:n kaltaisella tapahtumalla voisi olla potentiaali vahvistaa suomalaista ja globaalia kansalaisyhteiskuntaa. Toistaiseksi tätä potentiaalia ei ole kokeiltu tai hyödynnetty tehokkaasti.

2.6. Tulisiko Maailma kylässä -tapahtumaa järjestää tulevaisuudessa?

2.6.1. "Naapuri, joka pitää kanoja parvekkeella, on fakta joka on kohdattava"

Kysymys siitä, tuleeko MK järjestää tulevaisuudessa ollenkaan, liittyy tapahtuman relevanssiin ja ainutlaatuisuuteen. Voisi jopa kysyä, millainen maailma olisi ilman MK:ta. Paljon se ei eroaisi nykyisestä. Kesä-Helsingissä on niin paljon hyviä tapahtumia, että tuskin kukaan jäisi kaipaamaan MK:aa. Erään asianosaisen mukaan EtnoSoi ja Faces -kaltaiset tapahtumat täyttävät saman tarpeen kuin MK myös valtakunnallisesti. Suurin ero näiden ja MK:n välillä on se, että MK vetää merkittävästi suuremman yleisömäärän.

Yksi argumentti MK:n säilyttämisen puolesta on tätä palvelua käyttävien ja haluavien järjestöjen suuri määrä. Toinen on se, että MK on osoittanut voivansa vahvistaa ja tukea pieniä järjestöjä tavalla, jonka korvaaminen voi olla vaikeaa. Tämä argumentti voidaan kumota, mikäli HMT kasvaa vielä nykyisestään isommaksi torijuhlaksi kuin se nyt on.

Suuri ja näyttävä kansanliikkeiden yhteisesiintyminen on eurooppalaista todellisuutta. Mahtaako Euroopassa olla montakaan pääkaupunkia, jossa tällaista ei olisi? Yhteisen voimannäytön psykologiset vaikutukset ovat epäilemättä tärkeitä arvioitaessa MK:n tulevaisuutta.

MK:ta kohtaan sidosryhmissä tunnettu rakkaus sisältää paljon epärationaalista. Lukuisten keskustelujen tiivistys voisi kuulua vaikka "MK on osoittanut tarpeellisuutensa ja paikkansa, ja se kätkee paljon käyttämätöntä potentiaalia". Esiin nousi eräänlainen vaikeasti rajattava huoli rasisisesta Suomesta, jonka on vaikeaa kohdata "toinen". MK:n monikulttuurisuus- ja suvaitsevaisuuskasvatusfunktiota pidettiin yleisesti ottaen tärkeänä, vaikkei kukaan osaa tarkalleen ottaen sanoa, miten pitkälle tämä MK:n funktio kantaa. Eräs asianosainen puuskahti, että kanoja parvekkeella pitävä naapuri on fakta, joka täytyy kohdata. Omalta pieneltä osaltaan MK:n toivottiin voivan auttaa tässä, koska lähentyminen alkaa lopulta pienistä kohtaamisista.

Arvioinnin yhtenä tuloksena on, että yleinen keskustelu MK:n käyttökelpoisuudesta, kustannustehokkuudesta ja mahdollisesta "syrjäyttävyydestä" Kepan muihin toimintoihin nähden on tärkeä ja suomalaisella kansalaisjärjestökentällä voisi olla paljon annettavaa sille tulevina vuosina. Tätä keskustelua kannattaa siis jatkaa tämän arviointiraportin julkaisemisen jälkeen myös Kepan toimiston ulkopuolella.

2.7. Kuinka Maailma kylässä –festivaalia tulisi kehittää?

2.7.1. "Helsingin Mahdollisuuksien Tori kaipaisi face-liftiä" - sisällöllisiä kehittämisideoita

Pieni osa asianosaisista haluaisi Kepa-Etelän kenttätoimistot mukaan MK:n järjestämiseen siten, että samanaikaisesti Helsingin MK:n kanssa olisi tapahtumia kenttätoimistojen maissa. Poliittinen teema olisi kaikissa paikoissa sama. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että Helsingin MK-viikonloppuna MK toteutuisi Lusakassa, Maputossa, Dar es Salaamissa jne paikallisen kansalaisyhteiskunnan esittäytymisenä vaikkapa teeman Ruoka-aika alla. Niin kauan kuin aloite ei lähde kenttätoimistoista itsestään ja suhteellisen laajasti kustakin, tähän tuskin on aika mennä.

Sen sijaan nyt, kun Kepa keskustelee ylipäänsä toimintansa globalisoimisesta siten, että Kepa-etelällä olisi konkreettisempi osallisuus siihen, millaisia päätöksiä ja toimia Kepa-Helsinki tekee, keskustelua MK:n tulevaisuudessa saamista muodoista eri puolilla palloa kannattaa jatkaa Kepa-Helsingin ja Kepa-etelän välillä.

Mikäli MK:aan halutaan maahanmuuttajanaisten voimakkaampaa mukaantuloa, tämä vaatii maahanmuuttajanaisten itsensä aktiivista työtä Helsingissä. Huomioitava lienee myös se, ettemme tiedä haluavatko kaikki maahanmuuttajanaiset näin julkiselle, suurelle areenalle aktiivisiksi toimijoiksi. Osa asianosaisista epäili, ettei Caisan kontaktit yksin riitä tämän selvittämiseen, koska Caisan toimistoa pidetään elitistisenä ja vaikeasti lähestyttävänä monine lukkoineen ja vaikeasti löydettävine sijainteineen. Ennen kuin tällaisia argumentteja lauotaan lisää, kannattaa katsoa, missä muualla suomalaisessa yhteiskunnassa on maahanmuuttajia muina kuin suoritustason työntekijöinä. Erään asianosaisen näkemys kuitenkin oli, että ylipäänsä 11.9. jälkeen kaikkien tulisi kiinnittää huomiota musliminaisten aktivoimiseen. Yleinen näkemys oli, että Helsingin kaupungin kulttuuriasiainkeskuksella Kulkella voisi olla Helsingissä tähän tarvittavat kontaktit ja valmiudet.

Suuri enemmistö ehdotti teatterin, kirjallisuuden ja musiikin yhdistämistä tapahtumassa. Joku jopa kyseli, voisiko MK olla koko kevään mittainen? Tällöin siihen voitaisiin integroida koulut ja opistot, joiden kevään mittaiset monikulttuurisuus- tai teemaprojektit esiteltäisiin sitten itse festivaaleilla. MK:ia kehoitettiin monissa keskusteluissa ottamaan oppia IK:n prosessuaalisuudesta ja lukuisista kohderyhmistä, joita se prosessina lähestyy. Jälkimmäistä kannattaa harkita. Turhan pitkälle aikavälille MK:aa ei kannata lähteä levittämään ennen kuin muita festivaalin järjestämiseen liittyviä poliittisia, organisatorisia ja taloudellisia kysymyksiä on selvitetty. Sen sijaan pienimuotoisesti kannattaa pohtia sitä, olisivatko koulut relevantti kohderyhmä tällaiselle tapahtumalle ja mitä siitä seuraisi tapahtuman aikataulujen ja sisällön suhteen.

MK:n ilmettä tulisi siistiä ja jäsentää. Osa asianosaisista oli sitä mieltä, että IK:n messumaisuus sopisi jossakin määrin myös MK:ään. Ilmeisesti Kepa pääjärjestäjänä on ehdottanut useanakin vuonna jäsenjärjestöille mahdollisuutta ryhmittäytyä milloin minkäkinlaisten kriteereiden mukaan, mutta järjestöt eivät ole päässeet yksimielisyyteen ryhmittymiskriteereistä ja toteutuksesta. Pitkäjänteinen suunnittelu varmasti parantaisi myös kansalaisjärjestöjen esille tuloa. Tällä hetkellä käytössä oleva pöytien täyttämä telta on puuduttava ja jopa tylsä. Keskustelut jäsenjärjestöjen kanssa osoittivat, ettei kasvojenkohotus edes tarvitsisi lisäresursseja. Mielenkiintoisempaan ryhmittelyyn tarvittaisiin vain positiivinen asenne etukäteen ja paikan päällä. Ei olisi pahitteeksi muistella MK:n alkuperäiseen ideointiin sisältyvää ajatusta vuodelta 1994, jossa haaveiltiin vaikkapa teeman mukaan ryhmittyneiden järjestöjen omista "kylistä".

Lavojen määrää festivaaleilla tulisi karsia. On vaikeaa hahmottaa nettohyötyjä siitä, että kahden lavan musiikki menee päällekkäin kun lavat ovat niin lähekkäin. On vaikeaa myös ymmärtää, millä tavoin näin moni lava lopulta palvelee MK:n tavoitteita.

MK:n tulisi sisältää ajankohtaista poliittista keskustelua eri muodossa kuin siellä nyt on: MK:n kaltaiselle festivaalille sopisi poliitikkojen näyttäytymistä puhujina ja vastaajina liittyen ajankohtaisiin kehitysyhteistyökysymyksiin ja muihin uutisaiheisiin sen sijaan että ministerit vain vierailisivat tapahtumassa. Mikäli tapahtumaan saataisiin nimekkäitä puhujia ajankohtaisista aiheista, arjen ongelmien poliittiset kytkökset saattaisivat tulla keskiöön ja tarjota tiedotusvälineille mahdollisuuden uutisoida asioita uudella tavoin. Tämä voisi saada myös ajankohtaistoimitukset kiinnostumaan MK:sta eri tavalla kuin tähän saakka. Eräs asianosainen

ehdotti MT:ien ja MK:n välisen kytköksen konkretisoimista kysymällä, voisiko MMT:t olla minisosaalifoorumeita ja MK pääsosiaalifoorumi.

2.7.2. Organisatorisia kehittämisehdotuksia

Mikäli MK:aa päätetään jatkaa, sille tulee antaa Kepan ohjelmassa pysyvä asema, josta päätös ei tapahdu ad hoc –pohjalta joka kerran erikseen. Tämä palvelisi myös tiedotusta: ellei tapahtuman joka toinen vuosi tapahtuva sisäänajo veisi niin kauan aikaa, Kepan tiedotukselle jäisi aikaa yksittäiseen myyntiin lehtiin ja radioon. Pari isoa aikakauslehtijuttua poikisi paljon enemmän kuin liuta yksittäisiä pikku puffeja. Vakiintunut asema auttaisi myös tuotantoa: kun sopimuksen voisi tehdä useasta festivaalista kerrallaan, pidemmän päälle säästettäisiin esiintyjäkustannuksissa ja festivaalin laatu kohoaisi.

Kepan tulee miettiä, onko mahdollista nimittää MK -työryhmä, jolla on todellista merkitystä taloudellisen päätöksenteon suhteen eikä vain suosituksia tekevä funktio. Istuisiko tämä Kepan organisaatioon? MK:n suhteen aktiiviset jäsenjärjestöt ehdottaisivat työryhmään jäseniä ja Kepan hallitus nimittäisi ne. Edustajat ryhmässä koostuisivat ainakin Kepan, jäsenjärjestöjen, Caisan, maahanmuuttajajärjestöjen, ja tuottajatahon ihmisistä. Vaatimuksena olisi nimenomaan aktiivisuus, motivaatio ja kokeneisuus tapahtumasta, jottei foorumi muotoutuisi kiireisten istujien koostamaksi kumileimasimeksi. Työryhmä keskustelisi ja antaisi näkemyksensä MK:aa varten palkattavista henkilöistä, tuotantoyhtiöstä, esiintyjistä, budjetista jne. Vastuun jakaminen käytännössä yhdeltä ihmiseltä laajemmin tällaisen työryhmän avulla saattaisi helpottaa mahdollisia keskusteluvaikeuksia tulevan tuotanto-organisaation ja Kepan välillä ja estäisi niitä syntymästä lisää.

Harkintaan kannattaa laittaa myös festivaalin jonkin asteinen ulkoistaminen Kepasta. Mikäli tähän päädytään, kompetenteista yhteistyökumppaneista mainittakoon ainakin Faces-festivaalin järjestäjät. Heillä on kompetenssi ja kontaktit ainakin keskisuuren tapahtuman organisoimiseksi tekniikan ja vapaaehtoisen osalta. Mikä organisatorinen ratkaisu lieneekin, Kepan kannattaa pysyä aktiivisena osapuolena ainakin MT:n osalta. Ulkoministeriön osallisuudesta ja roolista kannattaa keskustella ministeriön kanssa.

Vaikka Helsingin kaupunki ei näe MK:aa uniikkina ja korvaamattomana tapahtumana, ei ole täysin pois suljettua, että kaupunki tulisi muutaman vuoden kuluttua mukaan MK:aan korkeammalla profiililla kuin nyt. Tämän vuoksi on suositeltavaa neuvotella lähitulevaisuudessa kaupungin päättäjien kanssa mahdollisesta yhteistyöstä.

2.7.3. Tulisiko Maailma kylässä –tapahtuma järjestää joka vuosi?

Kepan teettämässä selvityksissä on ilmennyt, että jäsenjärjestöt haluavat MK:n järjestettäväksi tulevaisuudessa. Tätä varten ei siis tarvinnut värvätä arviointia. Sen sijaan tähän kysymykseen sekoittuivat huoli Ihminen ja Kehitys –tapahtuman mahdollisesta lopettamisesta tai ajankohdan muuttamisesta, jolloin Helsingin MT toteutuisi tulevaisuudessa joka toinen vuosi erillään suuresta kehitysyhteistyötapahtumasta. Tämän vuoksi arvioinnissa pyrittiin selvittämään, mitä MK:lle tulisi tehdä siinä tapauksessa, ettei IK toteutuisi enää nykyisessä muodossaan. Hyvin yleinen näkemys oli, että mikäli IK lopetetaan, joku tarvitaan täyttämään "tyhjiö" ja tämän tyhjiön täyttäminen kuuluu nimenomaan Kepalle.

Asianosaiset, jotka halusivat MK:n monivuotiseksi, perustelivat tätä mm seuraavilla seikoilla:

- Jokavuotisuus toisi konkreettisen jatkuvuuden ja säännöllisyyden.
- Jokavuotisena tapahtuman ei tarvitsisi olla niin massiivinen.
- Jokavuotisuus helpottaisi kaupungin lobbausta lupa-asioiden helpottamiseksi.
- Jokavuotisuus toisi selkeän paikan ja aseman, tunnettuus paranisi.
- Vaihtelu MT/ MK joka toinen vuosi hankala.
- Sponsorit olisi helpompi saada mukaan.

Muutama asianosainen ehdotti, että tapahtuma järjestettäisiin joka vuosi, mutta vuorovuosina muualla Suomessa kuin Helsingissä. Tätä perusteltiin sillä, että muualla Suomessa tarvittaisiin suvaitsevaisuuskasvatusta enemmän kuin pääkaupunkiseudulla. Maakunnassa suuri tapahtuma ei hukkuisi festivaalien ja tapahtumien runsauteen, jolloin se voisi tuntua erilaisista sidosryhmistä hyvinkin merkittävältä. Vapaaehtoisista ei myöskään olisi varmaankaan pulaa susirajoilla.

Jokavuotisuutta kannattavilla oli yksimielisyys yhdestä seikasta: MK:n tulisi tässä tapauksessa olla merkittävästi pienempi.

Asianosaiset, joiden mielestä joka toinen vuosi tai harvemmin riittää, perustelivat kantaansa seuraavasti:

- Upea tapahtuma vesittyisi, jos järjestettäisiin joka vuosi.
- Esiintyjät eivät tinkisi palkkioistaan joka vuosi.
- Joka toinen vuosi saa ihmiset odottamaan sitä.
- Ihmiset ovat tottuneet, että tapahtuma järjestetään joka toinen vuosi.
- Jaksaisivatko järjestöt tempaista joka vuosi?
- Jaksaisivatko vapaaehtoiset tulla joka vuosi?

Arvioinnissa tuli esiin myös ajatus MK:n järjestämisestä harvemmin kuin joka toinen vuosi. Muutama asianosainen visioi valtavaa, laadukasta tapahtuma vaikka 3 tai 5 vuoden välein. Tällöin ideana olisi maksullinen tapahtuma näyttelyineen, tiiviine seminaareineen ja karismaattisine esiintyjineen. Nykyiseen malliin kannattaisi käyttää yhteistuotantoa muiden suomalaisten kulttuuritapahtumien kanssa, jonne osallistuu etnisiltä taustoiltaan monenlaisia kirjailijoita, muusikoita ja poliittisia puhujia.

Kaiken kaikkiaan oleellista ei ilmeisestikään ole se, miten usein MK järjestetään. Tärkeämpää on jatkuvuus. Tämä palvelisi vapaaehtoisten värväämistä, sponsorisopimuksia, tiedottamista, lobbaamista, tuotantoa, asianosaisten yhteistyötä ja festivaalin järjestämistä koskevan tiedon säilymistä järjestäjätaholla. Viisasta olisi myös pohtia tapahtuman kokoa, kestoja ja ajoitusta, kohderyhmää ja sisältöä.

3. MAAKUNTIEN MAHDOLLISUUKSIEN TORIEN ARVIOINTI

3.1. Maakuntien Mahdollisuuksien Torien merkitykset ja funktiot

Alun perin MMT oli ensisijaisesti kehitysmaaliikkeen esittäytyminen ja joillakin paikkakunnilla kehitysmaaliike on edelleen ydinjoukko. Kaikilla paikkakunnilla näin ei kuitenkaan voi olla, koska vaikkapa Oulussa on vain 2 kehitysyhteistyössä toimivaa kansalaisjärjestöä. Eli yhä enemmän MMT on ylipäänsä paikallisten järjestöjen ja ryhmien tilaisuus esittäytyä. Eräs järjestö totesi, että se ainoa foorumi vuodessa, jossa "saamme tuoda julki ajatuksiamme. MMT tuottaa mahdollisuuden näyttää suurelle yleisölle, että kansalaisliike elää ja on voimissaan. MMT:lla kansalaisyhteiskunta haluaa näyttää, että se voi antaa jotakin yhteiskunnalle.

Mahdollisuuksien toreja on yleensä tituleerattu pienimuotoisiksi tapahtumiksi, vaikeivät ne välttämättä ole sitä omissa konteksteissaan. Esimerkkinä tästä vaikkapa Maarianhamina vuonna 2003, jossa 10 000 asukkaan kaupungin tori keräsi 2000 kävijää. Tämän kokoisissa kaupungeissa ei ole muita mahdollisuuksia kymmenien järjestöjen esittäytyä yhä aikaa.

MMT on monissa kaupungeissa järjestäjien mielestä vahvasti paikallinen monikulttuurisuus- ja suvaitsevaisuustapahtuma, jonka merkitys ja funktio on verkottaa alkuperäiskansaa ja maahanmuuttajia keskenään sekä tarjota kohtaamisen mahdollisuuksia eri puolilta tulleille ihmisille. Ja missä se ei sitä ole, järjestäjien pyrkimys on, että se voisi olla sellainen. Monikulttuurista ohjelmaa pidetään täkynä, jolla houkutellaan paikalle asiaan vihkiytymättömiä kansalaisia. Kaikkialla tämä ei suinkaan onnistu. Vuonna 2003 järjestettiin lukuisia toreja, joilla kävi tuskin kukaan upeasta ohjelmasta huolimatta, eivät paikalliset sen enempää kuin maahanmuuttajatkaan.

Monikulttuurisuuteen pätee torien kohdalla sama kuin MK:iin. Maahanmuuttajat tanssijoina, kokkeina ja muusikoina tuskin muuttavat suomalaisten asenteita. Mutta ellei pienillä paikkakunnilla ole muita tapahtumia, joissa maahanmuuttajat saavat äänensä kuuluville tai pääsevät julkisuuteen alkuperäiskansan rinnalla, missä monikulttuurisuuden haavekuvaa sitten herätellään julkiseksi tai missä alkuperäiskansan ja maahanmuuttajien verkottuminen tapahtuu?

Niissä kaupungeissa, joissa tori on kehittynyt voimakkaaksi, säännölliseksi tapahtumaksi, se aktivoi järjestöjä ja auttaa näitä verkottumaan. Kaikesta päätellen MT edistää verkottumista uhrattuihin resursseihin nähden huomattavasti paremmin kuin MK. Suomessa on kuntia, joiden MMT:ien järjestäjät aloittavat suunnittelukokoukset jo tammikuussa tai aiemmin. Säännöllisten tapaamisten aikana luodaan pysyviä yhteistyö- ja ystävyysuhteita. MT:n järjestäminen on myös enemmän paikallista yhteistyötä kuin MK, jota pidetään pitkälle Kepan tarjoamana palveluna.

Kaupungeissa, joissa MMT:n organisoii muutama tuore järjestäjä, torin valmistelu ja toimeenpano jää lähinnä näiden muutamien harteille. Tällöin ei voi puhua sen enempää aktivoinnista kuin verkottumisestakaan. Pikemminkin tori on tällöin toiminut passivoijana: "Huh, olisi tärkeää jos joku järjestäisi, mutta minä en kyllä lähde enää järjestämään. Oli liian rankka!" Useat asianosaiset toivoivat näissä tilanteissa oppivansa tekemään torin olevien resurssien puitteissa tavoittelematta liian komeata tapahtumaa. Yhteinen (vähän ristiriitainenkin?) näkemys näille asianosaisille oli se, että vaikka torin järjestäminen oli vaikeaa ja työlästä, siinä paloi jopa puhki, se tuntuu silti tärkeältä ja sitä halutaan tulevaisuudessa syistä, joita ei osata välttämättä eritellä.

Alkuperäiseen MT ideaan kuului tarjota tavallisille ihmisille mahdollisuus löytää tiensä kansalaistoimintaan valitsemalla torin tarjoamista "mahdollisuuksista" se omanlaisensa. Tämä

funktio toteutuu toreilla enemmän tai vähemmän kohtalaisesti. Uusia jäseniä tulee kuin tuleekin silloin tällöin, mutta ei pilvin pimein.

Suurilla, vahvoilla toreilla pienet järjestöt onnistuvat tekemään omarahoitusosuutta, mikäli aurinko paistaa. Tosi vahvoilla toreilla tämä onnistuu, vaikkei paistaisikaan. Pienemmillä, vähemmän tunnetuilla toreilla ei myynnin vuoksi kannata toria järjestää. Tällaiset torit ovat myös lähinnä järjestävien organisaatioiden tai yksilöiden keskinäisiä tapahtumia enemmän kuin yleisötapahtumia tai paikallisia järjestökohtaamisia. Huomattavaa on kuitenkin, että näille muutamille vastuunkantajille MMT on ilmeisen tärkeä tapahtuma.

Maakuntien torien asianosaiset uskoivat vähänlaisesti minkään poliittisen viestin läpimenoon MMT:lla. Tässä "poliittisella viestillä" tarkoitetaan eri asiaa kuin monikulttuurisuus- ja suvaitsevaisuuskasvatusta. Maakuntien torien asianosaiset pitävät toreja ovat liian pieninä poliittisen viestin välittämiseen. Ellei mukana ole vahvoja, hyvämaineisia järjestöjä kuten Martat, UNICEF jne, yleisön uskottiin pitävän MMT:ia helposti "huuhaana", jonne ei edes kannata nakuttaa poliittista viestiä. Sen sijaan tapauksissa, joissa torilla on pitkät perinteet, järjestäjät kokeneita ja osallistuvien järjestöjen kirjo laaja, katsottiin vaikkapa Ruoka-aikakampanjan tempausten herättävän positiivista mielenkiintoa. Ensisijaisesti katsottiin kuitenkin, ettei yleisöä viesti kiinnosta vaan bändit. MMT:hin pätee sama kuin MK:aan: se on juhla, jonne tullaan ensisijaisesti juhlimaan eikä oppimaan poliittisista kytköksistä. Näin ollen poliittisen viestin muoto ja sisältö on oltava juhlaan sopiva.

MMT asianosaiset pohtivat, että toreilla voidaan epäilemättä vaikuttaa ihmisten tietoisuuteen mutta se edellyttää vahvaa, hauskaa toria ja järjestäjien suunnitelmallista, ammattitaitoista panostamista. Ihmiset ottavat uusia asioita vastaan hitaasti, mutta ehkä siemenen voi kylvää. Näin siis tämä sama MK:n yhteydessä esiin noussut ymmärrystiedon asteittaisen lisäämisen funktio tiedotuksessa.

Kepan vaikuttamistiimin kanta on, ettei tori itsessään ilmeisesti ole toimiva työkalu värvätä ihmisiä mukaan aktiiviseen toimintaan. Mikäli toritapahtumia halutaan käyttää ihmisten aktivoimiseen, heidän mielenkiintonsa on herätettävä ennakkoon, esimerkiksi tiedotusvälineiden kautta.

Aivan. Viikonlopputapahtuma kevätlauantaina tuskin vetää satunnaisia kävelijöitä, jotka halajavat kokouskutsua. Suurin osa ohikulkijoista kiinnostuu tapahtumasta, jos se näyttää viihdyttävältä ja hauskalta. Mutta se ei ole foorumi, jossa helposti pysähdytään lukemaan A-nelosta maailmankaupan rakenteista. Arkiaamuna tai paikallislehden sunnuntailiitteessä maailmankaupan rakenteet todennäköisesti kiinnostavat enemmän ja useampia kuin arvaammekaan. Liki 80-vuotiaaksi elänyttä isoisääni eivät kokoukset kiinnostaneet, mutta Hesarin ja Savon Sanomat hän luki kannesta kanteen joka päivä elämänsä loppuun saakka.

3.2. Miten Maakuntien Mahdollisuuksien Torit saavuttavat kohdeyleisönsä?

3.2.1. Kohteena taas: "Suuri yleisö"

Kuten MK –festivaalissakin, MMT:n kohderyhmä on "suuri yleisö". Tämä on tietysti perusteltua monestakin syystä. Edellä käsiteltiin MMT:ien merkityksiä ja funktioita, joista ensimmäisenä

kansanliikkeiden näyttäytyminen suurelle yleisölle. Toiseksi, pienissä kaupungeissa yleisön voimakas rajaaminen veisi sen vähäisenkin yleisömäärän, minkä torit onnistuvat kasaamaan. Kolmanneksi, suurilla, vahvoilla toreilla tuotteiden myynti tarjoaa järjestöille omarahoitusosuutta, jota ei tulisi ilman "suurta yleisöä".

MMT:n mahdollisuuksiin saavuttaa kohdeyleisönsä vaikuttavat paljon paikka, sää ja ajankohta. MMT:t järjestetään ympäri Suomea siten, että usea tori tapahtuu samaan aikaan. Näin pyritään hyödyntämään Kepan keskitetty tiedotus. Ajankohta on kuitenkin monessa mielessä hankala. Kymmeneltä aamulla monilla toreilla on tyhjää. Jos sää on kaunis, tori on hyvässä lykyssä täynnä kolmelta, jolloin se jo menee kiinni. Ulkoilmatapahtumana yleisön savuttaminen voi olla helppoakin, mikäli torin paikka on keskeinen ja hyvä. Pohjoisessa ilmanalassa on kuitenkin harvinaista, että toukokuun viikonloppu olisi muuta kuin sateinen ja kylmä. Tämä puoltaisi tapahtumien järjestämistä sisätiloissa. Mikäli tapahtumat ruvettaisiin järjestämään sisätiloissa, niiden markkinointi kuitenkin vaatisi suuremman ponnistuksen ja resurssit.

Ajankohtaan liittyy arvioinnin kannalta hieman koominen kysymys: Monet torien järjestäjät luulivat, että heidän "täytyy" järjestää tori tietynä aikana. Kepan tukiin ei kuitenkaan liity vaatimus torin järjestämisen ajankohdasta. Kyse on ollut nimenomaan yhteisen tiedottamisen hyödyntämisestä mediassa kun moni tori tapahtuu saman aikaisesti.

Yleinen ongelma kautta valtakunnan on se, etteivät ihmiset järjestökentän ulkopuolelta tule torille. Sen sijaan niissä kaupungeissa, joissa tori on järjestetty säännöllisesti pitkän aikaa, he tulevat säästä riippumatta. Esimerkiksi Vaasassa jonka väkiluku on 60 000, noin tuhat ihmistä tulee torille joka vuosi. Vuonna 2003 Vaasan tori veti nuo ihmiset, vaikkei siellä ollut edes bändejä. Tästä päätellen toreja kannattaa motivoituneiden järjestäjien löytyessä järjestää myös niillä paikkakunnilla, joissa tapahtuma ei ole vielä ottanut kunnolla tulta eikä ole vielä saavuttanut sellaista ilmiä, joka kiinnostaa yleisöä: oletettavasti tori jossakin vaiheessa vakiinnuttaa paikkansa ja alkaa vetää väkeä.

MMT:n järjestäminen jonkun paikallisen tapahtuman yhteydessä on tuonut paljon yleisöä paikalle. Mikkelissä tapahtuma järjestettiin vuonna 2003 kaupungin yhteistyöllä Viherpäivän yhteyteen. Tämä mahdollisti tapahtuman näkyvyyden kaupungin julisteissa. Itse tapahtumassa pyöri paljon sellaisia ihmisiä, jotka tuskin olisivat vaivautuneet paikalle pelkän torin vuoksi. Riippuen siitä, millaisena ajankohtana paikalliset järjestäjät ovat valmiita organisoimaan torin, kannattaisi pohtia mahdollisuuksia hyödyntää erilaisia suurtapahtumia: Kuopiossa Tanssii ja Soi -tapahtumaa, Tampereen Kukkaisviikkoja tai Teatterikesää, Joensuun Ilosaarirokkia jne. Jos tällaisia linkityksiä saisi toimimaan paikallisesti, kansainväliset tapahtumat (Teatterikesä, Tanssii ja Soi) voisivat tuoda toritoimijoille uudenlaisia, myös globaaleja linkityksiä.

Nupuillaan olevat torit ovat muutamalle järjestäjälleen raskaita. Missä kaupungeissa ja millaisin uhrauksin toreja kannattaa toteuttaa (vrt paikalliset henkilöresurssit), kannattaa pohtia myös suhteessa yleisön saavuttamiseen: torilla täytyy olla kivaa. Mikäli järjestäjät nauttivat torista, se välittyy yleisölle. Mikäli tarjolla on nautittavaa ohjelmaa, se saattaa avata mielenkiinnon muullekin sisällölle.

3.2.2. Miten Maakuntien Mahdollisuuksien Torit näkyvät paikallisissa tiedotusvälineissä?

Pienillä paikkakunnilla MMT:sta tiedottamista helpottaa se yllä mainittu seikka, että MT saattaa olla todella suuri tapahtuma suhteessa väkilukuun ja muiden tapahtumien kokoon. Maakunnissa ei tapahdu viikonloppuisin muutoin paljoo. Näin MT saattaa jopa tarjota medialle mahdollisuuden uutiseen, jota se kipeästi kaipaa. Paikallisten TV-kanavien toimittajia kannattaa lähestyä MT:n kanssa, mutta näiden kanavien toimittajilla saattaa olla virka-aikaan sidotut työajat. Tällöin MT:n ajankohta lauantaiaamuna pitää kanavan toimittajat kesämökillä kevätharavoinneissa. Paikallisradiot sen sijaan ovat huomioineet MT:t hyvin. Esimerkiksi Kuopiossa ja Mikkelissä oli vuonna 2003 radiossa puolen tunnin suora lähetys ja paikallislehdessäkin juttu jälkeen päin 2003.

Paikallisten tiedotusvälineiden suhteen päte sama laki kuin valtakunnallistenkin: toritoimijoiden tulee tietää, kenelle tiedotteet kannattaa lähettää. Niillä paikkakunnilla, joilla toritoimijoilla on jokseenkin vakiintuneet suhteet "oikeisiin" toimittajiin, tiedotusvälineet saattavat todeta etukäteen ettei tori kiinnosta, koska se on uutisoitu aiemminkin. Tästä huolimatta toimittajat tulevat silti joka vuosi. Tämä levittää tietenkin torin jokaiseen kotiin: monen paikallislehden kate on suuri. Vaikkei suuri yleisö tulisi itse, he eivät voi olla lukematta tapahtumasta paikallisista lehdistä tapahtumasta.

On paikkakuntia, joiden lehdet eivät yleensä noteeraa MT:ia millään tavoin. Useammin kuin lehden linjasta kyse on ilmeisesti MT –toimijoiden ammattitaidosta tiedotuksen suhteen. Kertaus on opintojen äiti: tiedotteiden on mentävä sellaiselle toimittajalle, joka on kiinnostunut aiheesta. Kuka tai ketkä tällaisia toimittajia sitten ovat? Sitä ei kirjoiteta näkyville mihinkään, se pitää vain tietää. Lisäksi tiedotteiden on mentävä oikeaan aikaan, ei liian varhain eikä liian myöhään. Kokemattomien toimijoiden yleinen virhe on yleensä lähettää tiedotteet joko liian varhain, jolloin ne hukkuvat toimittajan pöydällä muuhun materiaaliin. Tai sitten tiedotteet lähetetään liian myöhään, jolloin niihin ei enää ennätetä reagoida.

3.3. Kepan tuki tapahtumille

3.3.1. "Neuvoja sai kun vain älysi kysyä" - Kokemukset Kepan tuesta

Kepan tuesta puhuttaessa suurin osa MT –toimijoista ajatteli ensin, että kysymys on rahasta. Tästä todettiin, että Kepan pikku tuen avulla tori on yleensä ollut mahdollinen: Sen ansiosta on voitu maksaa esiintyjille tai kuitata tapahtuman järjestelyistä aiheutuneet puhelulaskut. Kepan raha-anomuksen helppous näyttää vuosien varrella yllättäneet torien järjestäjät.

Suuri osa maakuntien torien järjestäjistä kritisoi taloudellisen tuen pienuutta: Jos tuki olisi isompi, Mahdollisuuksien Torille saataisiin vaikkapa telttä. Tämän ansiosta tori voitaisiin saada keskeiselle paikalle ja silti uhmata arktisia oloja. Asianosaiset totesivat, että Kepan budjetti on aika iso ja toistaiseksi 3 vuoden toimintabudjetti hyvin avoin ja joustava. Samoin todettiin, että Kepan iso tuki, jonka viimeksi sai Vaasa, tulisi jakaa vaikka kolmeen osaan. Silti kyseessä olisi vielä valtava summa verrattuna siihen, millä toreja normaalisti polkaistaan kasaan.

Kepan jättituen avulla saatiin vuonna 2002 Vaasaan tori, jonka ohjelma asianosaisten mukaan näyttävämpi kuin muina vuosina. Järjestöjä Vaasan tori vetää normaalivuonna 15-20, jättituki toi vielä kymmenisen lisää. Näin isoa toria pidettiin Vaasassa tehokkaampana verkottajana kuin

pienempää toria. Pääsyy oli jättituen innostava vaikutus. Se toi mukaan suunnitteluun ja järjestämiseen vanhoja ja uusia osallistujia, jotka eivät muutoin olisi välttämättä lähteneet liikkeelle juuri kyseisenä vuonna. Toinen syy oli jättituen tuoma juhlan tuntu, joka lisäsi prosessiin osallistumisen intensiteettiä.

Taloudellisen tuen kohdalla on nostettava esiin ainakin kaksi huomiota:

- Mikäli näyttää siltä, että MMT:t toimivat tehokkaammin suomalaisen (ja globaalin) kansalaisyhteiskunnan vahvistajina kuin MK, Kepan kannattaa harkita MK-varojen osittaista tai totaalista uudelleenjakoa näiden tapahtumien kesken.
- MMT:t voivat saada taloudellista tukea myös muualta kuin Kepasta. UM jakaa toreille tiedotusmäärärahoja. kaupunkien eri lautakunnat (nuoriso-, kulttuuri-) tukevat monia toreja ympäri Suomea, mikäli torien järjestäjät osaavat hakea tukia oikeaan aikaan.
- Mitä suurempi ja näyttävämpi tori saadaan aikaan, sitä enemmän osallistujilta voi pyytää osallistumismaksua, jolloin tori rahoittaa osin itsensä. Monet pienemmät torit eivät nykyisillään maksa osallistujille mitään, mikä on perusteltua.

Näistä huomioista enemmän tuonnempana.

Kepan materiaalituki ja koulutukset ovat asianosaisille tärkeitä. Julisteet ovat hyvännäköiset ja käyttökelpoiset. Kepan MMT-koulutukset ja tapaamiset Helsingissä toimivat verkottajina niiltä osin, kuin järjestöt osallistuvat niihin. Nettisivuista näkemykset jakaantuivat: osa totesi Kepan menneen siitä missä aita on matalin: helposti kasaan kyhättävät nettisivut, joissa markkinoidaan jo olemassa olevaa kampanjaa. Toiset pitivät niitä mainioina tiedonlähteinä ja esittäytymismahdollisuuksina. Arvioinnille nettisivut tarjosivat vuonna 2003 arvokkaan tiedon ja kontaktien lähteen.

Kepan suunnittelema ja aloittelema kummikaupunkisysteemi, jossa kokeneemmat Mahdollisuuksien torien järjestäjät neuvovat kokemattomampia uusilla paikkakunnilla, on ilmeisen hedelmällinen ajatus, erityisesti tämän arvioinnin ydinkysymystä ajatellen. Kokeneet järjestäjät ympäri maata ovat halukkaita tukemaan kokemattomampia, kokemattomammat puolestaan haluavat olla kummikaupunkitoiminnan kohteena tulevina vuosina. Esimerkiksi Turku ja Karjaa aikovat saada ensi vuonna tällä "Etelä-Etelä -yhteistyöllä" Salon oppimaan MMT:n järjestämistä. Mikäli kumitoiminta ottaa tulta, sillä on hyvät mahdollisuudet verkottaa aktiivisia toimijoita ympäri Suomea.

Järjestö- ja toimijakentän suhde Kepaan on vuosi toisensa perään mielenkiintoinen kysymys. Helsingissä sijaitsevana, hyvin resurssoituna palvelukeskuksena Kepalle koituu helposti virkamiesmäinen, kaukainen maine. Tämä on enemmän suomalaisen hallintokulttuurin kuin Kepan vika. Se näyttäytyy muun muassa siinä, että Kepan tukea on helpompi hyödyntää, jos on järjestökokemusta: tietää mitä on saatavilla ja miten sen saa eikä pelkää soittaa tai lähettää sähköpostia. Joissakin haastatteluissa ilmeni lievä lähestymispelko. Arvioijan tiedustellessa, mistä siinä pohjimmiltaan on kyse, torien järjestäjät löysivät itsestään selvää herranpelkoa. Pelkonsa voittaneet tai ne jotka siitä eivät alun alkaenkaan kärsineet, totesivat tuen ja neuvojen hakemisen helpoksi. Erään kaupungin järjestäjät naurahtivat: *"NIIN paljon neuvoja sai lopulta kyllä, kunhan vain älysi kysyä."*

Tuoreiden toimijoiden järjestämällä pienillä toreilla syy järjestää MMT oli aika usein "Kepa otti yhteyttä". Tämä on luonnollinen seuraus siitä työstä, jota Kepan verkostotyöryhmä/jäsenjärjestösihteeri on tehnyt viime vuosina aktivoitakseen torien järjestäjiä ja lisätäkseen maakuntien tapahtumia.

3.3.2. "Tänne poksahdi Kepasta joitakin vanhoja miehiä" - Kokevatko Maakuntien Toreille osallistuvat järjestöt olevansa osa Kepaa?

Yleisesti ottaen maakuntien toreille osallistuvat järjestöt eivät koe olevansa osa Kepaa eivätkä edes pidä koko kysymystä relevanttina. Kaikki toreille osallistuvat järjestöt eivät kuulu Kepaan eikä tämäkään ole maakunnissa mikään oleellinen kysymys. Järjestöjen paikallinen yhteys on tärkeämpi kuin Kepaan kuuluminen.

"Emme ole tulleet ajatelleeksi, olemmeko osa Kepaa."

Tietyissä mielessä nykymuodossaan Kepan tuki MMT:ille myös yhdistää Kepaa ja jäseniä, muun muassa koska Kepa hankkiutuu toreille. Joillakin paikkakunnilla järjestäjät sanoivat kepalaiasten auttaneen pöytien kantamisessa. Tämä kokemus lämmitti ja tuntui "aidolta yhteistyöltä". Kepan tuella on myös symbolinen merkitys: *"Olemme osa yhteisöä, verkotumme ja meillä on linkkejä."* Joidenkin mielestä Kepa on kuitenkin usein vain "poksahdanut" paikalle ja ollut etäinen. Erään torin järjestäjät totesivat

"Ei me muisteta, ketkä täällä oli Kepasta. ne oli joitain vanhoja miehiä..."

On hyvä, että Kepa menee maakuntiin ja esittäytyy paikallisille toimijoille. Tämä vahvistaa Kepan palvelutoimintaa. Kun suhteita pieniin järjestöihin pidetään yllä, tämä voi hyödyttää välillisesti myös jäsenten kehitysyhteistyöhankkeiden laatua, kun kynnys käyttää vaikkapa Kepan koulutus- ja neuvontapalveluja alenee.

3.3.3. Jakavatko Maakuntien Torien asianosaiset Kepan poliittisen teeman?

Maakuntien toreilla on esillä poliittisten teemojen kirjo sen mukaan mitä järjestöjä ja ryhmiä on esillä. Kepan teemalla ei pääsääntöisesti ole siellä erityisasemaa. Teema ja siihen liittyvät materiaalit otetaan vastaan hajamielisen hyväksyvästi ja materiaalit levitetään näkyville, mutta aika ja energia pannaan torin käytännön järjestelyihin. Käyttäkäämme esimerkkinä Ruoka-aikaa: toritoimijoiden kokemus on, että teema on niin iso opiskeltava asia, johon eivät riitä kenenkään resurssit. Joillakin paikkakunnilla ei päästy yksimielisyyteen siitä, mitä Ruoka-aika merkitsee.

"Joo, oli meillä huhmareet ja matskut jo viime vuonna. Mutta ei talkoolaiset ehdi perehtyä Kepan teemaan."

Mielenkiintoista, koko tämä suhtautuminen poliittiseen teemaan. Miksi sen pitää olla niin monimutkaista? MMT-toimijoitakin vaivaa selvästi pelko sanoa poliittinen viesti yksinkertaisessa muodossa. Pelkoon liittyä leimaaminen epä-älylliseksi niiden taholta, jotka tuntevat asiaan liittyvät rakenteelliset ja poliittiset kytkökset. Niin MK- kuin MMT-toimijoiden kannattaa kuitenkin pohtia vakavasti sitä, missä muodossa poliittinen viesti voi ja missä sen tulee olla lyhyellä festivaalilla, lyhyessä juhlassa. Tulee myös pohtia sitä, miten paljon resursseja poliittiseen viestiin voi upottaa yhtenä keväänä, yhdessä juhlassa, yhdellä festivaalilla.

Muutamalla paikkakunnalla teemaan panostetaan, koska vuosien varrella on huomattu tiedotusvälineiden kiinnostuvan helpommin, jos torilla on poliittinen teema. Tämän ei kuitenkaan tarvitse torien asianosaisten mukaan olla Kepan kanssa yhteinen. Jotkut MMT:ien asianosaiset toivottavat Kepan teeman hyvinkin tervetulleeksi: poliittisen vaikuttamisen katsotaan keskittyvän liiaksi Helsinkiin ja MK:aan. Helsingissä ihmisillä katsotaan olevan jo tietty tiedon taso ja poliittista viestiä tarvittaisiin enemmän maakunnissa.

Helsingin ja maakuntien vastakkainasettelu ja erottelu toisistaan tässä yhteydessä ei liene se kaikkein tärkein kysymys. MMT:t ovat selvästi jatkamisen ja tukemisen arvoisia kokonaisuuksia, jossa jo on poliittisia teemoja. Kokonainen poliittisten teemojen spektri. Se, ettei nimenomaan Kepan teemaa kohtaan tunneta erityistä omistajuutta maakunnissa sen enempää kuin pääkaupunkiseudullakaan, ei liene ongelma. Tärkeämpää on keskustella, miten näitä kansanliikkeiden yhteisiä tapahtumia vahvistetaan ja hyödynnetään kaikkien asianosaisten eduksi.

3.4. Maakuntien Mahdollisuuksien Torit ja kaupunkien yhteistyö

Koska arvioinnin ydinkysymys on, miten MMT:t ovat vahvistaneet suomalaista kansalaisyhteiskuntaa, on välttämätöntä luoda katsaus MMT-tapahtumien ja kaupunkien suhteisiin. Teesinä on, että kaupunkien vetäminen mukaan toimintaan ilman vastakkainasetteluja on tärkeää. Tässä arvioinnin tuottamia havaintoja:

- Karjaan kulttuuriasiamies tekee osin virkatyönään MT:a. Vuosi sitten Karjaan päivä muutettiin monikulttuurisuuspäiväksi ja yhdistettiin MT:iin. Näin kaupungista on tullut osajärjestäjä.
- Vaasassa keskeiset järjestäjät ovat kaupungin virkailijoita. Kaupungilta saatiin siellä vuonna 2003 ilmaiset tilat ja yhden ihmisen talkootyö.
- Turussa kaupungin nuorisolautakunta rahoittaa toria.
- Useissa kaupungeissa, mm Joensuussa ja Mikkelissä, kaupunki vuokrasi toritilan toimijoille alennuksella. Mikkelissä järjestäjät saivat valita itse toripaikkansa ja lopputulos oli hyvä, keskeinen sijainti.
- Kuopiossa kaupunki antoi Afrikkamuskarin telttakatoksen ilmaiseksi ja ensi vuodeksi on luvassa 6 ilmaista torikatosta. Tämän lisäksi MT:n esiintyjät käyttivät ilmaiseksi hyvällä paikalla olevaa, näkyvää ja tunnettua esiintymislavaa torin reunassa.

Suurin osa Suomen kaupungeista on tullut vastaan toritapahtumissa jollakin pienellä panoksella – toripaikka alennuksella, tekninen tuki hakemusten täyttämässä jne. Silti monissa kaupungeissa tilanne on edelleen se, että kaupungin yhteistyö on ollut torin "salliminen." Erään kaupungin totin järjestäjät olisivat halunneet antaa näkyvyyttä paikallisille nuorille taiteilijoille pyytämällä nämä piirtämään keskustan jalkakäytävälle vesiliukoisilla liiduilla taideteoksia. Kaupunki kielsi tämän. Lainaus asianosaiselta kertoo paljon:

"MITÄ he ajattelivat meidän aikovan tehdä? Me olemme aikuisia perheellisiä, koulutettuja ihmisiä!"

Herää kysymys, eivätkö kaupungit pikemminkin hyödy MMT:sta ja miksi kaupungit eivät hyödynnä tiedotusta ja käytä monikulttuurista tapahtumaa myyntivalttina. Tietyissä mielessä tätä kysyy myös kansalaisyhteiskunnanäkökulma. Tästä näkökulmasta MMT on kansalaistoimijoiden järjestämä tiedotustapahtuma, jolla pyritään mm kohottamaan kansalaisten tietoisuutta siitä

tosiasiasta, että Suomi muuttuu kaiken aikaa kansainvälisemmäksi, mutta rasismista kärsiväksi maaksi. Kaupungit voisivat pienin panostuksin vahvistaa MMT-tapahtumia kaikkien yhteiseksi hyödyksi. Siinä, kun MK:n kykyä tukea suvaitsevaisuutta on lähes tulkoon mahdotonta arvioida mutta helppo epäillä, MMT:t paikallisina, omassa kontekstissaan suurina tapahtumina voivat saada päitä auki ihmisten mielissä aivan eri tavoin. Niihin on myös mahdollista integroida vähällä vaivalla ei aivan itsestään selviä toimijoita, kuten Mikkelissä ammattikoululaiset (luku 3.6.).

Kaksi tekijää kohoaa yli muiden kaupungin yhteistyön edistämiseksi. Mikäli jokin iso ja nimekäs järjestö on torin järjestelyissä keskeisessä asemassa tai mikäli tapahtuman järjestäjillä on hyvät lobbaajat, kaupungit ovat tapahtumassa mukana hyvinkin. Toinen tekijä on ajankohta: kaupunkien tukihauissa on tiedettävä, milloin anotaan rahaa eri lautakunnilta. Tämä edellyttää pitkän tähtäimen suunnittelua, jota monilla "nuorilla" toreilla ei tällä hetkellä ole. Niillä paikkakunnilla, joilla toreja toteuttaa kokeneet, vahvat järjestäjät, suunnittelu voidaan aloittaa hyvissä ajoin ja rahalliset tuet hakea ajoissa.

Kaupunkien virkailijoiden kannattaisi kysyä, miten MMT:t voisivat hyödyttää kaupungeja: Vilkaisu monien Suomen kaupunkien nettisivuille osoittaa, että kaupunkien itse itselleen antamiin tehtäviin kuuluu edistää viihtyvyyttä, monikulttuurisuutta ja kansainvälisyyskasvatusta (sic). Kaupunkien rooli tällaisissa tapahtumissa ei välttämättä tarvitse olla rahan antaminen: kaupungit voivat olla koollekutsujia ja antaa nimensä käyttöön. Ne voivat lähestyä paikallisia lehtiä ja tarjota työvoimaansa. Sekä kansalaistoimijat että virkojen haltijat voisivat kysyä itseltään, joko olisi aika luopua tsaristisesta hallintoperinteestä, jossa vallan jakajat ja sen käyttäjät eristäytyvät toisistaan. Tai jossa käytetään samalla valuutta-alueella kahta rahayksikköä: tavallisen kansan (= veronmaksajien) eurot sekä kaupungin/ valtion eurot.

3.5. Vahvistavatko Maakuntien Mahdollisuuksien Torit suomalaista kansalaisyhteiskuntaa?

Kepan poliittisen työn lähtökohtana on kansalaisyhteiskunnan osallistumisen edellytysten turvaaminen. Kepan poliittinen työ kattaa sekä oman jäsenistön etujen valvonnan että laajemminkin kansalaisyhteiskunnan roolin vahvistamisen sekä yhteisten perusarvojen puolesta toimimisen - niin etelässä kuin pohjoisessakin. Ja mitä kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen taas tarkoittakaan?

Mikäli MMT:t edesauttavat yhteiskuntamallia, jossa

- kansalaiset toteuttavat mahdollisimman pitkälle vietyä kansalaisdemokratiaa ja näkevät, että esimerkiksi aluesuunnittelu ja paikallishallinto kuuluvat heille;
- kansalaistoiminta tuottaa mahdollisuudet voimakkaalle kolmannelle sektorille, joka liittyy suuremmiksi kokonaisuuksiksi verkostoitumalla sen sijaan että rakentaisi hierarkioita;
- kansalaisten vaikuttamiskanavat ovat aitoja kaksisuuntaisia keskusteluyhteyksiä;
- aloitteelliset ja toimintakykyiset kansalaiset jakavat vastuuta ja valtaa globaalisti,

niiden voidaan katsoa vahvistavan suomalaista (ja globaalia) kansalaisyhteiskuntaa.

Voimakkaiden torien kaupungeissa on selvää, että MMT:t vahvistavat kansalaisyhteiskuntaa verkottamalla paikallisia järjestöjä. Tämän lisäksi toreilla on se sama potentiaali kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseen mikä MK:llakin: ne tarjoavat tavallisille ihmisille mahdollisuuden

tiedon saantiin. Ne myös parhaimmillaan keräävät muitakin toimijoita kuin järjestäjät kantamaan pöytiä aamun varhaisella. Pienet, aluillaan olevat torit eivät ole vahvistaneet kansalaisyhteiskuntaa, mutta evidenssi vahvoilta toreilta on niin vahva, että heikkoja toreja kannattaa tukea.

Jotkut torit ovat yhdistäneet MMT-asianosaiset sellaisiin kansalaistoimijoihin, jotka eivät olisi oma-aloitteisesti välttämättä löytäneet tietään torille: Joensuussa kansalaisfoorumi kokoontuu normaalisti kerran kuussa. Vuonna 2003 se kokoontui ensimmäistä kertaa MMT:ssa, mikä on merkki paikallisten toimijoiden yhdistymisestä. Näin MMT voi tarjota foorumin, jossa vahvat kansalaistoimijat löytävät toisensa ja verkottuvat.

Jotkut asianosaiset toivat keskusteluun mukaan poliittiset puolueet, joilla heidän näkemyksensä mukaan myös on paikka kansalaisyhteiskunnassa. Puolueiden kutsuminen voisi tehostaa ajatusten vaihtoa ja vilkastuttaa keskustelua. Tämä vaatisi sopivan tilan ja standardipöytäköön kaikille, etteivät rikkaat puolueet runnoisi näkyvyydellään köyhempiä. keskusteluissa ilmeni joidenkin MMT:ien järjestäjien lähettäneen kutsuja puolueille, jotka olivat kuitenkin olleet haluttomia tulemaan.

Yleinen näkemys oli, että MMT:ien ajankohdan tulisi olla toisenlainen, jotta tavoitettaisiin koululaiset. Todettiin, että vaikka kansalaisyhteiskuntaa vahvistettaisiinkin MMT:ien kautta, vahvistaminen ei ole kestävää, ellei koululaisia saada tämän tyyppisten vaikutteiden piiriin. Tämä on epäilemättä pohtimisen arvoinen kysymys.

Yksi selvä tekijä, joka osoittaa MMT:n potentiaalin kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseen, ovat kaupungit, joissa kunnat ovat alkaneet tukea toreja sen sijaan, että vain sallisivat ne. Parhaassa tapauksessa kunnalliset virkailijat ovat pikku hiljaa tulleet mukaan aktiivisiksi MMT toimijoiksi, mikä mahdollistaa vuoropuhelun.

Ja vielä: Mikkelissä toimi vapaaehtoisina Ammattikoulun kuljetuslinjan oppilaat. Palkaksi kuljettajille tarjottiin latinalaisamerikkalaista ruokaa ja muutama konserttilippu. Tehkääpä sama perässä!

3.6. Tuleeko Maakuntien Mahdollisuuksien Toreja järjestää tulevaisuudessa ja miten niitä tulisi kehittää?

Maakuntien Mahdollisuuksien Toreja tulee järjestää tulevaisuudessa. Tapahtumat ovat tärkeitä kansalaisyhteiskunnan voimannäyttönä, joka pienellä satsauksella voi vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa ja tuottaa aktiivisten ihmisten verkoston Suomeen.

Arvioinnin asianosaiset tuottivat torien kehittämisideoita, joista lista tässä:

1. MMT:n järjestäjien kannattaa lähettää kutsut kaikkien kaupunkien lautakuntien jäsenille MT –tapahtumaan
2. Tapahtumien tulisi saada pian ulko- ja tulevaisuudessa myös opetusministeriön tuki käytännön toimissa. Ministerit voisivat käydä puhumassa tai tentattavina MMT-tapahtumissa. Tällöin niiden status nousisi ja vaikuttavuus lisääntyisi. Tästä seuraisi mediakattavuutta ja kaupunkien olisi vaikea suhtautua enää nuivasti kansalaisten toimintaan.

3. Tulisi kehittää mekanismeja torien vapaaehtoisten palkitsemiseen: Tiettyjen alojen opiskelijoille opintoviikkoja? Työllistämismääräraha tai harjoittelijan palkka? Tämä on keskustelemisen arvoinen idea, koska niin monet torit kärsivät juuri ihmisresurssien puutteesta ja muutaman vapaaehtoisen puhki palamisesta. Keskustelu tästä tarjoaisi myös oivallisen väylän kommunikaatioon kansalaistoimijoiden ja kaupunkien välillä.
4. Mikäli tilaisuus itsessään olisi paremman näköinen, osallistuvat järjestöt voisivat maksaa enemmän osallistumismaksua kuin nyt. (Huomioitava tässä tietenkin, etteivät kaikkien kaupunkien osallistujat maksa mitään.) Kannattaisi harkita Torin kokopäiväisyyttä. Tällöin voitaisiin järjestää iltajuhlat, jossa olisi konsertti ja ruokaa.
5. Keskustelut, esimerkiksi jonkun globaalin teeman paikallinen toteutus (Arviointi kokee mielenkiintoiseksi sen, ettei vaikkapa ruoka-teemaa koettu kaikkialla lähteeksi tällaiseen. Sisältöä luulisi riittäneen).
6. Monissa kaupungeissa kannattaa harkita tapahtuman yhdistämistä johonkin jo olevaan suurempaan tapahtumaan. Joensuussa Ilosaarirokkiin tai Ilon yöhön? Tai Joensuun lähetystapahtumaan? Tampereella Kukkaisviikkoihin?
7. Mahdollisen koulujen integroimisen vuoksi kannattaisi harkita uudelleen tapahtumien aikataulua.
8. Jos teemana on ruoka, miten siihen kannattaisi integroida vaikkapa koulujen keittolaemännät. Arviointi suosittaa ylipäänsäkin laajaa keskustelua uudenlaisten tahojen integroimisesta tapahtumiin niiden teemasta tai teemoista riippuen.
9. Järjestöt saisivat tiedottaa ajoissa julkisuusideoistaan Kepalle, jotta Kepa saisi ne ajoissa liikkeelle tiedotusvälineisiin.
10. Konsepti on sinänsä valmis, tarvitaan vain enemmän rahaa tai vaikkapa kokenut henkilö lainaan (vrt kummikaupunkitoiminta).
11. MMT-järjestäjät voisivat kysyä vaikka paikalliselta kiinalaiselta, haluavatko nämä ruokakojun MT:lle.
12. Helsinkiin tarvittaisiin paljon paikallisia MT:eja. Hesun MT saisi olla viikonlopun mittainen ja järjestölähtöinen. Arvioinnin näkökulmasta tämä idea ei saisi sulkea pois Helsingin isoa MT:ia. Torin iso koko on tärkeä järjestäjien verkottamisessa ja yleisökattavuuden saamisessa. Yleisökattavuus tuo mukanaan monenlaista mahdollisuutta, mm mahdollisuuden omarahoitusosuuden keräämiseen.

4. MAHDOLLISUUKSIEN TORIEN, MAAILMA KYLÄSSÄ –FESTIVAALIN SEKÄ IHMINEN JA KEHITYS –TAPAHTUMAN KESKINÄISET LINKITYKSET

4.1. Linkitykset Maailma kylässä -festivaalin ja Ihminen ja Kehitys -tapahtuman välillä

Kun asianosaisia pyydettiin havainnollistamaan MK:n ja IK:n välisiä kytköksiä, monet halusivat verrata näitä kahta tapahtumaa toisiinsa. Tässä muutama haastattelujen esiin nostama huomio:

- IK on erilainen ja samanlainen kuin MK. Tapahtumien perusviesti on sama, mutta ministeriön viestit eivät ole yleensä selkeät. MK puolestaan pyrkii selkeään perusviestiin Kepan toimesta.
- IK on levittäytynyt pidemmälle aikavälille. Se suuntautuu kouluihin, sisältää seminaareja ja on messumainen. MK ei ole mitään näistä.
- IK enemmän vain kehitysyhteistyötapahtuma, joka kertoo suomalaisesta kehitysyhteistyöstä. MK sen sijaan on avoimesti poliittinen
- IK palvelee laajempaa yleisöä kuin MK: toimittajat, koulut, tutkijat, viranomaiset.
- Seminaariosuus toisi MK:ään syvyyttä, IK on sisällöllisesti hyvä
- IK:ssa on samat maahanmuuttajajärjestöt kuin MK:ssa
- Ihminen ja Kehitys on kulmikas, muodollinen, teknokraattinen, jakkupukunäkökulma kehitykseen. MK on epämuodollinen ja pyöreä. Siellä tarjoillaan ihmisille tunnelmia palestiinalaishuivi kaulassa
- IK toimii paremmin kansainvälisyyskasvatuksen väylänä kuin MK. MK ei edes pyri keräämään varhaisnuorisoa
- IK (ilman MT:iaa) ei tuo kentälle uusia toimijoita toisin kuin MK+MT

Kepan ja ministeriön kannattaisi tehdä yhteistyötä laadukkaan suur tapahtuman järjestämiseksi. Tavalla tai toisella on kuitenkin ratkaistava se todellinen ongelma, että suur tapahtuman järjestäjänä Kepa on amatööri ja ministeriökin on toteuttanut IK:n ulkoistamalla tuotannon.

4.2. Linkitykset Ihminen ja Kehitys –tapahtuman ja Mahdollisuuksien Torien välillä

IK ja MT:n yhteistyö toimii Helsingissä hyvin. Esimerkiksi 2002 tapahtumien tilallinen erillisyys ei tukahduttanut kumpaakaan. Ministeriö on pyrkinyt valitsemaan IK:n paikan siten, että MT sopisi sinne. Yksi IK:n pääfunktioista on kehityspolitiikka ja tiedotus. Ministeriön mukaan kansalaisjärjestöjen läsnäolo tukee tätä.

Suurimmalle osalle Helsingin MT:lle osallistuvista järjestöistä MK ja IK ovat liki pitäen yksi ja sama tapahtuma. Se on se suuri kehitysyhteistyötapahtuma, jonka yhteydessä järjestöjen tori näyttäytyy. Yleisesti ottaen IK on sisällöllisesti mielenkiintoinen seminaareineen ja kouluihin ulottuvine opetustapahtumineen. Näiden kahden tapahtuman tunnelma ja henki ovat erilaisia, mutta niiden ulottuvuudet täydentävät toisiaan. Silminnäkiäjöiden mukaan Oulussa ja Tampereella MT hyödytti IK:stä tuomalla paikalle väkeä torin kautta.

Moni MK:ssa bailaava asianosainen kokee IK:n hienoksi tapahtumaksi asiasisällön vuoksi. Suuri osa pienten järjestöjen toimijoista totesi, että jos IK:n seminaarit ovat yhtä aikaa MT:n kanssa, pienten järjestöjen päivystäjät eivät pääse osallistumaan niihin. Ylipäänsä tämä on IK:n monipäiväisyyden heikkous: pienten toimijoiden on vaikea rekrytoida tarpeeksi päivystäjiä.

4.3. Linkitykset Mahdollisuuksien Torien ja Maailma kylässä -festivaalin välillä

MK tukee MMT:ja tuottamalla potentiaalisia esiintyjiä, painettua materiaalia ja ohjelmaideoita. Ohjelmapankki suuntautuu MK:sta MMT:hin, joita se onkin hyödyttänyt tavattomasti.

Helsingin MT ja MK lähenevät toisiaan, koska HMT kasvaa kaiken aikaa.

Kaikki sidosryhmät näkevät MT:n yhtenä MK:n tärkeimmistä osista, jota ilman MK ei olisi leimallisesti erilainen kuin muut maamme festivaalit ja siten säilyttämisen arvoinen.

5. YHTEENVETO

5.1. Johtopäätelmiä Maailma kylässä -kaupunkifestivaalista

MK:aan on vaikea suhtautua ristiriidattomasti. Se on tapahtuma, josta kaikki pitävät, mutta jota kaikki eivät halua tehdä tai jonka merkitystä kaikki eivät allekirjoita sen vaatimien resurssien suhteen. Mikäli MK:n järjestämistä päätetään jatkaa, pelkäästään Kepan tapahtuma sen ei tule olla. Kansalaisjärjestöjen omistajuus ja kannatus tapahtumalle on kuitenkin niin voimakas, että tapahtuman järjestämistä kannattaa jatkaa ja Kepan kannattaa ainakin alussa pysyä tärkeänä osatoimijana. Samanaikaisesti arvioinnissa ilmeni, etteivät jäsenjärjestöt välttämättä ole tulleet keskustelleeksi MK:sta siinä laajuudessa kuin asiaa olisi. Yksi arvioinnin tulos onkin, että keskustelua festivaalin muodosta, tulevaisuudesta ja käyttökelpoisuudesta kannattaa käydä maanlaajuisesti.

Mielenkiintoinen kysymys MK:n tulevaisuuden kannalta nimenomaan Helsingissä on se, millaiseksi Helsingin MT kehittyi tulevaisuudessa: sehän on kasvanut viime vuosina ja vuoden 2002 MT alkoi jo muistuttaa pientä MK:ia. Mikäli HMT laajenee entuudestaan, missä sen ja MK:n välinen raja mahtaa kulkea?

MK toimii tietynlaisena ei-kaupallisen mainostapahtumana ja puolustaa paikkaansa sellaisena. Tuotannossa, palveluissa ja tiedotuksessa vallitsee yhteiskunnassamme globalisoituvan maailman lait, jossa kaikki taloudelliset, poliittiset ja organisatoriset toiminnot helposti ryhmittäytyvät ja määräytyvät tämän globalisoituvan systeemin palvelukseen. MK on tapahtuma, jossa resurssit valjastetaan niille prosesseille ja toimijoille, jotka pyrkivät jarruttamaan, pehmentämään ja monimuotoistamaan sitä, jota globalisaatiokehitys yhdenmukaistaa, kaventaa ja kiihdyttää. Tätä kautta MK:lla on potentiaali vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa.

Pidemmän päälle ei seuraa hyvää, jos Kepan kuukausipalkkalaiset tekevät ilman motivaatiota tapahtumaa, johon he eivät koe omaavansa osaamista. Moni tämän arvioinnin asianosainen esitti, että Kepan kuukausipalkkalaisten velvollisuus olisi tehdä MK:ta. Mikäli tällaiseen mennään, mitä siitä seuraa? Perheellisten ihmisten tulee jyvittää viikonlopuistaan ja illoistaan työlle, joka ei kiinnosta heitä? Ellei työntekijä halua olla poissa lastensa luota viikonloppuisin, on aika vaikeaa perustella keskenkasvuiselle, miksi hänen täytyy seistä jäätävässä sateessa kurahousuissa viikonloppupäivystyksessä vanhempansa kanssa. Ellei työsuunnittelusta löydy tilaa perheellisten elämän vaatimuksille, mitä siitä seuraa? Kepa täyttyy nuorilla, elämäkokemuksen tuomaa syvyyttä omaamattomilla ihmisillä, jotka luonnollisesti vaihtuvat usein ja ovat sen vuoksi kirkkaasti pihalla palvelutehtävistään.

Mille kohderyhmälle MK tulevaisuudessa kohdistetaan? Suuri yleisö on hyvä kohderyhmä MK:n kaltaiselle festivaalille. Suuren yleisön täsmentäminen koskemaan lapsiperheitä, kuten tänä vuonna, ei vielä radikaalisti muuta tapahtuman kohdeyleisön luonnetta. Mikäli kohderyhmä on ns suuri yleisö (joka koostuu joka tapauksessa myös lapsiperheistä), Kepan kannattaa satsata tiedotuksessa erityisesti hyvälaatuisiin naistenlehtiin, jotka julkaisevat tätä aihepiiriä sivuavia juttuja muutoinkin kaiken aikaa. Mikäli MK –aiheisia artikkeleita saataisiin läpi näihin laajalevikkisiin lehtiin, se palvelisi koko Kepan kampanjatoimintaa.

Tapahtumalla on muiden yli kaikkien sidosryhmien mielissä monikulttuurisuus- ja suvaitsevaisuusfunktio. Maahanmuuttajaesiintyjät näkyvät tapahtumassa paremmin kerta kerralta. Vuoden 2003 ilme oli erilainen osin sen vuoksi että Caisa tuli tapahtumaan mukaan niin

suurella panoksella, osin Kepan oian toiminnan ansiosta. Mikäli halutaan hyödyntää monikulttuurisuus ja suvaitsevaisuuspotentiaali, Kepan ja Kulken kannattaa tehdä yhteistyötä Kulken kaupunginosatoiminnassa. Näin maahanmuuttajanaiset on mahdollista saada näkymään tapahtumassa laajemmin kuin tähän saakka, tosin luonnollisesti vain siinä mittakaavassa kuin he itse kokevat relevantiksi. Tässä hyödyntävät varmasti Caisan kontaktit, mutta myös muita tarvitaan.

Poliittisen teeman lanseeraaminen ja läsnäolo tapahtumassa ei ole helppo kysymys. Osin teeman syvyys, älyllisyys ja monitasoisuus liittyy kohdeyleisöön. Niin kauan kuin Kepa on MK:n merkittävä taustavoima, monitasoiseksi pureskeltu syvä poliittinen teema puolustaa osin paikkaansa. Olisi outoa, ellei suomalaisten järjestöjen kattojärjestö kykenisi korkeatasoiseen poliittiseen keskusteluun. Niin kauan kuin MK:n kohdeyleisö on "suuri yleisö", teeman sisällön tulee vastata tähän ja teeman tulisi kuitenkin olla ennen muuta festivaalille sopivassa muodossa. Voisi jopa sanoa, että sekä MK –että MMT –toimijoiden tulee olla kyllin rohkeita esittämään yksinkertaistettua teemaa. Tähän vaadittavaa osaamista löytyy Kepan jäsenjärjestöistä. Ellei tätä osaamista voida hyödyntää syystä tai toisesta, työpaikalla tapahtuvaa koulutusta voi ostaa Kepalaisille vaikka jostakin samanmielisestä mainostoimistosta. Näitä löytyy Helsingistä.

Teeman liikkeelle polkaisu ja muokkaaminen jokaiseen tapahtumaan erikseen ei kuitenkaan vaikuta järkevältä: suurin osa ihmisistä tulee tapahtumaan ruoan ja musiikin vuoksi eikä teema mene läpi tavalla, jota voisi edellyttää siihen uhratulta resurssimäärältä. Lisäksi suurin osa järjestöistä ei suoranaisesti jaa Kepan teemaa ja tämä liittyy myös MMT -tapahtumiin. Järjestöt ovat toki sen takana, mutta eivät jaksa tai halua muokata siitä omaa versiotaan tai edes toimittaa sitä Kepan muodossa. Koska järjestöjen kirjo on suuri, miksi teemojenkin kirjo ei voisi olla?

Mitä menetettäisiin, jos sama teema toistuisi useana vuonna? Vai menetettäisiinkö mitään? Saatettaisiinko jopa hyötyä? Jo tehtyjen materiaalien uudelleen kierrättäminen voisi syventää teeman läpimenoa. Tekijät oppisivat yhden vuoden kampanjoinnista siten, että voisivat terävöittää samaa kampanjaa seuraavina vuosina. Kun materiaalien valmistukseen alusta alkaen ei käytettäisi niin paljoa aikaa, voitaisiin myös keskittyä teeman tarjoamiseen tiedotusvälineille tavalla, joka poikisi muutakin kuin yksittäisiä STT:lta kopioituja puffeja ympäri suomalaisia maakuntalehtiä.

Kaupallinen ruoan myynti MK:ssa on osin ristiriitaista. Ruoan alkuperästä ei ole tietoa ja tapahtumassa on tarjolla pilvin pimein tehotuotettua lihaa. Toistaiseksi tähän tyytyminen on ollut perusteltavaa, onhan kaupallisten myyjien osallistumismaksut osa festivaalin omarahoitusta. Mikäli MK:n järjestämistä jatketaan, pääpainon tulisi kuitenkin hitaasti siirtyä jäsenjärjestöjen omaan myyntiin, jotta ruoan alkuperä olisi tiedossa. Tässä tehostuisi myös MK:n funktio jäsenjärjestöjen tukemisessa: MK on tapahtumana osoittautunut mahdollisuudeksi tarjota jäsenjärjestöille kerätä omarahoitusosuutta.

Mikäli MK onnistuu tukemaan pieniä järjestöjä, sen voi sanoa vahvistavan kansalaisyhteiskuntaa. Monet pienet järjestöt tekevät merkittävää työtä, vaikkei niiden kehitysyhteistyön sanota olevan välttämättä hirveän laadukasta. MK on selvästikin tärkeämpi pienille kuin suurille kansalaisjärjestöille. Tapahtuma tarjoaa niille näkyvyyden ja myynnin, johon niillä muutoin ei olisi mahdollisuuksia.

Ihmisketjujen videoiminen ympäri maailmaa voisi tuottaa sekä globaalia että suomalaista kansalaisyhteiskuntaa vahvistavan elementin. Tässä viitataan siihen psykologiseen vaikutukseen,

joka globaalin yhteisön paikallisella toiminnalla saman asian edistämiseksi eri puolilla maapalloa voi olla.

MK:n laajuus ja alati lisääntyvä lavamäärä ei palvele kansalaisyhteiskunnan vahvistamista tai edes festarilla viihtymistä. Tapahtuman koosta kannattaisi tinkiä huomattavasti. Pienuus antaisi tilaa monenlaiselle, myös tapahtumasta tiedottamiseen liittyvälle oppimisprosessille.

MK:n suunnittelun ja valmistelun organisatoriset kysymykset palautuvat pitkälti Kepan sisäisiin organisatorisiin kysymyksiin. Verkostotiimin työntekijöiden kuormitus ei salli tiimin tukevan kampanjakoordinaattoria eikä tiimillä toisaalta ole edes mandaattia valvoa kampanjakoordinaattorin toimia MK:n suhteen. Suurena, kalliina ja vankkaa ammattitaitoa vaativana tapahtumana vastuuta MK:sta tulisi jakaa laajemmalle kuin se nyt on. Festivaalin järjestäminen ei ole Kepan ensisijaista osaamisaluetta. Kepan ja jäsenjärjestöjen tulisi käydä vakava keskustelu siitä, kenelle MK:n järjestäminen kuuluu, mikäli tapahtumaa päätetään jatkaa.

5.2. Johtopäätelmiä Maakuntien Mahdollisuuksien Toreista

MMT:t näyttävät parhaassa tapauksessa omissa konteksteissaan suhteellisen suurilta kokoon-tumisilta. Pienin kustannuksin kasattuina ne avautuvat arvioinnin näkökulmasta hyvin kustannus-tehokkaina tapahtumina. Alun perin MMT:ien idea oli olla kehitysyhteistyötä tekevien järjestö-jen kohtaaminen ja näyttäytyminen, mutta nykyiset torit keräävät ylipäänsä aktiivisia kansalais-toimijoita riippumatta toiminnan aihepiiristä. Mahdollisuuksien torit ovat näin muodostuneet laajemmin kansalaisyhteiskunnan näyttäytymisiksi. Alkuperäinen idea "mahdollisuuksien", so osallistumismahdollisuuksien tarjoamisesta toteutuu kohtalaisesti: silloin tällöin torin kautta putkahtaa osallistuviin järjestöihin uusia toimijoita.

MMT:hin liitetään merkitys ja funktio monikulttuurisuuden ja suvaitsevaisuuden työkaluina. Ne tarjoavat kantasuomalaisille ja maahanmuuttajille kohtaamisen mahdollisuuden ja tilaisuuden verkottumiseen. Paikallisten järjestäjien verkottajina torit toimivat tehokkaasti niissä kaupun-geissa, joissa torilla on kokeneet, vahvat toimijat ja joissa torin suunnittelu aloitetaan edellisenä syksynä tai talvena. Vahvat, isot torit tuottavat myös kovasti kaivattua tuloa osallistuville järjestöille tuotemyynnin kautta.

Järjestävien ryhmien ja organisaatioiden luonteen vuoksi toreilla on aina näkyvillä poliittisten sanomien kirjo. Kepan kampanja näkyy toreilla vähän tai kohtalaisesti. Maakuntien järjestöt toivottavat Kepan tervetulleeksi toreille ja pitävät niin vierailua kuin tukeakin ilahduttavana, tukea jopa välttämättömänä torin onnistumisen suhteen. Kepaan kuulumista tai poliittisen teeman jakamista Kepan kanssa ei kuitenkaan pidetä relevanttina kysymyksenä. Maakuntien tori on ensisijaisesti paikallinen tapahtuma.

Siellä, missä MMT:t ovat onnistuneet kehittymään vahvoiksi monitasoisten toimijoiden tapahtumiksi, ne ovat osoitettavasti vahvistaneet kansalaisyhteiskuntaa. Niiden kautta kansalais-toimijat ovat verkottuneet, saaneet äänensä kuuluville ja kyenneet edistämään paikallisdemo-kratiaa luomalla kaksisuuntaista kommunikaatiota virallisiin toimijoihin päin. Parhaassa tapauksessa MMT:sta on onnistuttu tekemään kansalaistoimijoiden ja kaupunkien yhteisiä tapahtumia. MMT:t toimivat tiedotustapahtumana, ikkunana toimivaan kansalaisyhteiskuntaan sekä maahanmuuttajia ja suomalaisia alkuperäisasukkaita verkottavina tapahtumina, minkä lisäksi ne joissakin tapauksissa lähentävät kaupunkien virallisia toimijoita kansalaistoimijoihin. Tällaisesta yhteistyöstä hyötyvät lopulta kaikki sidosryhmät.

Kansalaisyhteiskuntaan kuuluu myös psykologinen aspekti. Niissä tapauksissa, joissa MMT-tapahtuma on kehittynyt vahvaksi, myös kansalaistoimijoilla on ymmärrys siitä, että he voivat tehdä jotakin poliittisen todellisuutensa eteen. Virkahenkilöillä tämä edellyttää vastaavaa psykologista muutosta ajatteluun, jossa kansalainen ei ole vain maksukykyinen ja passiivinen tarjottujen palvelujen vastaanottaja vaan aktiivinen toimija, jolla on kyky suunnitella ja toteuttaa poliittiseen todellisuuteen vaikuttavia toimenpiteitä.

Mahdollisuuksien Torit ovat tapahtumia, joita Kepan tulee tukea jatkossakin. Niiden potentiaali suomalaisen kansalaisyhteiskunnan vahvistamisessa näyttää tämän arvioinnin perusteella isommalta kuin MK:n potentiaali. Se tuki, jota Kepa jo tarjoaa toreille, on osoittautunut hyödylliseksi ja toimivaksi, minkä lisäksi Kepan pyrkimys muodostaa kumppanuussuhteita maakuntien torien järjestäjiin viime vuosina, on ollut tuloksellista. Kepan jalkautuminen maakuntiin on vahvistanut Kepan palvelutoimintaa Kepan ja maakuntien järjestäjien/ osallistujien verkottamisen kautta. Vahvistamisen varaa on varmasti vielä yltäkyllin, ja toreja kannattaa hyödyntää tässä.

MMT:t näkyvät hyvin paikallisradioissa ja vaihtelevasti paikallisissa lehdissä. Pienille lehdille tapahtumat tuottavat kaivattua uutismateriaalia, mutta suurissa näkyvyys vaatii toreista tiedotavilta osaamista, jota MMT-toimijoilla ei yleisesti ottaen ole. Jutut tulisi tarjota lehtien asiasta kiinnostuneille toimittajille "juuri oikeaan aikaan", ei liian varhain, ei liian myöhään.

MMT-toimijoiden kannattaa tulevaisuudessa satsata enemmän sekä paikallisten tiedotusvälineiden että kaupunkien huomion vetämiseen MMT:hin. On jotenkin kummallista, että rasismi on ongelma niin monissa Suomen kaupungeissa, mutta kaupungeilla on varaa olla hyödyntämättä kansalaistoimijoiden suvaitsevaisuustapahtumia. Lehdillä on epäilemättä mainettaan suurempi kiinnostus tällaisiin tapahtumiin, mutta niitä täytyy informoida oikeaan aikaan.

Kummikaupunkitoiminta on ilmeisen hyvä ajatus, jolla on mahdollisuus vahvistaa suomalaista kansalaisyhteiskuntaa verkottamalla MMT-toimijoita eri kaupungeissa keskenään.

5.3. Suosituksia

5.3.1. Maailma kylässä -festivaali

Mikäli MK:n järjestämistä jatketaan, MK:aa ei tule laajentaa. Kannattaa pohtia tapoja supistaa tapahtumaa. Ainakin lavojen määrää on mahdollista supistaa ilman että tapahtuma kärsii siitä laadullisesti.

Kepan kannattaa rohkaista jäsenjärjestöjä keskustelemaan MK:n käyttökelpoisuudesta, sen saamista muodoista, sen tulevaisuudesta ja sen suhteesta Maakuntien Mahdollisuuksien Toreihin.

MK:n kannattaa hyödyntää IK:n kokemuksia ja käytäntöjä prosessuaalisesta, koululaisille sopivaksi ajoitetusta tapahtumasta. Tapahtuman hajottamista laajemmalle aika-akselille IK:n tapaan kannattanee harkita, jotta saavutetaan hyöty tiedon levittämisestä kouluilla ja muilla vastaavilla foorumeilla. Kepalla on koululaistyötä tekeviä jäsenjärjestöjä, joiden kanssa tätä kannattaa tehdä yhteistyössä.

MK-toimijoiden kannattaa tuumia Kulken kanssa, kuinka Kulken jo käynnissä olevat kaupunginosatoiminnot voitaisiin integroida MK:aan siten, että lopputulos hyödyttää kaikkia sidosryhmiä.

UM:n tiedotus on epäilemättä kiinnostunut MK:sta ja on ilmaissut halunsa lähteä tapahtuman partneriksi. Tämä kannattaa hyödyntää. Mikäli yhdistetään suomalaisen kansalaisjärjestökentän osaaminen sekä UM:n arvovalta ja resurssit, tuloksena voi olla hyvin voimakas tapahtuma. Helsingin kaupungin kiinnostus muutaman vuoden säteellä myös yli ja ohi Kulken/ Caisan ei ole täysin pois suljettua sekään.

Mikäli Kepan tarkoitus on tukea ja ymmärtää sekä etelän että pohjoisen kansalaisyhteiskuntia, Kepa-etelä kannattaa integroida tietoisesti MK:n ideointiin ja katsoa, mitä tästä syntyy.

Poliittiset teemat kuuluvat MK:n kaltaiselle festivaalille, mutta ei ensisijaisesti akateemisessa muodossa. Kepan kannattaisi lisähenkilökunnan palkkaamisen sijasta selvittää mahdollisuudet ostaa koulutusta, jonka avulla jo oleva henkilöstö oppii markkinoimaan poliittista viestiä MK:n kohdeyleisölle. Poliittisen teeman ei tulisi olla niin työläs Kepalle kuin se nyt on.

Kepan henkilökunnan integraatio tapahtuman järjestämisessä ydinkysymyksen tulee olla "Miten työntekijät voivat hyödyntää MK:n kaltaista tapahtumaa työnsä välineenä?"

Vastuuta MK:n käytännön järjestelyistä tulee jakaa laajemmalle kuin nyt, jottei vastuu festivaalista lepää yhden ihmisen harteilla ja jotta festivaalin toteutuminen on kestävämmällä pohjalla.

MK:aan liittyvää poliittista kampanjaa kannattaa markkinoida hyvälaatuisiin naistenlehtiin. Tämän kaltaiset lehdet kirjoittavat kampanjateemoja sivuavista aiheista muutoinkin. MK:n näkyminen tällaisissa tiedotusvälineissä voisi vahvistaa Kepan kampanjatoimintaa muutoinkin.

Mikäli MK:n järjestämistä jatketaan, pääpainon tulisi kuitenkin hitaasti siirtyä jäsenjärjestöjen omaan myyntiin, jotta ruoan alkuperä olisi tiedossa. Tässä tehostuisi myös MK:n funktio jäsenjärjestöjen tukemisessa: MK on tapahtumana osoittautunut mahdollisuudeksi tarjota jäsenjärjestöille kerätä omarahoitusosuutta.

5.3.2. Maakuntien Mahdollisuuksien Torit

Kepan kannattaa tukea MMT:eja. Taloudellisen tuen suuruutta voisi nostaa, koska niin monet pienet torit kamppailevat "onko meillä varaa vuokrata auto" –tason ongelmien kanssa. Maakuntien toimijoiden on kuitenkin huomattava monet muut rahoituksen lähteet, joita ei tällä hetkellä hyödynnetä. Näitä ovat muun muassa kaupunkien eri lautakunnat, UM:n tiedotus ja pidemmän päälle omarahoitus. Kepa voi tukea toreja rohkaisemalla huomioimaan tällaiset mahdollisuudet paremmin kuin nyt.

Kepan ei kannattane lähestyä kaupungeja, mutta Kepan kannattaa tukea MMT –toimijoita näiden lobbaustyössä kaupunkien yhteistyön saamiseksi. Kaupungit voivat olla koollekutsujia ja antaa nimensä käyttöön. Ne voivat lähestyä paikallisia lehtiä ja tarjota työvoimaansa. Ne voivat tarjota tiloja ja materiaalia (teltat, katokset) huomattavasti halvemmalla kuin nyt.

Kepa voisi lähestyä ulko- ja opetusministeriötä, jotta näistä tulisi vähitellen puhujia ja vierailijoita MMT:ille.

Kummikaupunkitoiminta MT:eja järjestävien kaupunkien kesken on erinomainen ajatus, jota kannattaa hyödyntää paljon ja pian.

Poliittisen teeman läsnäolo torilla sinänsä kannattaa arvioinnin perusteella ottaa kevyesti: MT on juhla, johon ihmiset tulevat juhlamielellä. Lauantaitorilla ihmiset ovat kiinnostuneet tapahtumista, toiminnasta, tempauksista ja esityksistä, eivät A-nelosista.

Torien ajankohtaa kannattaa harkita. Mikäli halutaan tavoittaa kouluja, torien tulee olla aiemmin keväällä. Mikäli halutaan tavoittaa suurempi yleisö ja sitä kautta jopa kansainväliset verkottumismahdollisuudet, toreja kannattaa sijoittaa paikallisten kesätapahtumien yhteyteen. Poliittisen sanoman hukkuminen muuhun tohinaan näin tehtäessä on turha pelko.

Kepan kannattaa jatkossakin tiedostaa ja hyödyntää torien potentiaali Kepan palvelutoiminnan vahvistamisessa. Jalkautuminen maakuntiin on tuottelias idea.

HAASTATELLUT HENKILÖT

Kirsi Airaksinen, Jäsenjärjestöjen sihteeri, Kepa

Kai Artes, Kepa

Minna Ertimo, Lasten toiminnan suunnittelija, Luonto-Liitto

Mustafa Gürler, Tuottaja, Kulttuurikeskus Caisa

Viveca Hedengren, Tansanian, Mosambicin ja Intian toiminnan vastaava, Kepa, Kepan hallituksessa useaan otteeseen 1990-luvulla, Kepan kulttuurityöryhmässä 1990-luvulla, Taiteilijat Rauhan puolesta ry

Tiina Juurela, Joensuun MT:n organisaattori 2002-2003, MK:ssa järjestöedustajana useina vuosina

Marianna Kajantie, Helsingin kaupungin kulttuuritoimi

Seppo Kalliokoski, Kepan hallituksen jäsen

Milma Kettunen, MK-tiedottaja 2003, Kepa

Elina Korhonen, Kepa

Kaarlo Koskimies, Vaasan MT:n järjestäjä vv 1987-2002.

Marja-Leena Kultanen, Verkkotiedottaja, UM

Sini Kuvaja, Tiedottaja, Kepa

Petri Kylliäinen, Treen MT-toimikunta 2003, mukana järjestönsä kanssa 95.

Laura Lager, ETVO:n toimitsija, Kepa

Matti Lahtinen, Kepa

Kirsi Laitinen, Kuopion MT-toimikunta 2002-2003

Merituuli Laitinen, Kuopion MT-toimikunta 2003

Karoliina Lallukka, Tampereen MT-toimikunta 2003

Yrjö Larmola, Helsingin kaupungin kulttuuritoimen johtaja

Sampo Laurikainen, Tuottaja, Kulke

Emma Laurinolli, Treen MT-toimikunta 2003

Viljo Lehmusketo, Kepan hallituksen jäsen, Oulun MT-toimikunta 2000-2003

Sisko Leino, Kepa

Tiina-Maria Levamo, Suomi-Sambia –seura, Kepan tiedottaja Sambiassa 1997-2000.

Johanna Maula, Toiminnanjohtaja, Kulttuurikeskus Caisa

Börje Mattsson, Karjaan kaupungin maahanmuuttoasiamies, FACES-festivaalin järjestäjä, MK:n vapaaehtoinen.

Timo Mielonen, koordinaattori, Maailma.net. MK:n projektisihteeri vuosina 1995 ja 1997

Jussi Niemi, Free lance musiikkitoimittaja (mm Soundi, Aamulehti)

Susanna Norppa, Monikulttuurikeskus Mimosa, Mikkeli

Mika Railo, Kehityspoliittinen Tiedottaja, Kepa

Juha Rekola, Tiedotuspäällikkö, Kepa

Timo Saari, tuottaja, Valparaiso

Maija Seppo, Koulutussihteeri, Kepa

Leo Stranius, Puheenjohtaja, Maan Ystävät

Christian Sundgren, Tiedotuspäällikkö, UM

Folke Sundman, Toiminnanjohtaja, Kepa

Maila-Katriina Tuominen, Kulttuuritoimittaja, Aamulehti

Anni Valtonen, Toimittaja, Helsingin Sanomat

Lotta Valtonen, Tiedottaja, Kepa-Mosambic.

Tarja Valtonen, Yhteystoimitsija, Kepa-Mosambic
Susanna Verlinna, Suomen World Vision
Kimmo Väliniemi, Myyntipäällikkö, Radio Helsinki
Pirjo Wallius, Kulttuuriyhdistys Gepardi

LÄHDELUETTELO

Aamulehti 24.5., 25.25 ja 26.5. 2003

Anttiroiko, Ari-Veikko: Tietoyhteiskunnan kansalainen. Yhteiskuntafilosofisia ja teoreettisia näkökulmia kansalaisten osallistumisesta ja osallisuutta koskevaan keskusteluun. Tampereen yliopisto, Kunnallistieteiden laitos 2000.

Artes, Kai: Esitys Maailma kylässä 2003 –työntekijävaihdosta. Kepan sisäinen paperi 2002.

Artes, Kai & Blomberg, Jan: Kepan jäsenjärjestökysely 1999. Kepan Raporttisarja No 30.

Artes, Kai: Maailma kylässä tapahtumat tulevaisuudessa. Muistio Kepan hallitukselle 31.1. 2000

Artes, Kai: Maailma kylässä –tapahtumat tulevaisuudessa, osa 2. Muistio Kepan hallitukselle 3.4. 2000.

Artes, Kai: Maakuntien Mahdollisuuksien Torit 2002. Keva 19.9.2001.

Artes, Kai: Maakuntien Mahdollisuuksien Torit 2002 –raportti. Keva 11.10.2002.

Cantell et al: Maailma Kylässä 24.-25.5. 1997 – Kaikenmaailman kulttuurein maailmannäyttely. 1997.

Helsingin Sanomat 17.5.-25.5. 2003

Horsti, Karina: Maailma kylässä – ei jäämässä. Kulttuurisen moninaisuuden ohittaminen mediassa. teoksessa Tapper, Helena toim.: Me Median Maisemissa. Reflektioita identiteettiin ja mediaan.

Ihminen ja Kehitys 1998 – Aasian aika. Loppuraportti ja suositukset seuraavaa tapahtumaa varten. UM 1998.

Kirahviposti 3/2003

Kepan ohjelmapolitiikka 2004-2006, Luonnos 3.1 26.6. 2003.

Korkalainen, Sari: Maailma kylässä 2003 Järjestökysely, Keva 2003.

Kumppani 3/2001

Kumppani 1/ 2003

Laitinen, Harri: Maailma kylässä 29.-30.5. 1999. Loppuraportti sekä huomioita ja kehittämisehdotuksia. 13.9. 1999.

Maailma kylässä Festivaalilehti 2003. Keva 2003.

Maailma kylässä –tapahtuman arviointikokous 28.9.1995.

Maakuntien Mahdollisuuksien Torit 2003. Kävijäkysely kepalaisille .

Mahdollisuuksien torit 2002 ja 2003 – Arviointikysely Mahdollisuuksien torien yhteyshenkilöille.

Mielonen, Timo: Arvioita toisesta Maailma kylässä –tapahtumasta 19.11.1997

Mielonen, Timo: Maailma kylässä –festivaali 29.-30.5. 1999. Kepan sisäinen muistio 1.7. 1999.

Mielonen, Timo: Maailma kylässä –tapahtuma 1995. Raportti Kepan työvakiokunnalle.

Railo, Mika: Vaikuttamistiimin kommentit "Keva suurttapahtumat 2004-2006" –keskustelupaperiin. Keskustelupaperi Kepassa 10.6. 2003.

Railo, Mika: Vaikuttamistiimin kommentteja Maarianhaminan, Hämeenlinnan ja Hyvinkään Mahdollisuuksien Toreilta. Kepan sisäinen keskustelupaperi 2003.

Rekola, Juha: Maailma kylässä –arvioon. Ensimmäisiä aineksia tiedotuksen näkökulmasta 4.6.1999.

Saari, Timo: Maailma kylässä 2003 –festivaali. Loppuraportti. Valparaiso

Salovaara, Veikko: Murros – murtumista vai muutosta? www.personal.eunet.fi/pp/vassi/ehrn.htm

Sopimus Maailma kylässä 2003 –festivaalin tuottamisesta

Suuren tapahtumakeskustelun keskeistä satoa, Kepan sisäinen muistio kesäkuu 2002.

Tapaninen, Sirpa: Evaluation of Finnish Volunteer Programme ETVO. Keva 2000.

Tapaninen, Sirpa: Evaluation of Keva's Liaison Services in Tanzania. Keva 1999.

Vanhanen, Sirpa: Maailma kylässä. Miten kaupunkifestivaalin tavoitteet saavutettiin? Opinnäytetyö, Humanistinen ammattikorkeakoulu, Kauniaisten koulutusyksikkö, Kulttuuripalvelujen koulutusohjelma. Marraskuu 2001.

Vanhanen, Sirpa: Maailma kylässä 2003. Yleisökysely.

Viides Maailma kylässä –festivaali 17.-18.5. 2003 Kaisaniemen puistossa ja kentällä. Kalvosarja MK:n yhteistyökumppaneille, Keva 2003.

www.europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/civilsociety

www.global.fi

www.jns.fi/hallinto/maahanmuuttajaohjelma/mamu1802

www.kepa.fi/mtorit

www.kepa.fi/uutiset/kehitysyhteistyö/3010

www.kulttuuri.hel.fi/index_fi.html

www.kulttuuri.kuopio.fi/kulttuuristrategia

www.ruoka-aika.net

www.tampere.fi/culture/mamu/index.htm

www.tampere.fi/strategia/maamu/maa2.htm

www.tampere.fi/strategia/maamu/maa3.htm

www.uta.fi/kuaran/sosio.html

www.valtioneuvosto.fi/tpk/puheet-1995/P9509.SG.html

Lisäksi selattiin yleiskuvan saamiseksi lähes kaikki seuraavien naistenlehtien numerot välillä 22.5.-15.8.:

Anna, ET, Me Naiset, Kodin Kuvalehti, Kotiliesi, Kuluttaja, Pirkka, Yhteishyvä

Liitteet

Toimeksianto

MAAILMA KYLÄSSÄ -kaupunkifestivaalin ja Mahdollisuuksien Torien merkitys ja funktio KEPAn toiminnassa

21.5.2003/ml

Toimeksianto arvioinnille

Johdanto

KEPA on järjestänyt kahta suurtapahtumaa osana omaa toimintaansa ja tukien ja koordinoiden jäsenjärjestöjensä toimintaa. Mahdollisuuksien tori -tapahtumia on järjestetty Helsingissä ja muualla Suomessa vuosittain vuodesta 198X lähtien. Tämä tapahtuma on ensisijaisesti järjestöjen toimintaa, KEPAn rooli on viime vuosina ollut tarjota ohjelmaa sekä temaattista yhtenäisyyttä maakuntien tapahtumille.

Maaailma kylässä -festivaali on järjestetty joka toinen vuosi vuodesta 1995, Helsingissä. Sitä on kuvattu kaupunkifestivaalina, jolla on välitettävänään monikulttuurisuuden, kehitysyhteistyön, kehityskaaliikkeen ja globalisaatiokriittisyyden viesti. Helsingissä Mahdollisuuksien Tori -tapahtuma on joka toinen vuosi toteutunut Maaailma kylässä -festivaalin yhteydessä. Maaailma kylässä -festivaalin tuotannon KEPA on tarjouskilpailun perusteella antanut ulkopuoliselle yrittäjälle, joka on budjetin puitteissa tehnyt käytännön toteutuksen.

Maaailma kylässä ja Mahdollisuuksien Tori -tapahtumien funktiona on ollut koota jäsenjärjestöjä yhteen esittelemään toimintaansa ja siten tuoda laajan yleisön tietoisuuteen kuvaa kehitysmaista, niiden kulttuureista ja monikulttuurisuudesta sekä käytännön kehitysyhteistyöstä.

Näiden kahden suurtapahtuman järjestäminen vie KEPAssa yhä kasvavan osan sekä taloudellisia että henkilöresursseja. Ulkopuolisen rahoituksen saaminen on ollut usein vaikeaa, sponsorit eivät ole toistaiseksi sitoutuneet joka toinen vuosi järjestettävän tapahtuman rahoitukseen pitkäaikaisella sopimuksella.

Ulkoasiainministeriön Kehitysyhteistyöosasto on puolestaan järjestänyt Ihminen ja Kehitys -tapahtumaa vuorovuosina Maaailma kylässä -festivaalin kanssa. Kehityskysymysten parissa työskentelevät järjestöt ovat tuoneet omat esittelypisteensä molempiin tapahtumiin. KEPA onkin säännöllisesti järjestänyt järjestöjen Mahdollisuuksien Torit Ihminen ja Kehitys -tapahtuman välittömään läheisyyteen. Kuitenkaan näiden kahden suuren tapahtuman – IK ja MK – keskinäistä synergiaa ei ole tietoisesti hyödynnetty yhteistyön rakentamiseksi järjestäjien välille.

Kuitenkin vuonna 2002 toteutettu ulkoasiainministeriön Ihminen ja kehitys -sarjaan kuuluva Afrikka 2002 ja järjestöjen esiintyminen siinä ohjelman tuottajina ja oman toimintansa esittelijöinä edellytti KEPAn osallistumista. KEPA tuki ministeriötä koordinoimalla järjestöjen osallistumisen.

Tausta

KEPA palvelukeskuksena

Kehitysyhteistyön Palvelukeskus, KEPA ry. on yli kahden sadan järjestön yhteisjärjestö. Se on perustettu vuonna 1985. KEPA on poliittisesti sitoutumaton, ja sen kantavina arvoina ovat kestävä kehitys, ympäristön suojeleminen, oikeudenmukaisuus, suvaitsevaisuus, tasa-arvo sekä rauhantahto, ihmisoikeudet ja demokratia.

Suomalaisten kansalaisjärjestöjen rohkaisu, tukeminen ja organisointi toimimaan maailmanlaajuisen yhteisvastuun puolesta on KEPAn perustehtävä. Suomalaisen kansalaisyhteiskunnan tietoisuuden lisääminen ja toimintakyvyn parantaminen sekä kehitysmaiden kansalaisyhteiskuntien vahvistaminen ja yhteistyöverkostojen rakentaminen Suomen ja etelän yhteiskuntien välille ovat ne toimet, joilla tätä tehtäväänsä KEPA toteuttaa. Strategiasuunnitelman mukaan KEPA on tulevaisuudessa 1) kansalaisjärjestöjen etelä-pohjoinen -resurssikeskus, 2) vahva mielipidevaikuttaja ja 3) jäsenjärjestönsä etu- ja yhteistyöjärjestö.

KEPAn ohjelmapoliittikka 2004-2006

Vuoden 2003 alusta KEPA on kehittänyt ja strukturoinut omaa ohjelmaansa uudella tavalla. Ohjelma rakentuu kahdelle perustoiminnolle, poliittiselle työlle etelässä ja pohjoisessa sekä etelän ja pohjoisen järjestöjen keskinäisen yhteistyökyvyn kasvattamiseen. Näiden perustoimintojen toteutusta tukee joukko muita toimintoja, esim. ohjelman kehitys, tiedotus, verkottuminen ja hallinto.

KEPAn toimintaan on kehittynyt kokonaisuuksia, jotka ovat vuosien kuluessa saavuttaneet suhteellisen itsenäisen aseman ja myös oman toiminnallisen profiilinsa. Suurtapahtumat Maailma kylässä ja Mahdollisuuksien Tori, Kumppani-lehti ja henkilövaihtotoiminta Etelän vapaaehtoisohjelma ovat näitä ohjelmapoliittikassa "projekteina" mainittuja toimintoja.

Näiden projektien luonne ja asema KEPAn toiminnassa tulee ratkaista ohjelmakauden aikana osana ohjelmapoliittista työtä. Tämä arviointi tuottaa tietoa tapahtumien merkityksestä KEPAssa.

Toimeksiannon tavoitteet ja laajuus

Tämän arvioinnin tavoitteena on hahmottaa, millainen tarve näiden kaltaisilla tapahtumilla on, ja millaisia vaihtoehtoja organisatorisesti, taloudellisesti ja poliittisesti on niitä järjestää. Fokus on siis tulevaisuudessa. Tarkoitus ei ole arvioida, miten tapahtumille menneisyydessä asetetut erilliset tavoitteet on saavutettu, miten tehokkaasti ne on toteutettu tai mikä on ollut tapahtumien vaikuttavuus.

KEPAn järjestämät tapahtumat ovat luonteeltaan monifunktionisia. Ne ovat KEPAn näkökulmasta samanaikaisesti ainakin poliittisen viestin välittäjiä, järjestöjä aktivoivia, kehitysyhteistyön ja kehitysmaiden kulttuurien esittelyjä sekä osa paikallista kulttuuritapahtumatarjontaa.

Tässä arvioinnissa on tarkoitus selvittää, mikä on ollut ja on Maailma kylässä -festivaalin ja Mahdollisuuksien torien tähänastinen kehityskaari ja funktiot. Maailma kylässä -tapahtuma on myös "kaupunkifestivaali", siksi on syytä arvioida myös sen tarpeellisuus ja omaleimaisuus pääkaupunki- ja lähiseudun tapahtumatarjonnassa. Samoin, kolme mainittua tapahtumaa – Ihminen ja kehitys, Maailma kylässä ja Mahdollisuuksien torit – ovat siksi lähellä toisiaan, että niiden keskinäiset synergiat on syytä kartoittaa arvioissa.

Koska tämä arviointi on osa KEPAn ohjelman kehittämistä, etenee tämän toimeksiannon kanssa samanaikaisesti muitakin vastaavanlaisia, mm. yhteyspalvelujen arviointi ja koulutustarpeiden kartoitus sekä muutama "perinteisempi" evaluaatio toiminnasta etelässä.

Toimeksiannon järjestelyt

Tämän toimeksiannon vastuutiiminä KEPAssa on resurssitiimi ja –henkilönä Matti Lahtinen. Arvioinnin sisällöllisissä kysymyksissä yhteistiiminä on verkostotiimi sekä sen tapahtumatoteutuksesta vastaavat työntekijät, erityisesti tapahtumakoordinaattori Kai Artes. Työtä varten rekrytoidaan yksi arvioitsija.

Vuoden 2003 Maailma kylässä -tapahtuman yhteydessä toteutetaan aikaisempaan tapaan yleisökysely. Se toteutetaan erillisenä, mutta liittyy osaksi tämän toimeksiannon tiedonhankintaa. Samoin KEPA toteuttaa Mahdollisuuksien toreilla kyselyn yhdyshenkilöiden näkemysten kartoittamiseksi. Näiden molempien kyselyjen tulokset ovat arvioitsijan käytettävissä.

Tiedonhankinnan kohteet

Arvioinnin peruskysymys on "miten Maailma kylässä ja Mahdollisuuksien tori -tapahtumat ovat vahvistaneet suomalaista kansalaisyhteiskuntaa ja miten ne voisivat vahvistaa sitä edelleen?" Tässä mielessä tietoa pyritään saamaan mm. seuraavista kysymyksistä:

Tapahtumien tuotanto

- tuotannon organisaatio – tuotantoyhtiö, KEPA, järjestöt, vapaaehtoiset jne.
- miten ja minkä tuottajayhtiön kanssa yhteistyössä KEPA on toteuttanut tapahtumien tuotannon eri vuosina (1995-2003)
- mitkä ovat eri tavoin tuotettujen myönteiset ja kielteiset kokemukset
- KEPAn eri yksiköiden (tiimien ja kenttätoimistojen) integrointi suunnitteluun ja toteutukseen
- jäsenjärjestöjen osallistaminen suunnitteluun ja toteutukseen
- tapahtumien budjetin kehitys ja pääasialliset rahoituslähteet

Poliittiset tavoitteet

- mikä osuus KEPAn poliittisilla teemoilla on ollut tapahtumien ohjelmassa
- näkyvyys julkisissa tiedotusvälineissä
- yleisön mielipiteet
- järjestöjen ja osallistujien kokemukset
- suunnitellut kohdeyleisöt
- eri intressiryhmien arviot tapahtumien merkityksestä
- järjestöjen tavoitteiden näkyminen tapahtumissa

Tulevaisuuden mahdollisuudet

- näkemykset eri tapahtumien (IK, MK ja MT) toteuttamisesta ja niiden keskinäisestä synergiasta
- kokoelma niistä ideoista, joita tapahtumien suunnittelussa on esitetty, mutta jotka syystä tai toisesta eivät ole toteutuneet
- millaisia muita vaihtoehtoja kuin suuret tapahtumat KEPAlla ja sen jäsenjärjestöillä on saavuttaa tavoitteitaan

Tiedon lähteet

Avainhenkilöiden haastatteluun kartoitetaan aiemmin dokumentoimatonta tietoa. Tällaisia avainhenkilöitä ovat mm. KEPAn työntekijät ja luottamushenkilöt, ulkoministeriön eräät virkamiehet, järjestöjen ja yhteistyökumppaneiden edustajat sekä tuotantoyhtiöiden työntekijät.

Arvioinnissa hyödynnetään tarvittaessa KEPAn arkistojen kirjallisia dokumentteja, mm. raportteja, pöytäkirjoja ja aikaisempia selvityksiä. Saatavilla olevia muita kirjallisia aineistoja käytetään myös.

Tarvittava asiantuntemus

Arvioitsijalta vaaditaan riittävä asiantuntemus ja kokemus arviointityöstä ja siihen liittyvistä tiedonhankinnan menetelmistä. Kansalaisjärjestöjen toiminnan, kehitysmaakysymysten sekä KEPAn tuntemus on välttämätöntä kohteen kontekstin ymmärtämiseksi.

Johtopäätökset ja suositukset

Arvioitaessa tapahtumien tulevaisuutta tulee sitä tarkastella KEPAn ja sen ohjelmapolitiikan sekä suomalaisten kansalaisjärjestöjen ja niiden yhteistyökumppaneiden perspektiivistä. Ulkoasiainministeriön kehityspoliittisen osaston arviot Ihminen ja kehitys -tapahtuman tulevaisuudesta on myös syytä ottaa huomioon suosituksissa. Näillä näkökulmilla on tarkoitus löytää ne yhteiset ja erityiset tavoitteet, jotka kukin osapuoli tapahtumille asettaa.

Työn suunnittelu ja aikataulu

Arvioinnin aluksi järjestetään perehdytyskeskustelu, johon osallistuu edustajat KEPAn resurssi- ja verkostotiimeistä. Keskustelussa päätetään toimeksiannon sisältö ja sovitaan palkkioista.

Arvioitsija laatii työsuunnitelman ja siihen liittyvän arvion työn kustannuksista. Työ voidaan aloittaa ennen varsinaisen työsuunnitelman valmistumista, sillä Maailma kylässä -tapahtumaaika on jo vuoden 2003 toukokuussa.

Työhön arvioidaan tarvittavan noin kahden kuukauden työpanos. Työn aikatauluksi ehdotetaan seuraavaa:

- perehdytyskeskustelu KEPAssa 15.05. mennessä
- työsuunnitelma 20.05.2003 mennessä
- tiedonhankinta kesäkuun loppuun mennessä
- raportin 1. luonnos heinäkuun puoliväliin mennessä
- lopullinen raportti elokuun ensimmäisellä viikolla

TEEMAHAASTATTELULOMAKE

A. Maailma kylässä (MK)

1. Mikä Maailma kylässä tapahtuma sinun näkökulmastasi on?
 - Monikulttuurinen kaupunkifestivaali
 - Kepan/ jäsenjärjestöjen poliittisen viestin julkittuoja
 - Suomalaisten järjestöjen aktivoija
 - Verkottumisen väline
 - Tiedotustapahtuma kehitysyhteistyön ja etelän kulttuureiden esittelemiseksi
 - Paikallinen kulttuuritapahtuma
 - Mikä on MK:n suhde muihin paikallisiin kulttuuritapahtumiin?
 - Muuta, mitä
2. Kenen tai keiden tapahtuma MK on?
 - Km-liike + muut juonteet
3. Miten MK näkyy julkisissa tiedotusvälineissä?
 - Missä, keille ja miten tulisi markkinoida?
 - Monikulttuurisuus sisällöllisesti?
 - Tulisiko korostaa enemmän helsinkiläisyyttä ja vähemmän kyt- ja kj-kysymyksiä?
4. Miten MK saavuttaa aiotut kohdeyleisönsä?
 - Mikä on MK:n kohdeyleisö?
 - Yleisön vastaanotto?
5. Millainen poliittinen teema menee festivaalilla läpi hyvin, millainen huonosti?
6. Onko MK ohjelma muuttunut vuosien varrella? Jos on, miten?
 - Muistatteko ideoita, joita tapahtumien suunnittelun yhteydessä on esitetty, mutta jotka eivät ole jostakin syystä toteutuneet?
7. Ovatko Maailma kylässä –festivaalit vahvistaneet suomalaista kansalaisyhteiskuntaa? Jos ovat, miten?
8. Tarvitaanko näitä tapahtumia?
 - Jos tarvitaan, miten tapahtumia tulisi kehittää?
 - Tulisiko MK:n olla jokavuotinen?
 - Mikäli MK olisi jokavuotinen, miten se vaikuttaisi MT:hin?
9. Miten Kepan eri tiimit ja yksiköt osallistettu MK:n suunnitteluun ja valmisteluun?
10. Kenelle MK:n järjestäminen kuuluu tulevaisuudessa taloudellisesti/ organisatorisesti?
 - Kepalle/ jäsenjärjestöille
 - UM:lle
 - Helsingin kaupungille
 - Tuotantoyhtiölle
 - Muulle, kenelle?

Sponsoreiden saatavuus ja rooli?

B. Mahdollisuuksien Torit (MT)

11. Mitä Mahdollisuuksien Torit nähdäksesi ovat?
(Monikulttuurisia) kaupunkifestivaaleja
Kepan/ jäsenjärjestöjen ja muiden järjestöjen poliittisen viestin julkituojia – mikä osuus poliittisella viestillä ollut tapahtumissa?
Suomalaisten järjestöjen aktivoijia
Tilaisuuksia hankkia uusia jäseniä kj:ille
Tiedotustapahtumia kehitysyhteistyön ja etelän kulttuureiden esittelemiseksi
Mahdollisuus kj:ille ansaita rahaa
Tilaisuuksia, jotka tarjoavat näkyvyyttä kj:ille
organisoivien ja osallistuvien järjestöjen keskinäinen tapahtuma
Verkottumisen väline
12. Muistatteko ideoita, joita tapahtumien suunnittelun yhteydessä on esitetty, mutta jotka eivät ole jostakin syystä toteutuneet?
13. Miten MT:t saavuttavat suunnitellut kohdeyleisönsä?
Mikä on MMT:ien kohdeyleisö?
Miten yleisö ottanut vastaan tilaisuudet?
14. Miten MT:t näkyvät julkisissa tiedotusvälineissä?
Miten, missä ja keille tulisi tiedottaa?
15. Millä tavoin Keka tukee MT-tapahtumia?
Kokemukset Kepan tuesta
Kepan ja jäsenjärjestöjen yhteistyö?
Koetteko olevanne osa Kepaa?
Jaatteko Kepan kanssa yhteiset teemat?
Vaikuttaako järjestön koko tai luonne mahdollisuuksiin hyödyntää Kepan tukea?
16. Ovatko Mahdollisuuksien Tori –tapahtumat vahvistaneet suomalaista kansalaisyhteiskuntaa?
Jos ovat, miten?
17. Tarvitaanko MT:ja tulevaisuudessa?
Jos tarvitaan, miten tapahtumia tulisi kehittää?
Kenelle/ keille tapahtumien järjestäminen kuuluu?
18. Miten ksupunki näyttäytyy MT:n järjestelyissä?
Tapahtuman salliva viranomainen
Yhteistyökumppani. Miten?

C. Tapahtumien keskinäiset linkitykset

18. Mikä Ihminen ja Kehitys –tapahtuma nähdäksesi on?
IK:n funktiot ja merkitykset, keitä palvelee?
19. IK:n yhteistyö Helsingin Mahdollisuuksien Torien kanssa vuosina, jolloin järjestetty?

20. MK:n, MT: ja IK:n keskinäiset linkitykset

Palvelevatko tapahtumat samaa päämäärää?

Yhteistyö tähän saakka?

Mahdollinen yhteistyö tulevaisuudessa?

22. Mitä muita mahdollisuuksia kuin suuret tapahtumat Kepalla ja jäsenjärjestöillä on saavuttaa tavoitteitaan?